

หลักสูตรโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์

พุทธศักราช ๒๕๖๗

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารประกอบหลักสูตร

โรงเรียนเบิดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนเบ็ญทิพยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ได้จัดทำขึ้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และเป็นไปตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักการ จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้เยาวชนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ยกย่องโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารระบบคุณภาพ (Quality System) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Learner Profile) มีความรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นพลโลก (World citizen) คือ มีความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

โรงเรียนเบ็ญทิพยาได้เข้าร่วมโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามนโยบายของรัฐบาล โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมุ่งมั่นในการดำเนินงานโครงการนี้ เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบ็ญทิพยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มเติมทำตัวชี้วัดระหว่างทางและปลายทางหวังเพื่อให้นักเรียนเป็น “ผู้ประพาสดี มีความรู้ เป็นพลโลกที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบ็ญทิพยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มเติมทำตัวชี้วัดระหว่างทางและปลายทาง หวังเพื่อให้นักเรียนเป็น “ผู้ประพาสดี มีความรู้ เป็นพลโลกที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล” ประกอบด้วย ส่วนนำ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา เกณฑ์การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทางโรงเรียนได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องหลักสูตรไปใช้ได้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและบรรลุผลตามที่ต้องการ

เอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบ็ญทิพยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มเติมทำตัวชี้วัดระหว่างทางและปลายทางฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความร่วมมือและช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่มีส่วนร่วมดำเนินการ ทางโรงเรียนจึงขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ประกาศ	ค
ส่วนนำ	๑
ความนำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๒
โรงเรียนเบ็ญทิพย์ารสรค์ มัธยมศึกษาตอนปลาย	
วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๓
วิสัยทัศน์ของหลักสูตรโรงเรียนเบ็ญทิพย์ารสรค์	๔
หลักการ	๕
จุดมุ่งหมาย	๖
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	๖
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๗
คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษ ๒๑	๗
คุณภาพผู้เรียนมีศักยภาพพลโลก	๗
มาตรฐานการเรียนรู้	๘
ตัวชี้วัด	๘
ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา	
ขั้นพื้นฐาน	๑๐
วิสัยทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๑๑
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ	
วัฒนธรรม	๑๒
คุณภาพผู้เรียน	๑๓
ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทางสาระการเรียนรู้พื้นฐาน	๑๔
โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างรายวิชา	๓๖
คำอธิบายรายวิชา	๘๓
เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล	๑๑๙
อภิธานศัพท์	๑๓๔
ภาคผนวก	๑๕๖

ประกาศโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์
เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐)

อาศัยคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งที่ สพฐ. ๒๔๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และจากประเด็นหนังสือด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๔๓ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ เรื่อง ชักข้อความเข้าใจเกี่ยวกับตัวชี้วัดระหว่างทาง และตัวชี้วัดปลายทาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และแนวทางการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทางและเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โดยตามการ พิจารณาเห็นชอบอนุมัติให้ใช้หลักสูตรโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานและตัวชี้วัดตาม หลักสูตรแกนกลางของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้หลักสูตรโรงเรียนได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ โรงเรียนจึงประกาศใช้หลักสูตรโรงเรียนตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายสุพิศ กังมณี)

ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์

(นายประเสริฐ สันทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์

ส่วนที่ ๑

ส่วนนำ

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๔) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๒)

จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ ๖ ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๔๖ ก., ๒๕๔๖ ข., ๒๕๔๘ ก., ๒๕๔๘ ข.; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๗; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล, ๒๕๔๘; สุวิมล ว่องวานิช และ นางลักขณ์ วิรัชชัย, ๒๕๔๗; Nutravong, ๒๐๐๒; Kittisunthorn, ๒๐๐๓) พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ มีจุดดีหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วม และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจ

การศึกษาข้อมูลทิศทางและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยจัดทำบนพื้นฐานของกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง

ความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ และทิศทางการพัฒนาประเทศ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่สำคัญเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริงตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน คือ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคน

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ยกย่องโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอน และการบริหารระบบคุณภาพ (Quality System) มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Learner Profile) มีความรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นพลโลก (World citizen) คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

โรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล และได้ผ่านเกณฑ์รางวัลคุณภาพ แห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ปี ๒๕๖๔ แล้วนั้น และเข้าร่วมโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามนโยบายของรัฐบาล โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมุ่งมั่นในการดำเนินงาน เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล หวังเพื่อให้นักเรียนเป็น “ผู้ประพตติดี มีความรู้ เป็นพลโลกที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพิ่มเติมทำตัวชี้วัดระหว่างทาง และปลายทาง หวังเพื่อให้นักเรียนเป็น “ผู้ประพตติดี มีความรู้ เป็นพลโลกที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล”

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนวซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ มีวิสัยทัศน์ดังนี้

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรโรงเรียนเบ็ญทิพยาธรณ์

วิสัยทัศน์ (VISION)

พัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้คู่คุณธรรม ก้าวนำเทคโนโลยี สื่อสารดีสองภาษา เทียบเคียงมาตรฐานสากลเป็นพลโลกตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายในปี ๒๕๖๗

พันธกิจ (MISSION)

๑. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานสากล ส่งความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน
๒. พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
๓. พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานสากล มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่สมบูรณ์
๔. พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาผู้เรียน และบุคลากรให้มีทักษะชีวิตที่ดี
๕. ปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ
๖. ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสร้างภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

อัตลักษณ์ (Identity)

ยิ้มง่าย : SMILE

S = Smart = เก่ง, ฉลาด

M = Moral = คุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง)

I = Intellect = สติปัญญา

L = Leadership = ความเป็นผู้นำ

E = Elegant = ความสง่างาม

เอกลักษณ์

คุณธรรม นำ ความรู้

คือ เป็นผู้มีคุณธรรมที่ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง มีความรู้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีความรู้ตามหลักสูตรเทียบเคียงมาตรฐานสากล

ปรัชญาของโรงเรียน

ปญญาว ธเนน เสยโย ปัญญาย่อมประเสริฐกว่าทรัพย์

คติพจน์ของโรงเรียน

สะอาด สามัคคี มีวินัย ใจมั่นคง

วัฒนธรรมองค์กร

รู้จักสามัคคี มีจิตอาสา ร่วมพัฒนาองค์กร

ค่านิยมองค์กร

ทำงานสำเร็จ เสร็จทันเวลา

เป้าประสงค์ (OBJECTIVE)

๑. โรงเรียนมีหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๖๐) และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่ความเป็นพลโลก
๒. โรงเรียน บริหาร และจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ ด้วยเงื่อนไขความรู้ คุณธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๓. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา บริหารและจัดการความรู้ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ สู่มาตรฐานวิชาชีพและมีมืออาชีพตามหลักธรรมาภิบาล
๔. ผู้เรียนมีทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ อื่น ตามมาตรฐานสากล
๕. ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถทางด้านกีฬา และศิลปะ มีสุนทรียภาพ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
๖. ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุน

หลักการ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ หลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. เป็นหลักสูตร ที่มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล มีศักยภาพเป็นพลโลก
๒. เป็นหลักสูตรเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและคุณภาพ
๓. เป็นหลักสูตรที่สนองการกระจายอำนาจ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและมีความเป็นสากล
๔. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
๕. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย ดังนี้

๑. นักเรียนเป็นเด็กดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะ ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแก้ปัญหา การเทคโนโลยี มีทักษะชีวิต และสื่อสาร ได้หลายภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม
๓. มีความเป็นเลิศทางวิชาการ และเชี่ยวชาญวิชาชีพ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
๔. มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

๕. สามารถค้นคว้า ข่าวดสาร ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและคอมพิวเตอร์
๖. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
๗. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๘. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามเพื่อสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

กระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้

๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งพัฒนาผู้เรียนในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งหวังให้คุณภาพผู้เรียนมีความสัมพันธ์สอดคล้องและส่งเสริมต่อยอดผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ดังนี้

๑. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
๒. มีภูมิรู้
๓. รู้จักใช้วิจารณญาณ
๔. เป็นนักคิด
๕. สามารถสื่อสารได้
๖. มีระเบียบวินัย
๗. ใจกว้าง
๘. รอบคอบ
๙. กล้าตัดสินใจ
๑๐. ยุติธรรม

คุณภาพผู้เรียนมีศักยภาพพลโลก

๑. เป็นเลิศวิชาการ (Smart)
๒. สื่อสารสองภาษา (Communicator)
๓. ล้ำหน้าความคิด (Thinker)
๔. ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ (Innovator)
๕. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Awareness)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ จึงมุ่งสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนต่อยอดจากสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก สรุปรุได้ดังตาราง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษ ๒๑	คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒. ซื่อสัตย์สุจริต ๓. มีวินัย ๔. ใฝ่เรียนรู้ ๕. อยู่อย่างพอเพียง ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน ๗. รักความเป็นไทย ๘. มีจิตสาธารณะ	๑. ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ความสามารถในการคิด ๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา ๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	๑. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ๒. มีภูมิรู้ ๓. รู้จักใช้วิจารณ์ญาณ ๔. เป็นนักคิด ๕. สามารถสื่อสารได้ ๖. มีระเบียบวินัย ๗. ใจกว้าง ๘. รอบคอบ ๙. กล้าตัดสินใจ ๑๐. ยุติธรรม	๑. เป็นเลิศทางวิชาการ ๒. สื่อสารสองภาษา ๓. ล้ำหน้าทางความคิด ๔. ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ๕. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ตามนโยบายของ คสช.

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามมีไว้พอกินพอใช้จำเป็นถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่ายและพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมี ความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายต่อบาปตามหลักของศาสนา
๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติ มากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ภาษาไทย
๒. คณิตศาสตร์
๓. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๔. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๕. สุขศึกษาและพลศึกษา
๖. ศิลปะ

๗. การงานอาชีพ

๘. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

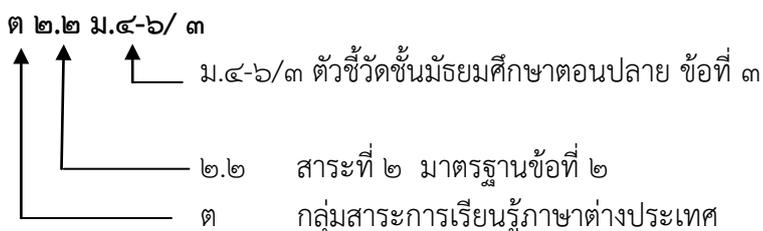
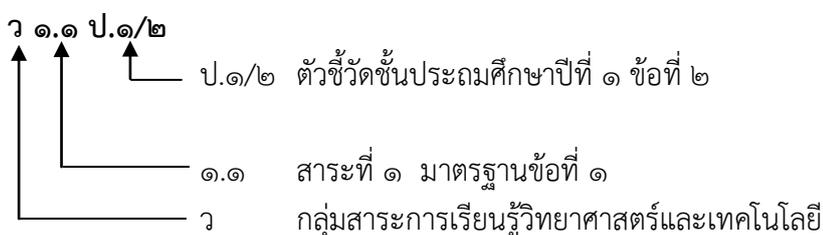
ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

๑. **ตัวชี้วัดชั้นปี** เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ ๑- มัธยมศึกษาปีที่ ๓)

๒. **ตัวชี้วัดช่วงชั้น** เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ตัวอย่าง ดังนี้

ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

- มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมทักษะชีวิต
- มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์สุจริต
- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน
- รักความเป็นไทย
- มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

- ภาษาไทย
- คณิตศาสตร์
- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- สุขศึกษาและพลศึกษา
- ศิลปะ
- การงานอาชีพ
- ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- กิจกรรมแนะแนว
- กิจกรรมนักเรียน
- กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

วิสัยทัศน์ (Vision)

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข น้อมนำศาสตร์พระราชาสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันธกิจ (Mission)

๑. พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และหลักสูตรสถานศึกษา
๒. พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
๓. ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนให้เป็นคนดีสู่สังคม สามารถที่จะพึ่งพาตนเอง และปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก
๔. ปลูกฝังให้ผู้เรียนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๕. น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ สืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

เป้าประสงค์ (Goal)

๑. ครุมีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษา
๒. ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก
๓. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนดีสู่สังคม สามารถที่จะพึ่งพาตนเอง และปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก
๔. ผู้เรียนยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๕. ผู้เรียนน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ สืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

- **ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม** แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม
- **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต** ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก
- **เศรษฐกิจศาสตร์** การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- **ประวัติศาสตร์** เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก
- **ภูมิศาสตร์** ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลก อย่างสันติสุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความ จำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมายความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และ การเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ในระบบ ธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปล และ ใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ สร้างสรรค์ วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา ที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

- ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้
 - ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 - ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
 - เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้น	ตัวชี้วัดทั้งหมด	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง	หมายเหตุ
ม.๑	๕๓	๓๑	๒๒	
ม.๒	๕๖	๓๓	๒๓	
ม.๓	๕๘	๓๗	๒๑	
รวม	๑๖๗	๑๐๑	๖๖	

ตัวชี้วัดชั้นปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตาม หลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย</p> <p>๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่มีต่อสภาพแวดล้อม ในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว</p> <p>๓. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจน ถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>๔. วิเคราะห์และประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p> <p>๕. อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว</p> <p>๖. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ-โทษและทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<p>๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ</p> <p>๔. อภิปราย ความสำคัญของพระพุทธ ศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม</p> <p>๕. วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสดาของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>๖. วิเคราะห์และประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p> <p>๗. อธิบายโครงสร้าง และสาระสังเขปของ พระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ ของศาสนา ที่ตนนับถือ</p>	<p>๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก</p> <p>๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก</p> <p>๓. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน</p> <p>๔. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>๕. วิเคราะห์และประพุดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด</p> <p>๖. อธิบาย สังฆคุณ และ ข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>๗. เห็นคุณค่าและวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว</p>

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๗. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วย อานาปานสติหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p> <p>๘. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตน นับถือ ในการดำรงชีวิตแบบพอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p> <p>๙. วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษา เรียนรู้ศาสนาอื่นๆ</p> <p>๑๐. ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>๑๑. วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง</p>	<p>๘. อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม</p> <p>๙. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิถีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม และวิถีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตน นับถือ</p> <p>๑๐. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>๑๑. วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p>	<p>๘. เห็นคุณค่า ของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิตด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิถีคิดแบบอริยสัจ และวิถีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยหรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>๙. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญา ด้วยอานาปานสติหรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>๑๐. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ</p>

มาตรฐาน ส ๑.๒ เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อ ศาสนสถานของศาสนาที่ตน นับถือ</p> <p>๒. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตน นับถือ</p> <p>๓. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆตามหลักศาสนา ที่ตน นับถือตามที่กำหนด</p> <p>๔. จัดพิธีกรรมและปฏิบัติตนในศาสนาพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง</p> <p>๕. อธิบาย ประวัติความ สำคัญ และปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนดได้ถูกต้อง</p>	<p>๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆตามหลักศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนด</p> <p>๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดีตามที่กำหนด</p> <p>๓. วิเคราะห์คุณค่าของ ศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง</p> <p>๔. อธิบาย คำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนาและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง</p> <p>๕. อธิบายความแตกต่างของศาสนาพิธีพิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่นๆเพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน</p>	<p>๑. วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวกและปฏิบัติตนต่อสาวกตามที่กำหนดได้ถูกต้อง</p> <p>๒. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาตามที่กำหนด</p> <p>๓. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี</p> <p>๔. ปฏิบัติตนในศาสนาพิธีพิธีกรรมได้ถูกต้อง</p> <p>๕. อธิบาย ประวัติวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง</p> <p>๖. แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนาที่ตนนับถือ</p> <p>๗. นำเสนอแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ</p>

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
๑. ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ๒. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ๓. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน ๔. แสดงออก ถึงการเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น	๑. อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ๒. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ๓. วิเคราะห์บทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม ๔. อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม ของ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	๑. อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง ๒. มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน ๓. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม ๔. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง ๕. เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันโดยสังเขป ๒. วิเคราะห์บทบาท การถ่วงดุล อำนาจอธิปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ๓. ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	๑. อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย ๒. วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	๑. อธิบายระบอบการปกครอง แบบต่าง ๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน ๒. วิเคราะห์เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๓. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ ๔. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทาง แก้ไข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์</p> <p>๒. วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ</p> <p>๓. อธิบายความเป็นมา หลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย</p>	<p>๑. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม</p> <p>๒. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ และปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ</p> <p>๓. เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>๔. อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิ ของตนเองในฐานะผู้บริโภค</p>	<p>๑. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>๒. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>๓. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์</p>

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง</p> <p>๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ</p> <p>๓. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน</p> <p>๔. อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา</p>	<p>๑. อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ</p> <p>๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย</p> <p>๓. วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>๔. วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้าในประเทศแลต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้าปริมาณการผลิตและราคาสินค้า</p>	<p>๑. อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>๒. แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคนและประเทศชาติ</p> <p>๓. อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ</p> <p>๔. อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด</p> <p>๕. วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางแก้ปัญหา</p> <p>๖. วิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ</p>

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
๑. วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์ ๒. เทียบศักราชตามระบบต่างๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์ ๓. นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	๑. ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่างๆ ๒. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ๓. เห็นความสำคัญของการตีความ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	๑. วิเคราะห์เรื่องราว เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ - ศาสตร์ ๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่ตนสนใจ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย ๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป ๒. วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการจัดปัญหาความขัดแย้ง

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป</p> <p>๒. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ</p> <p>๓. วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน</p>	<p>๑. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ</p> <p>๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา</p> <p>๓. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรีและอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา</p>	<p>๑. วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ</p> <p>๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์</p> <p>๓. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย</p> <p>๔. วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย</p>

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปรูป ข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนียโดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล</p> <p>๒. อธิบายพิกัดภูมิศาสตร์(ละติจูดและลองจิจูด เส้นแบ่งเวลาและเปรียบเทียบ วัน เวลาของโลก</p> <p>๓. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p>	<p>๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกาโดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล</p> <p>๒. อธิบายมาตราส่วน ทิศและสัญลักษณ์</p> <p>๓. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา</p>	<p>๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล</p> <p>๒. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้</p>

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ
สร้างสรรค้วิถีการดำเนินชีวิตมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดชั้นปี		
ม.๑	ม.๒	ม.๓
<p>๑.สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของ กิจการทางเศรษฐกิจและสังคมใน ทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และ โอเชียเนีย</p> <p>๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางสังคมที่มีต่อทำเล ที่ตั้งของกิจการทางเศรษฐกิจ และสังคมในทวีปเอเชีย ทวีป ออสเตรเลียและ โอเชียเนีย</p> <p>๓.สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหา จาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับ มนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการ ภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย อย่างยั่งยืน</p>	<p>๑.สำรวจและระบุที่ตั้งของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา</p> <p>๒.วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา</p> <p>๓.สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหา จากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมทางกายภาพกับ มนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและ ทวีปแอฟริกา</p> <p>๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการ ภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและ ทวีปแอฟริกา</p>	<p>๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปอเมริกาเหนือและทวีป อเมริกาใต้</p> <p>๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อ ทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมในทวีป อเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้</p> <p>๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหา จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพ แวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่ เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและ ทวีปอเมริกาใต้</p> <p>๔.วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัย พิบัติและการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกา เหนือและทวีปอเมริกาใต้อย่าง ยั่งยืน</p> <p>๕. ระบุความร่วมมือระหว่าง ประเทศที่มีผลต่อการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม</p>

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางแยกเป็นรายภาค

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
มาตรฐาน ส ๑.๑ ม. ๑	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การสังคายนา ◆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้งการพัฒนาตนและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น <ul style="list-style-type: none"> ◆ ศาสนาประจำชาติ ◆ สถาบันหลักของสังคมไทย ◆ สภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย ◆ การพัฒนาตนและครอบครัว
	๓. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> ○ ประสูติ ○ เทวทูต ๔ ○ การแสวงหาความรู้ ○ การบำเพ็ญทุกรกิริยา
	๔. วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พุทธสาวก พุทธสาวิกา <ul style="list-style-type: none"> ◆ พระมหากัสสปะ ◆ พระอุบาลี ◆ อนาถปิณฑิกะ ◆ นางวิสาขา ➢ ชาดก <ul style="list-style-type: none"> ◆ อัมพชาดก ◆ ติตติราชาดก
	๕. อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> ◆ พุทธคุณ ๙ ➢ อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ○ ชั้น ๕ <ul style="list-style-type: none"> - ชาติ ๔ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ○ หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและคุณค่า ○ อบายมุข ๖ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> ○ สุข ๒ (กายิก, เจตสิก) ○ คิหิสุข

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ul style="list-style-type: none"> ○ ไตรสิกขา ○ กรรณฐาน ๒ ○ ปธาน ๔ ○ โภศล ๓ ○ มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - ไม่คบคนพาล - คบบัณฑิต - บูชาผู้ควรบูชา ➢ พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> ◆ ยัม เว เสวติ ตาทิโส คบคนเช่นใดเป็นคนเช่นนั้น ◆ อตตนา โจทยตตานัม จงเตือนตน ด้วยตน ◆ นิสมม กรณัม เสยโย ใคร่ครวญก่อนทำจึงดี ◆ ทุรวาสา ฆรา ทุกฺขา เรือนที่ครองไม่ตีนำทุกข์มาให้
	<p>๖. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิต เพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➢ โยนิโสมนสิการ <ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม ◆ วิธีคิดแบบคุณ – โทษและทางออก
	<p>๗. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ◆ วิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา การฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ ◆ นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
	<p>๘. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ หลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๕)

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๙. วิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ	◆ ศาสนิกชนของศาสนาต่าง ๆ มีการประพฤติปฏิบัติตนและวิถีการดำเนินชีวิตแตกต่างกันตามหลักความเชื่อและคำสอน ของศาสนาที่ตนนับถือ
	๑๐. ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม	◆ การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่างๆ
	๑๑. วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอแนวทางการปฏิบัติของตนเอง	★ ตัวอย่างบุคคลในท้องถิ่นหรือประเทศที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์
มาตรฐาน ส ๑.๒ ม. ๑	๑. บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ การบำเพ็ญประโยชน์ และการบำรุงรักษาวัด
	๒. อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวกของศาสนาที่ตนนับถือ	◆ วิถีชีวิตของพระภิกษุ ◆ บทบาทของพระภิกษุในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การแสดงธรรม ปาฐกถาธรรม การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง ◆ การเข้าพบพระภิกษุ ◆ การแสดงความเคารพ การประนมมือ การไหว้ การกราบ การเคารพพระรัตนตรัย การฟังเจริญพระพุทธมนต์ การฟังสวดพระอภิธรรม การฟังพระธรรมเทศนา
	๓. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	◆ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อเพื่อนตามหลักพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. จัดพิธีกรรม และปฏิบัติตนใน ศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การจัดโต๊ะหมู่บูชา แบบ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๗ หมู่ ๙ ◆ การจัดรูปเทียน การจัดเครื่องประกอบ โต๊ะหมู่บูชา ◆ คำอาราธนาต่างๆ
	๕. อธิบายประวัติ ความสำคัญ และ ปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนา ที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด ได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ประวัติและความสำคัญของวันธรรม สวันะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ ○ ระเบียบพิธี พิธีเวียนเทียน การปฏิบัติ ตนในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ
ส ๒.๑ ม.๑	๑. ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครอง สิทธิของบุคคล	<ul style="list-style-type: none"> ◆ กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของ บุคคล <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายการคุ้มครองเด็ก - กฎหมายการศึกษา - กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค - กฎหมายลิขสิทธิ์ ◆ ประโยชน์ของการปฏิบัติตาม กฎหมายการคุ้มครองสิทธิของบุคคล
	๒. ระบุความสามารถของตนเอง ในการทำประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อ สังคมและประเทศชาติ โดยเน้นจิต สาธารณะ เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษา สาธารณประโยชน์
	๓. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรม ที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ◆ วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความ เข้าใจผิดต่อกัน

	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ◆ ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น
ส ๒.๒ ม.๑	๑. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันโดยสังเขป	◆ หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลของ อำนาจอริปไตยในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน	◆ การแบ่งอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ อริปไตยทั้ง ๓ ฝ่าย คือนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ตามที่ระบุใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	○ การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่
ส ๓.๑ ม.๑	๑. อธิบายความหมายและความสำคัญ ของเศรษฐศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของ เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ◆ ความหมายของคำว่าทรัพยากรมีจำกัด กับ ความต้องการมีไม่จำกัด ความขาด แคลนการเลือกและค่าเสียโอกาส
	๒. วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรม การบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อ เศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของการ บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ ◆ หลักการในการบริโภคที่ดี ◆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ บริโภค ◆ ค่านิยมและพฤติกรรมของการบริโภค ของคนในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งผลดี และผลเสียของพฤติกรรมดังกล่าว

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. อธิบายความเป็นมาหลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความเป็นมาของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรวมทั้งโครงการตามพระราชดำริ ◆ หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต ◆ ความสำคัญ คุณค่าและประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย
ส ๓.๒ ม.๑	๑. วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมาย ประเภท และความสำคัญของสถาบันการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ◆ บทบาทหน้าที่และความสำคัญของธนาคารกลาง ◆ การหารายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค และสถาบันการเงิน
	๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกันและกัน การแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ ◆ ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน ประเทศ และเสนอแนวทางแก้ไข
	๓. ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและกฎอุปสงค์ อุปทาน ◆ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา ◆ กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาพอสังเขป ◆ ตัวอย่างการละเมิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท
ส ๔.๑ ม.๑	๑. วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลาและยุคสมัยที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ◆ ความสำคัญของเวลา และช่วงเวลาสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ ◆ ความสัมพันธ์และความสำคัญของอดีตที่มีต่อปัจจุบันและอนาคต
	๒. เปรียบศักราชตามระบบต่างๆที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่มาของศักราชที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ จ.ศ. / ม.ศ. / ร.ศ./ พ.ศ. / ค.ศ. และ ฮ.ศ. ◆ วิธีการเทียบศักราชต่างๆ และตัวอย่างการเทียบ ◆ ตัวอย่างการใช้ศักราชต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย
	๓. นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ◆ ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย ทั้งหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรอง (เชื่อมโยงกับ มฐ.ส ๔.๓) เช่น ข้อความ ในศิลาจารึก สมัยสุโขทัย เป็นต้น

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้ (สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ และเหตุการณ์สำคัญในสมัยสุโขทัย)
ส ๔.๒ ม. ๑	<p>๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีผลต่อพัฒนาการทางด้านต่างๆ ◆ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
	<p>๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ◆ อิทธิพลของอารยธรรมโบราณในดินแดนไทยที่มีต่อพัฒนาการของสังคมไทยในปัจจุบัน
ส ๔.๓ ม.๑	<p>๑. อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป
	<p>๒. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ รัฐโบราณในดินแดนไทย เช่น ศรีวิชัย ตามพรลิงค์ ทวารวดี เป็นต้น
	<p>๓. วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ รัฐไทย ในดินแดนไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช สุพรรณภูมิ เป็นต้น ◆ การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก) ◆ พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ วัฒนธรรมสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย วรรณกรรม ประเพณีสำคัญ ศิลปกรรมไทย ◆ ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย เช่น การชลประทาน เครื่องสังคโลก ◆ ความเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย ◆ ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัยหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรองเช่นข้อความในศิลาจารึกสมัยสุโขทัยเป็นต้น ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองในสมัยใดก็ได้(สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัย สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์) และเหตุการณ์สำคัญในสมัยสุโขทัย
<p>ส ๕.๑ ม.๑</p>	<p>๑.วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล</p> <p>๒.อธิบายพิกัดทางภูมิศาสตร์ (ละติจูดและลองจิจูด)เส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบวัน เวลาของโลก</p> <p>๓.วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ (ลูกโลก แผนที่ กราฟ แผนที่ ภูมิ ฯลฯ) ที่แสดงลักษณะทางกายภาพ และสังคมของประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ◆ เส้นแบ่งเวลาของประเทศไทยกับทวีปต่าง ๆ ◆ ความแตกต่างของเวลา มาตรฐานกับเวลาท้องถิ่น ◆ ภัยธรรมชาติและการระงับภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย
<p>ส ๕.๒ ม.๑</p>	<p>๑.สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ทำเลที่ตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เช่น ศูนย์กลางการคมนาคม

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๕.๒ ม.๑	๒.๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและ โอเชียเนีย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปัจจัยทางกายภาพและสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของความคิด เทคโนโลยี สินค้า และประชากรในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
	๓.สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ◆ การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม ◆ แนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้ใช้ได้นานขึ้น โดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่าของทรัพยากร ◆ แผนอนุรักษ์ทรัพยากรในทวีปเอเชีย
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและ โอเชียเนียอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความร่วมมือระหว่างประเทศในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย โอเชียเนีย ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๑.๑ ม.๒	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน
	๓. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น <ul style="list-style-type: none"> ◆ รากฐานของวัฒนธรรม ◆ เอกลักษณ์และ มรดกของชาติ
	๔. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม
	๕. วิเคราะห์พุทธประวัติหรือประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สรุปและวิเคราะห์ พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> ○ การผจญมาร ○ การตรัสรู้ ○ การสั่งสอน
	๖. วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พระสารีบุตร ◆ พระโมคคัลลานะ ◆ นางชูชุตตรา ◆ พระเจ้าพิมพิสาร ◆ มิตตวินทุกชาดก ◆ ราโชวาทชาดก
	๗. อธิบายโครงสร้าง และสาระสังเขปของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ โครงสร้าง และสาระสังเขปของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎกและพระอภิธรรมปิฎก

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๑.๑ ม.๒	๘. อธิบายธรรมคุณ และข้อธรรมสำคัญ ในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของ ศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็น คุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของ ชุมชนและสังคม	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> ◆ ธรรมคุณ ๖ ➢ อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ○ ชั้น ๕ <ul style="list-style-type: none"> - อายตนะ ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ○ หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - สมบัติ ๔ - วิบัติ ๔ ○ อกุศลกรรมบถ ๑๐ ○ อบายมุข ๖ ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> ○ สุข ๒ (สามิส, นiramิส) ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ul style="list-style-type: none"> ○ บุพพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา ○ ตรุณธรรม ๖ ○ กุศลวิริยปฏิบัติธรรม ๔ ○ กุศลกรรมบถ ๑๐ ○ สติปัฏฐาน ๔ ○ มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - ประพฤติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการตีน้ำเมา ➢ พุทธศาสนสุภาษิต <ul style="list-style-type: none"> ◆ กมมฺนา วตตตี โลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม ◆ กลยาณการี กลยาณํ ปาปการี จ ปาปํ ทำดีได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว ◆ สุโข ปุณฺณสฺส อจฺจโย การสั่งสมบุญ นำสุขมาให้ ◆ ปุชโก ลภเต ปุชํ วนฺทโก ปฏฺวิวนฺทํ ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขาย่อมได้รับการไหว้ตอบ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๑.๑ ม.๒	๑๑.วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	★ การปฏิบัติตนตามหลักธรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๘.)
ส ๑.๒ ม.๒	๑. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด	◆ การเป็นลูกที่ดี ตามหลักทศเบื้องต้น ในทศ ๖
	๒. มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด	◆ การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) ◆ มรรยาทของผู้เป็นแขก ◆ ฝึกปฏิบัติระเบียบพิธี ปฏิบัติต่อพระภิกษุ การยืน การให้ที่นั่ง การเดินสวน การสนทนา การรับสิ่งของ ◆ การแต่งกายไปวัด การแต่งกายไปงานมงคล งานอวมงคล
	๓. วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	◆ การทำบุญตักบาตร ◆ การถวายภัตตาหารสิ่งของที่ควรถวายและสิ่งของต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ ◆ การถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน ◆ การถวายผ้าอาบน้ำฝน ◆ การจัดเครื่องไทยธรรมเครื่องไทยทาน ◆ การกรวดน้ำ ◆ การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า
ส ๑.๒ ม.๒	๔. อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	◆ หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วันอาสาฬหบูชา ◆ วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ ◆ ระเบียบพิธีและการปฏิบัติตน ในวันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันเทโวโรหณะ
	๕. อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรมตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน	◆ ศาสนพิธี/พิธีกรรม แนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๑. อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ - กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน - กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม และมรดก ◆ กฎหมายเกี่ยวกับชุมชนและประเทศ <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และกรอกแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา - กฎหมายแรงงาน
	๒. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ◆ แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
	๓. วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	◆ บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบัน การศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการปกครอง
	๔. อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	◆ ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๒.๒ ม.๒	๑. อธิบายกระบวนการในการตรา กฎหมาย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ กระบวนการในการตรากฎหมาย - ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย - ขั้นตอนการตรากฎหมาย - การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย
	๒. วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย สมัยปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย ◆ หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสาร
ส ๓.๑ ม.๒	๑. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุน และการออม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและความสำคัญของการลงทุนและการออมต่อระบบเศรษฐกิจ ◆ การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน ◆ ปัจจัยของการลงทุนและการออมคือ อัตราดอกเบี้ย รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับอนาคต ◆ ปัญหาของการลงทุนและการออมในสังคมไทย
	๒. อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและ บริการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิต สินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ◆ สำรองการผลิตสินค้าในท้องถิ่น ว่ามีการผลิตอะไรบ้าง ใช้วิธีการผลิตอย่างไร มีปัญหาในด้านใดบ้าง ◆ มีการนำเทคโนโลยีอะไรมาใช้ที่มีผลต่อการผลิตสินค้าและบริการ ◆ นำหลักการผลิตมาวิเคราะห์การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
	๓. เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตใน ท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ หลักการและเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ◆ ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเองในฐานะผู้บริโภค	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค ◆ กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ◆ การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ตามกฎหมายในฐานะผู้บริโภค ◆ แนวทางการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค
ส ๓.๒ ม.๒	๑. อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ	◆ ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ
	๒. ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย	◆ หลักการและผลกระทบการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย
	๓. วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	◆ การกระจายของทรัพยากรในโลกที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เช่น น้ำมัน ป่าไม้ ทองคำ ถ่านหิน แร่ เป็นต้น
	๔. วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศส่งผลต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิต และราคาสินค้า	◆ การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศ
ส ๔.๑ ม.๒	๑. ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ เช่น การศึกษาภูมิหลังของผู้ทำหรือผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ช่วงระยะเวลา รูปแบบของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ◆ ตัวอย่างการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง หรือหลักฐานสมัยอยุธยา (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓)

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๒. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในสมัยอยุธยา และธนบุรี(เชื่อมโยงกับ มฐ. ส ๔.๓) เช่น ข้อความบางตอน ในพระราชพงศาวดารอยุธยา / จดหมายเหตุชาวต่างชาติ ◆ ตัวอย่างการตีความข้อมูลจากหลักฐานที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในสมัยอยุธยาและธนบุรี ◆ การแยกแยะระหว่างข้อมูลกับความคิดเห็น รวมทั้งความจริงกับข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์
	๓. เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความทางประวัติศาสตร์
ส ๔.๒ ม.๒	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆในทวีปเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป ◆ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
	๒. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย ◆ อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน
ส ๔.๓ ม.๒	๑. วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่างๆ ๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ๓. ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าว ต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา ◆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา ◆ พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ◆ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ และการกู้เอกราช

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา เช่น การควบคุมกำลังคน และศิลปะ วัฒนธรรม ◆ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ การก่อกบฏราช และการสถาปนาอาณาจักรธนบุรี ◆ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยธนบุรี ◆ วิถีกรรมของบรรพบุรุษไทย ผลงานของบุคคลสำคัญของไทยและต่างชาติ ที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย
ส ๕.๑ ม.๒	๑. วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกาโดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรป และแอฟริกา
	๒. อธิบายมาตราส่วน ทิศและสัญลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะมาตราส่วน ทิศ และสัญลักษณ์
	๓. วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา
ส ๕.๒ ม.๒	๑. สำรวจและระบุที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของทวีปยุโรป และแอฟริกา
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และแอฟริกา ต่อประเทศไทย
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และแอฟริกา
	๔. วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและทวีปแอฟริกา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และแอฟริกา

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๑.๑ ม.๓	๑. อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆทั่วโลก	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก และการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเหล่านั้น ในปัจจุบัน
	๒. วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรม และความสงบสุขแก่โลก	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและความสงบสุขให้แก่โลก
	๓. อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สัมมนาพระพุทธศาสนากับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖)
	๔. วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ศึกษาพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> ○ ปางมารวิชัย ○ ปางปฐมเทศนา ○ ปางลีลา ○ ปางประจําวันเกิด ◆ สรุปลงและวิเคราะห์พุทธประวัติ <ul style="list-style-type: none"> ○ ปฐมเทศนา ○ โอวาทปาฏิโมกข์
	๕. วิเคราะห์และประพาดติดตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พระอัญญาโกณฑัญญะ ◆ พระมหาปชาบดีเถรี ◆ พระเขมาเถรี ◆ พระเจ้าปเสนทิโกศล ◆ นันทวิสาลชาดก ◆ สุวัณณหังสชาดก
	๖. อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ➢ พระรัตนตรัย <ul style="list-style-type: none"> ◆ สังฆคุณ ๘ ➢ อริยสัจ ๔ <ul style="list-style-type: none"> ◆ ทุกข์ (ธรรมที่ควรรู้) <ul style="list-style-type: none"> ○ ชั้น ๕ -ไตรลักษณ์

รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ สมุทัย (ธรรมที่ควรละ) <ul style="list-style-type: none"> ○ หลักกรรม <ul style="list-style-type: none"> - วัฏฏะ ๓ - ปัจจจธรรม ๓ (ตัณหา มานะ ทิฏฐิ) ◆ นิโรธ (ธรรมที่ควรบรรลุ) <ul style="list-style-type: none"> ○ อตถะ ๓ ◆ มรรค (ธรรมที่ควรเจริญ) <ul style="list-style-type: none"> ○ มรรคมีองค์ ๘ ○ ปัญญา ๓ ○ สปัปฺริสธรรม ๗ ○ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ○ อุบาสกธรรม ๗ ○ มงคล ๓๘ <ul style="list-style-type: none"> - มีศิลปวิทยา - พบสมณะ - ฟังธรรมตามกาล - สนทนาธรรมตามกาล <p>➤ พุทธศาสนสุภาษิต</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ อตตตา หเว ชิตํ เสยฺโย ชนะตนนั้นแลดีกว่า ◆ ฌมฺมจารี สุขํ เสติ ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข ◆ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย ◆ สฺุสฺุสฺุสฺุ ลภเต ปญฺญํ ผู้ฟังด้วยดีย่อมได้ปัญญา ◆ เรื่องน่ารู้จากพระไตรปิฎก : พุทธปณิธาน ๔ ในมหาปรินิพพานสูตร
	<p>๗. เห็นคุณค่า และวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน และการมีครอบครัว</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การปฏิบัติตนตามหลักกรรม (ตามสาระการเรียนรู้ ข้อ ๖.)

รหัสตัวชีวิต	ตัวชีวิต	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๘. เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ๒ วิธี คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
	๙. สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สวดมนต์แปล และแผ่เมตตา ◆ รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการบริหารจิตและเจริญปัญญา ◆ ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ ◆ นำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน
	๑๐. วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิธีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิธีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนศาสนาอื่นๆ
ส ๑.๒ ม.๓	๑. วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวก และปฏิบัติตนต่อสาวก ตามที่กำหนดได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และจริยวัตรอย่างเหมาะสม ◆ การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน การสนทนา การแต่งกาย มรรยาทการพูดกับพระภิกษุตามฐานะ
	๒. ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนา ตามที่กำหนด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเป็นศิษย์ที่ดี ตามหลักทศเบี่ยงขวา ในทศ ๖ของพระพุทธศาสนา
	๓. ปฏิบัติหน้าที่ของศาสนิกชนที่ดี	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธตามพุทธปณิธาน ๔ ในมหาปริณิพพานสูตร
	๔. ปฏิบัติตนในศาสนพิธีพิธีกรรมได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ พิธีทำบุญงานมงคล งานอวมงคล ◆ การนิมนต์พระภิกษุ การเตรียมที่ตั้งพระพุทธรูปและเครื่องบูชา การวางด้ายสายสิญจน์ การปลุกเสกอาสนะ การเตรียมเครื่องรับรอง การจุดธูปเทียน ◆ ข้อปฏิบัติในวันเสด็จพระ การถวายข้าวพระพุทธรูป การถวายไทยธรรม การกรวดน้ำ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๕. อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ประวัติวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย <ul style="list-style-type: none"> ◆ วันวิสาขบูชา (วันสำคัญสากล) ◆ วันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ ➢ หลักปฏิบัติตน : การฟังพระธรรมเทศนา การแต่งกายในการประกอบ ศาสนพิธีที่วัด การงดเว้นอบายมุข ➢ การประพฤติปฏิบัติในวันธรรมสวนะและเทศกาลสำคัญ
	๖. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือ แสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนา ที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ <ul style="list-style-type: none"> ◆ ชั้นเตรียมการ ◆ ชั้นพิธีการ
	๗. นำเสนอแนวทางในการดำรงรักษา ศาสนาที่ตนนับถือ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การศึกษาเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบของ พระพุทธศาสนา นำไปปฏิบัติและเผยแพร่ ตามโอกาส ◆ การศึกษาการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธ ◆ การปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัด และพุทธสถานให้เกิดประโยชน์
ส ๒.๑ ม.๓	๑. อธิบายความแตกต่างของการกระทำ ความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา และ โทษ ◆ ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่ง และ โทษ ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ◆ ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด
	๒. มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่น ตามหลักสิทธิมนุษยชน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมาย และความสำคัญของสิทธิ มนุษยชน ◆ การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตาม รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยตาม วาระและโอกาสที่เหมาะสม

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๓. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมสากล ◆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและ ภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม ◆ การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม
	๔. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา ความขัดแย้งในประเทศ และเสนอ แนวคิดในการลดความขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ ◆ สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหา สิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหา การทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ◆ แนวทางความร่วมมือในการลดความ ขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์
	๕. เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมี ความสุขในประเทศและสังคมโลก	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันอย่างมีขันติธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองโลกในแง่ดี สร้างทักษะทาง อารมณ์ รู้จักบริโภคด้วยปัญญา เลือกรับ- ปฏิเสธข่าวและวัตถุต่างๆ ปรับปรุงตนเอง และสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
ส ๒.๒ ม.๓	๑. อธิบายระบอบการปกครองแบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ระบอบการปกครองแบบต่างๆ ที่ใช้ในยุค ปัจจุบัน เช่น การปกครองแบบ เผด็จการ การปกครองแบบประชาธิปไตย
	๒. วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการ ปกครองของไทยกับประเทศอื่นๆ ที่มีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความแตกต่าง ความคล้ายคลึงของการ ปกครองของไทย กับประเทศอื่นๆ ที่มีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย
	๓. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันใน มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ◆ อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล ◆ บทบาทสำคัญของรัฐบาลในการบริหาร ราชการแผ่นดิน ◆ ความจำเป็นในการมีรัฐบาลตามระบอบ ประชาธิปไตย

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	๔. วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ประเด็น ปัญหาและผลกระทบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ○ แนวทางการแก้ไขปัญหา
ส ๓.๑ ม.๓	๑. อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ความหมายและประเภทของตลาด ◆ ความหมายและตัวอย่างของอุปสงค์และอุปทาน ◆ ความหมายและความสำคัญของกลไกราคา และการกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ ◆ หลักการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ
	๒. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สำนวนสภาพปัจจุบันปัญหาท้องถิ่นทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ◆ วิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ◆ แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
	๓. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับต่าง ๆ ◆ หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ ◆ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการและระบบของสหกรณ์ เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
ส ๓.๒ ม.๓	๑. อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ◆ บทบาทและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เช่นการผลิตสินค้าและบริการ สาธารณะที่เอกชนไม่ดำเนินการ เช่นไฟฟ้า ถนน โรงเรียน <ul style="list-style-type: none"> - บทบาทการเก็บภาษีเพื่อพัฒนาประเทศของรัฐในระดับต่าง ๆ - บทบาทการแทรกแซงราคาและการควบคุมราคาเพื่อการแจกจ่ายและการจัดสรรในทางเศรษฐกิจ

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบาทอื่นของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจในสังคมไทย
	๒. แสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ นโยบาย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐบาล
	๓. อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ◆ ลักษณะของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ◆ กลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ
	๔. อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด ความหมายสาเหตุและแนวทางแก้ไขภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด
	๕. วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงาน และแนวทางแก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> ◆ สภาพและสาเหตุปัญหาการว่างงาน ◆ ผลกระทบจากปัญหาการว่างงาน ◆ แนวทางการแก้ไขปัญหาการว่างงาน
	๖. วิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ◆ สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ
ส ๔.๑ ม.๓	๑. วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง
	๒. ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> ◆ วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ◆ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว และท้องถิ่นของตน

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ส ๔.๒ ม.๓	๑. อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่างๆ ในโลก โดยสังเขป ๒. วิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความร่วมมือ และความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆของโลก (ยกเว้นเอเชีย)ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป ◆ พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่างๆของโลก (ยกเว้นเอเชีย)โดยสังเขป ◆ อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ◆ ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ
ส ๔.๓ ม.๓	๑. วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่างๆ ๒. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ๓. วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย ๔. วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีของไทย ◆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ◆ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ความเจริญและความมั่นคงของชาติ ◆ พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ทางด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ ◆ เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย เช่น การทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในสมัยรัชกาลที่ ๔ การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๕ การเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ โดยวิเคราะห์สาเหตุปัจจัย และผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ◆ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

รหัสตัวชี้วัด	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		<ul style="list-style-type: none"> ◆ บทบาทของไทยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก
ส ๕.๑ ม.๓	๑.วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้โดยเลือกใช้แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> ◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้
	๒.วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ลักษณะสาเหตุภัยพิบัติของทวีปอเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้
ส ๕.๒ ม.๓	๑. สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้
	๒. วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	
	๓. สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้
	๔.วิเคราะห์แนวทางการจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้อย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ผลกระทบต่อเมืองของสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย
	๕. ระบุความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้

ส่วนที่ ๒

โครงสร้างเวลาเรียน

โครงสร้างรายวิชา

โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
(ปรับปรุงพุทธศักราช ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน			
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔-๖
● กลุ่มสาระการเรียนรู้				
ภาษาไทย	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
คณิตศาสตร์	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
วิทยาศาสตร์	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๗.๕ นก.)
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๘ นก.)
○ ประวัติศาสตร์	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๘๐ (๒ นก.)
○ ศาสนาศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
○ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม				
○ เศรษฐศาสตร์				
○ ภูมิศาสตร์				
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓.๐ นก.)
ศิลปะ	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๐๐ (๓.๐ นก.)
การงานอาชีพ	๖๐ (๑ นก.)	๖๐ (๑ นก.)	๖๐ (๑ นก.)	๑๐๐ (๒.๐ นก.)
ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๑๖๔๐ (๔๑ นก.)
● รายวิชาเพิ่มเติม	ปีละไม่เกิน ๒๐๐ ชั่วโมง(๕ นก.)			ไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง (๔๐ นก.)
● กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
○ กิจกรรมแนะแนว	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐
○ กิจกรรมนักเรียน - ลูกเสือยุวกาชาด - ชุมนุม				
○ กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์				
รวมเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี			รวม ๓ ปี ไม่น้อย กว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

โครงสร้างรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๑	สังคมศึกษา ๑	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๑๐๒	ประวัติศาสตร์ไทย ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๑๒๓๑	หน้าที่พลเมือง ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๑	การป้องกันการทุจริต ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๓	สังคมศึกษา ๒	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๑๐๔	ประวัติศาสตร์ไทย ๒	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๑๒๓๒	หน้าที่พลเมือง ๒	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๒	การป้องกันการทุจริต ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๑	สังคมศึกษา ๓	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๑๐๒	ประวัติศาสตร์ไทย ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๓	หน้าที่พลเมือง ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๓	การป้องกันการทุจริต ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๐๙	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๓	สังคมศึกษา ๔	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๑๐๔	ประวัติศาสตร์ไทย ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๔	หน้าที่พลเมือง ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๔	การป้องกันการทุจริต ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๑๐	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๑ สังคมศึกษา ๕ เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๑.๕ หน่วยกิต

ส๒๓๑๐๒ ประวัติศาสตร์ไทย ๕ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๓๒๓๕ หน้าที่พลเมือง ๕ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

ส๒๐๒๔๕ การป้องกันการทุจริต ๕ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๓ สังคมศึกษา ๖ เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๑.๕ หน่วยกิต

ส๒๓๑๐๔ ประวัติศาสตร์ไทย ๖ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

สาระเพิ่มเติม

ส๒๓๒๓๖ หน้าที่พลเมือง ๖ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

ส๒๐๒๔๖ การป้องกันการทุจริต ๖ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน ๐.๕ หน่วยกิต

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๑ รายวิชาสังคมศึกษา ๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	1. อธิบายการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา วิเคราะห์ ความสำคัญของพระพุทธ ศาสนา และวิเคราะห์พุทธ ประวัติ ชาดก และสาวก	ส ๑.๑ ม.๑/๑ ส ๑.๑ ม.๑/๒ ส ๑.๑ ม.๑/๓ ส ๑.๑ ม.๑/๔ ส ๑.๒ ม.๑/๒	๑๑	๑๕	๕	
๒	อธิบายพุทธคุณและข้อ ธรรมในกรอบอริยสัจ 4 และวิเคราะห์,ปฏิบัติตน ตามหลักธรรมทางศาสนาที่ ตนนับถือ	*ส ๑.๑ ม.๑/๕ *ส ๑.๑ ม.๑/๘	๙	-	๕	
๓	ระบุความสามารถในการทำ ประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติ แสดงออกถึง การเคารพในสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น	ส ๒.๑ ม.๑/๒ *ส ๒.๑ ม.๑/๔	๔	๑๕	๕	
๔	อธิบายหลักการ เจตนารมณ์โครงสร้าง และ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ตลอดจนวิเคราะห์บทบาท การถ่วงดุลอำนาจอภิปไตย	ส ๒.๒ ม.๑/๑ ส ๒.๒ ม.๑/๒ *ส ๒.๒ ม.๑/๓	๖	-	๕	-
๕	วิเคราะห์เหตุผลความ จำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษา เรียนรู้ศาสนาอื่น, การปฏิบัติ ตนต่อศาสนิกชนอื่น, จัด พิธีกรรมและปฏิบัติตน ในศาสนพิธีได้ถูกต้อง การ ปฏิบัติตนในวันสำคัญทาง ศาสนา	ส ๑.๑ ม.๑/๖ ส ๑.๑ ม.๑/๗ ส ๑.๑ ม.๑/๘ ส ๑.๑ ม.๑/๑๐ ส ๑.๒ ม.๑/๑ ส ๑.๒ ม.๑/๒ ส ๑.๒ ม.๑/๕ *ส ๑.๑ ม.๑/๑๐ *ส ๑.๒ ม.๑/๓ *ส ๑.๒ ม.๑/๔	๒๐	๑๐	-	๒๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๖	ปฏิบัติตนตามกฎหมายในการ คุ้มครองสิทธิของบุคคลและ อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทาง วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจ นำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	ส ๒.๑ ม.๑/๑ *ส ๒.๑ ม.๑/๓	๑๐	๑๐	-	๑๐
ระหว่างภาค			๕๖	๕๐		
กลาง			๒		๒๐	
ปลาย			๒			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

* จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๓ รายวิชาสังคมศึกษา ๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ การพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ ตลอดจนจรรยาบรรณที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน	ส ๓.๑ ม.๑/๑ ส ๓.๒ ม.๑/๒ ส ๓.๒ ม.๑/๓	๕	๑๕	๘	-
๒	วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคม ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ และอธิบายความเป็นมา หลักการและความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	*ส ๓.๑ ม.๑/๒ *ส ๓.๑ ม.๑/๓	๙	๑๕	๕	-
๓	วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคาร และอภิปรายผลของการมีกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา	ส ๓.๒ ม.๑/๑ ส ๓.๒ ม.๑/๔	๖	-	๗	-
๔	วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล	ส ๕.๑ ม.๑/๑	๑๑	๑๐	-	๑๔
๕	อธิบายทำเลที่ตั้ง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของทวีปเอเชีย	ส ๕.๑ ม.๑/๑ ส ๕.๒ ม.๑/๑ *ส ๕.๒ ม.๑/๒ ส ๕.๒ ม.๑/๓	๑๓	๑๐	-	๑๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๖	อธิบายทำเลที่ตั้ง กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย วิเคราะห์สาเหตุและแนวทางการป้องกันภัยธรรมชาติ	ส ๕.๑ ม.๑/๑ ส ๕.๒ ม.๑/๑ *ส ๕.๒ ม.๑/๒ ส ๕.๒ ม.๑/๓	๑๖	-	-	๖
ระหว่างภาค			๕๖	๕๐		
กลาง			๒		๒๐	
ปลาย			๒			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

* จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๒ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	วิเคราะห์ความสำคัญของเวลา และ เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ ศึกษาประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ม.๑/๑ ส ๔.๑ ม.๑/๒	๔	๑๕	๑๒	-
๒	นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	*ส ๔.๑ ม.๑/๓	๔	๑๕	๘	-
๓	อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	*ส ๔.๒ ม.๑/๑	๙	๑๐	-	๒๐
๔	ระบุความสำคัญของแองการยธรรมใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ส ๔.๒ ม.๑/๒	๓	๑๐	-	๑๐
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

* จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย โดยสังเขป	*ส ๔.๓ ม.๑/๑	๕	๑๕	๑๒	-
๒	การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย	*ส ๔.๓ ม.๑/๒	๕	๑๕	๘	-
๓	วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักร สุโขทัยในด้านต่าง ๆ	ส ๔.๒ ม.๑/๒	๓	๑๐	-	๑๗
๔	วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและ สังคมไทยในปัจจุบัน	ส ๔.๒ ม.๑/๒	๗	๑๐	-	๑๓
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

* จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ชื่อวิชา สังคมศึกษา ๓
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	ประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา - การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านและการนับถือพระพุทธศาสนาของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน - ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทยในฐานะเป็น - รากฐานของวัฒนธรรม - เอกลักษณ์และมรดกของชาติ - ความสำคัญของพระพุทธศาสนากับการพัฒนาชุมชนและการจัดระเบียบสังคม	ส ๑.๑ ม.๒/๑ *ส ๑.๑ ม.๒/๘	๖	๕	๔	
๒	พุทธประวัติ พระสาวกและชาดก - สรุปลักษณะและวิเคราะห์พุทธประวัติ - การผจญมาร – การตรัสรู้ - การสั่งสอน - พระสารีบุตร - พระโมคคัลลานะ- นางชุชชุตตรา - พระเจ้าพิมพิสาร - มิตตวินทุกชาดก - ราโชวาทชาดก	ส ๑.๑ ม.๒/๕ ส ๑.๑ ม.๒/๖ *ส ๑.๑ ม.๒/๘	๖	๕	๔	
๓	พระไตรปิฎกและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา - โครงสร้างและสาระสังเขปของพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรม - พระรัตนตรัย - ธรรมคุณ ๖ - อริยสัจ ๔ - ทุกข์ - ชั้น ๕ - อายตนะ - สมุทัย - หลักกรรม - สมบัติ ๔ - วิบัติ ๔ - อกุศลกรรมบถ ๑๐ - อบายมุข ๖	ส ๑.๑ ม.๒/๗ ส ๑.๑ ม.๒/๘ *ส ๑.๑ ม.๒/๑๑	๖	๕	๔	

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๓	<ul style="list-style-type: none"> - นิโรธ - สุข ๒ - มรรค - บุพพนิมิต - มัชฌิมาปฏิปทา- ดรรชนีธรรม ๖ - กุศลจริฎฐติธรรม ๔ - กุศลกรรมบถ - สติปัฏฐาน ๔ - มงคล ๓๘ - ประพัตติธรรม - เว้นจากความชั่ว - เว้นจากการดื่มน้ำเมา - พุทธศาสนสุภาษิต - พุทธศาสนสุภาษิต - กมมุนา วัตตติ โลโก สัตวโลกย่อม เป็นไปตามกรรม - กลยาณการี กลยาณํ ปापการี จ ปापกั ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว - สุขโข ปุญญสส อจฺจโย การสั่งสมบุญนำ สุขมาให้ - ปุชโก ลภเต ปุชํ วนทโก ปฏิวนหนํ ผู้บูชาเขาย่อมได้รับการบูชาตอบ ผู้ไหว้เขา ย่อมได้รับการไหว้ตอบ - การปฏิบัติตนตามหลักธรรม 					
๔	การบริหารจิตและการเจริญปัญญา <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการ ๒ วิธีคือ วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้า คุณธรรมและวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ - สวตมมตฺแปลและแผ่เมตตา - รู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติและประโยชน์ของการ บริหารจิตและเจริญปัญญา - ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญา ตามหลัก สติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ - วิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญา ใ้ ชีวิตประจำวัน 	ส ๑.๑ ม.๒/๙ ส ๑.๑ ม.๒/๑๐ *ส ๑.๒ ม.๒/๑	๖	๕	๒	

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๕	หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ - การเป็นลูกที่ดีตามหลักทศเบ็อง หน้าใน ทศ ๖ - การต้อนรับ (ปฏิสันถาร) - มารยาทของผู้เป็นแขก - ฝึกปฏิบัติระเบียบพิธีปฏิบัติต่อพระภิกษุ การยืน การให้ที่นั่ง การเดินสวน การ สนทนา การรับสิ่งของ - การแต่งกายไปงานมงคล งานอวมงคล	ส ๑.๒ ม.๒/๑ ส ๑.๒ ม.๒/๒ *ส ๑.๒ ม.๒/๑	๖	๕	๒	
๖	ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา - การทำบุญตักบาตร - การถวายภัตตาหาร สิ่งของที่ควรถวาย และสิ่งของต้องห้ามสำหรับพระภิกษุ - การถวายสังฆทาน เครื่องสังฆทาน - การถวายผ้าอาบน้ำฝน - การจัดเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยทาน - การกรวดน้ำ - การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า - หลักธรรมเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องในวัน มาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา วัน อาสาฬหบูชา วันธรรมสวนะและเทศกาล สำคัญ - ศาสนพิธี/พิธีกรรม แนวปฏิบัติของ ศาสนาอื่น	ส ๑.๒ ม.๒/๓ ส ๑.๒ ม.๒/๔ *ส ๑.๒ ม.๒/๕	๖	๕	๔	
๗	กฎหมายในตัว - กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัว และ มรดก เช่น การหมั้น การสมรสการรับรอง บุตร การรับบุตรบุญธรรมและมรดก - กฎหมายที่เกี่ยวกับชุมชนและประเทศ – กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม - กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรแสดง ราย การภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา - กฎหมายแรงงาน - กระบวนการในการตรากฎหมาย	ส ๒.๒ ม.๒/๑ *ส ๒.๑ ม.๒/๑	๖	๕	-	๘

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
	- ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย - ขั้นตอนการตรากฎหมาย					
๘	พลเมืองดีและสิทธิมนุษยชน - สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย - แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็น พลเมือง ดีตามวิถีประชาธิปไตย	ส ๒.๑ ม.๒/๒ *ส ๒.๑ ม.๒/๑	๖	๕		๗
๙	วิถีไทย - บทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ ของสถาบันทางสังคมเช่น สถาบันครอบครัว สถาบัน การศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมืองการ ปกครอง - ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	ส ๒.๑ ม.๒/๓ *ส ๒.๑ ม.๒/๔	๖	๕	-	๕
๑๐	การเมืองการปกครอง - เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ของระบอบการปกครองของไทย - หลักการเลือกข้อมูลข่าวสาร	ส๒.๑ ม.๒/๒ *ส ๒.๒ ม.๒/๒	๖	๕		๑๐
ระหว่างภาค			๕๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๓ ชื่อวิชาสังคมศึกษา ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	พฤติกรรมกรบิโรคและการคุ้มครอง ผู้บิโรค - ความหมายและความสำคัญของการ ลงทุนและการออมต่อระบบเศรษฐกิจ - การบริหารจัดการเงินออมและการ ลงทุนภาคครัวเรือน - ปัจจัยของการลงทุนและการออมคือ อัตราดอกเบี้ย รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น ค่า ของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับ อนาคต - ปัญหาของการลงทุนและการออมใน สังคมไทย - ความหมาย ความสำคัญและหลักการ ผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ - สํารวจการผลิตสินค้าในท้องถิ่นว่ามี การผลิตอะไรบ้าง ใช้วิธีการผลิตอย่างไร มีปัญหาด้านใดบ้าง - มีการนำเทคโนโลยีอะไรมาใช้ที่มีผล ต่อ การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่นทั้ง ด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม - การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ของผู้บิโรค - กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บิโรค - กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บิโรค - การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิ และ ผลประโยชน์ตามกฎหมายในฐานะ ผู้บิโรค - แนวทางการปกป้องสิทธิของผู้บิโรค	ส ๓.๑ ม.๒/๑ ส ๓.๑ ม.๒/๒ ส ๓.๑ ม.๒/๔ *ส ๓.๑ ม.๒/๓ *ส ๓.๒ ม.๒/๔	๑๕	๑๐	๑๐	-

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๒	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - หลักการและเป้าหมายปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง - สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น - ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	*ส ๓.๑ ม.๒/๓	๘	๑๐	๕	-
๓	ระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชีย - ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ - หลักการและผลกระทบการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - การกระจายของทรัพยากรในโลก ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ เช่น น้ำมัน ป่าไม้ ทองคำ ถ่านหิน แร่ เป็นต้น - การแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่าง ประเทศ	ส ๓.๒ ม.๒/๑ ส ๓.๒ ม.๒/๒ ส ๓.๒ ม.๒/๓ *ส ๓.๒ ม.๒/๔	๑๑	๑๐	๕	
๔	เทคโนโลยีทางภูมิศาสตร์ - เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา - ลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา	ส ๕.๑ ม.๒/๑ ส ๕.๑ ม.๒/๒	๑๐	๑๐	-	๑๕
๕	ภูมิศาสตร์ทวีปยุโรปและแอฟริกา - การเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของทวีปยุโรปและแอฟริกา - การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและแอฟริกาปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและแอฟริกา - ปัญหาที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรปและแอฟริกา - ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและแอฟริกาต่อประเทศไทย	ส ๕.๒ ม.๒/๑ ส ๕.๒ ม.๒/๒ ส ๕.๒ ม.๒/๓ *ส ๕.๒ ม.๒/๔	๑๔	๑๐	-	๑๕
ระหว่างภาค			๕๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๓ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๓
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	ประเมินความน่าเชื่อถือของ หลักฐาน วิเคราะห์ความ แตกต่าง และการตีความ หลักฐาน	ส ๔.๑ ม.๒/๑	๔	๑๕	๑๒	-
		ส ๔.๑ ม.๒/๒				
		*ส ๔.๑ ม.๒/๓				
๒	วิเคราะห์พัฒนาการของ อาณาจักรอยุธยา และวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และเจริญรุ่งเรือง ของอาณาจักรอยุธยา	*ส ๔.๓ ม.๒/๑	๔	๑๕	๘	-
		*ส ๔.๓ ม.๒/๒				
๓	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศสมัยอยุธยา	*ส ๔.๓ ม.๒/๑	๙	๑๐	-	๒๐
		*ส ๔.๓ ม.๒/๒				
๔	วิเคราะห์สังคมและเศรษฐกิจ สมัยอยุธยา	*ส ๔.๓ ม.๒/๑	๓	๑๐	-	๑๐
		*ส ๔.๓ ม.๒/๒				
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๑๑๐๔ รายวิชาประวัติศาสตร์ ๔
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	ระบุนิยมปัญญาและวัฒนธรรม ไทยสมัยอยุธยา และอิทธิพล ของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการ พัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา	ส ๔.๓ ม.๒/๓	๔	๑๕	๘	-
๒	วิเคราะห์พัฒนาการของ อาณาจักรธนบุรี	*ส ๔.๓ ม.๒/๑	๕	๑๕	๑๒	-
๓	อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาค เอเชีย	*ส ๔.๒ ม.๒/๑	๕	๑๐	-	๑๐
๔	ระบุความสำคัญของแหล่ง อารยธรรม โบราณในภูมิภาคเอเชีย	ส ๔.๒ ม.๒/๒	๖	๑๐	-	๒๐
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๑ ชื่อวิชาสังคมศึกษา ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	ประวัติและความสำคัญของ พระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ม.๓/๑ ส ๑.๑ ม.๓/๒ *ส ๑.๒ ม.๓/๓ *ส ๑.๒ ม.๓/๗	๕	๔	๓	-
๒	พุทธประวัติ พระสาวก ศาสนิกชน ตัวอย่าง และชาดก	ส ๑.๑ ม.๓/๔ ส ๑.๑ ม.๓/๕ ส ๑.๒ ม.๓/๑ *ส ๑.๑ ม.๓/๓	๖	๔	๓	-
๓	หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ม.๓/๖ *ส ๑.๑ ม.๓/๗	๖	๔	๓	-
๔	พระไตรปิฎกและพุทธศาสน สุภาคีต	ส ๑.๑ ม.๓/๖ *ส ๑.๑ ม.๓/๗	๖	๔	๓	-
๕	หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาว พุทธ	ส ๑.๒ ม.๓/๕ *ส ๑.๑ ม.๓/๑๐ *ส ๑.๒ ม.๓/๓	๔	๔	๒	-
๖	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและ ศาสนพิธี	ส๑.๒ ม.๓/๑ ส๑.๒ ม.๓/๕ *ส ๑.๒ ม.๓/๓ *ส ๑.๒ ม.๓/๗	๔	๔	๓	-
๗	การบริหารจิตและการเจริญ ปัญญา	ส๑.๑ ม.๓/๘ *ส ๑.๒ ม.๓/๗	๕	๔	๓	-
๘	กฎหมายแพ่งและอาญา	ส ๒.๑ ม.๓/๑ *ส ๒.๑ ม.๓/๕	๕	๕	-	๑๐
๙	สิทธิมนุษยชน	ส ๒.๑ ม.๓/๒ *ส ๒.๑ ม.๓/๕	๔	๔	-	๕
๑๐	วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม สากล	ส ๒.๑ ม.๓/๓ *ส ๒.๑ ม.๓/๕	๔	๔	-	๕
๑๑	สังคมไทย	ส ๒.๑ ม.๓/๔ *ส ๒.๒ ม.๓/๔	๔	๔	-	๕

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑๒	การเมืองการปกครองในยุค ปัจจุบัน	ส ๒.๒ ม.๓/๒ ส ๒.๒ ม.๓/๓ *ส ๒.๒ ม.๓/๑	๕	๕		๕
ระหว่างภาค			๕๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๓ ชื่อวิชาสังคมศึกษา ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ	ส ๓.๑ ม.๓/๑ ส ๓.๒ ม.๓/๑ ส ๓.๒ ม.๓/๔ *ส ๓.๒ ม.๓/๒	๖	๖	๔	-
๒	เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา ประเทศ	ส ๓.๑ ม.๓/๓ ส ๓.๒ ม.๓/๑ ส ๓.๒ ม.๓/๕ *ส ๓.๑ ม.๓/๒	๖	๖	๔	-
๓	บทบาทของรัฐบาลในการพัฒนา ประเทศ	ส ๓.๑ ม.๓/๖ *ส ๓.๑ ม.๓/๒	๕	๖	๔	-
๔	การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ	ส ๓.๑ ม.๓/๖ *ส ๓.๒ ม.๓/๓	๖	๕	๔	-
๕	การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ	ส ๓.๒ ม.๓/๖ *ส ๓.๒ ม.๓/๓	๖	๕	๔	-
๖	แผนที่เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทาง ภูมิศาสตร์	ส ๕.๑ ม.๓/๑ *ส ๕.๒ ม.๓/๒	๙	๖	-	๔
๗	ทวีปอเมริกาเหนือ	ส ๕.๑ ม.๓/๑ ส ๕.๒ ม.๓/๑ *ส ๕.๒ ม.๓/๒	๖	๕	-	๘
๘	ทวีปอเมริกาใต้	ส ๕.๑ ม.๓/๑ ส ๕.๒ ม.๓/๑ *ส ๕.๒ ม.๓/๒	๖	๕	-	๘
๙	ภัยพิบัติ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้	ส ๕.๑ ม.๓/๒ ส ๕.๒ ม.๓/๓ *ส ๕.๒ ม.๓/๔	๘	๖	-	๑๐
ระหว่างภาค			๕๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๖๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๒ ชื่อวิชาประวัติศาสตร์ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	เวลาและช่วงสมัยเวลาทางประวัติศาสตร์ -ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ สำหรับการศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเอง -วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ม.๓/๑ *ส ๔.๑ ม.๓/๒ *ส ๔.๒ ม.๓/๑	๕	๒๐	๑๐	๑๐
๒	วิธีการทางประวัติศาสตร์ - นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัวและท้องถิ่นของตน	ส ๔.๑ ม.๓/๒ *ส ๔.๑ ม.๓/๒ *ส ๔.๒ ม.๓/๑	๔	๑๐	๑๐	๑๐
3	พัฒนาการของมนุษยชาติ -ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ ของภูมิภาคต่างๆ ของโลก(ยกเว้นเอเชีย) ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป -พัฒนาการทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคต่างๆ ของโลก (ยกเว้นเอเชีย) โดยสังเขป -อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก -ความร่วมมือและความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่นสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ	*ส ๔.๒ ม.๓/๑ *ส ๔.๒ ม.๓/๒	๙	๒๐	-	๑๐
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างรายวิชาพื้นฐาน

รหัสวิชา ส๒๓๑๐๔ ชื่อวิชาประวัติศาสตร์ ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	พัฒนาการประวัติศาสตร์ สมัยรัตนโกสินทร์ - การสถาปนากรุงเทพมหานคร เป็นราชธานีของไทย - ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองของไทย ในสมัยรัตนโกสินทร์ - บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทย ในราชวงศ์จักรีในการสร้างสรรค์ ความเจริญและความมั่นคงของชาติ - พัฒนาการของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ทางด้านการเมืองการ ปกครอง สังคม เศรษฐกิจและ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศตาม ช่วงสมัยต่าง	ส ๔.๓ ม.๓/๒ *ส ๔.๑ ม.๓/๒ *ส ๔.๓ ม.๓/๑	๙	๒๕	๒๐	๑๕
2	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัย รัตนโกสินทร์	ส ๔.๓ ม.๓/๓ ส ๔.๓ ม.๓/๔ *ส ๔.๓ ม.๓/๑	๙	๒๕	-	๑๕
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

*จุดประสงค์ปลายทาง

โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ ๒๕๖๗
รายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ส๒๑๒๓๑	หน้าที่พลเมือง ๑	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๒๓๒	หน้าที่พลเมือง ๒	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๑	การป้องกันการทุจริต ๑	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๒	การป้องกันการทุจริต ๒	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ส๒๒๒๓๓	หน้าที่พลเมือง ๓	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๓๔	หน้าที่พลเมือง ๔	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๓	การป้องกันการทุจริต ๓	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๔	การป้องกันการทุจริต ๔	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๐๙	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๑๐	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ส๒๓๒๓๕	หน้าที่พลเมือง ๕	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๓๒๓๖	หน้าที่พลเมือง ๖	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๕	การป้องกันการทุจริต ๕	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๐๒๔๖	การป้องกันการทุจริต ๖	เวลาเรียน	๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๑๒๓๑ รายวิชาหน้าที่พลเมือง ๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด/ผลการ เรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	อธิบายสรุปลักษณะที่ดีของคนไทย ในด้านมารยาทไทย กตัญญู กตเวทิตะ และอื้อเพื่อแผ้วแผ่เสียสละได้	จุดเน้นที่ ๑ ความเป็นไทย จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๖	๑๕	๑๐	-
๒	อธิบายสรุปลักษณะของศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และ ประเพณีไทย ในด้านการแต่งกาย ภาษา ภูมิปัญญา และประเพณีได้	จุดเน้นที่ ๑ ความเป็นไทย จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๕	๑๐	-
๓	อธิบายสรุปการเห็นคุณค่าและการ แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นใน ศาสนา และเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ หลักการดำเนิน ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย และการ มีส่วนร่วมทางการเมือง การ ปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขได้	จุดเน้นที่ ๒ รักชาติ ยึดมั่น ในศาสนา และเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๐	-	๑๕
๔	อธิบายสรุปเกี่ยวกับพระบรม ราชาวาทและหลักการทรงงานได้	จุดเน้นที่ ๒ รักชาติ ยึดมั่น ในศาสนา และเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๔	๑๐	-	๑๕
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๑๒๓๒ รายวิชาหน้าที่พลเมือง ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	มาตรฐาน/ตัวชี้วัด/ผลการ เรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก (คะแนน)		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	อธิบายสรุปหลักการดำเนิน ชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยได้	จุดเน้นที่ ๓ ความเป็นพลเมือง ดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๕	๑๐	-
๒	อธิบายสรุปการมีส่วนร่วม ทางการเมืองการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขได้	จุดเน้นที่ ๓ ความเป็นพลเมือง ดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๕	๑๐	-
๓	อธิบายสรุปหลักการอยู่ ร่วมกันในสังคมแห่งความ หลากหลายได้	จุดเน้นที่ ๓ ความปรองดอง สมานฉันท์ จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๐	-	๑๕
๔	อธิบายสรุปวิธีการจัดการ ความขัดแย้ง และสันติวิธีได้	จุดเน้นที่ ๓ ความปรองดอง สมานฉันท์ จุดเน้นที่ ๕ ความมีวินัยใน ตนเอง	๕	๑๐	-	๑๕
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๑

วิชาการป้องกันการทุจริต1

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ภาคเรียนที่ ๑

เวลา ๒๐ ชั่วโมง

จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ผลการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนนรวม
๑	การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม	ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔	๑.การคิดแยกแยะ ๒. ระบบคิดฐาน ๒ ๓.ระบบคิดฐาน ๑๐ ๔. ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและการทุจริต (ชุมชน สังคม) 5.ประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) 6.การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) 7. ผลประโยชน์ทับซ้อน (ชุมชน สังคม) 8. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน (ชุมชน สังคม)	- ทฤษฎี ความหมายของการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม - สาเหตุของการทุจริตในชุมชน - สาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา การทุจริตจากกรณีศึกษา - แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริต ในชุมชน - การวิเคราะห์ผลประโยชน์ส่วนตน ออกจากประโยชน์ส่วนรวมที่ส่งผล กระทบต่อประเทศโดยใช้ระบบ คิดฐานสอง - การวิเคราะห์ความแตกต่าง ระหว่างระบบคิดฐานสองและ ระบบคิดฐานสิบ - ความสำคัญของการต่อต้านและ ป้องกันการทุจริต - การแยกแยะความแตกต่าง ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริต - แนวทางการป้องกันการทุจริต ในชุมชนโดยยึดหลักจริยธรรม	๑๒	๖๐

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ผลการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนนรวม
				<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์การขัดกันของประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ ส่วนรวมกับการทุจริต - แนวทางการแก้ปัญหาการทุจริตที่เกิดจากการไม่แยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม - ความหมายของคำว่า การขัดกัน - รูปแบบของการขัดกัน - สาเหตุของการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในสังคม - รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อนในสังคม - แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ในสังคม 		
๒	ความสะอาดและความไม่ทนต่อการทุจริต	ข้อ ๕	๑. การทำการบ้าน/ ชิ้นงาน ๒. การทำเวร/การทำ ความสะอาด ๓. การสอบ ๔. การแต่งกาย / การเข้าแถว ๕. การเลือกตั้ง ๖. กิจกรรมนักเรียน (ห้องเรียน)	<ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบ/ลักษณะความสะอาด และความไม่ทนต่อการทุจริต - ความสำคัญของการต่อต้านและ ป้องกันการทุจริต - กฎหมาย ระเบียบ บทลงโทษ ทางสังคมในระดับชุมชน - บทบาทและหน้าที่ของเยาวชน ที่ดีต่อชุมชน - แนวทางการปฏิบัติตนเป็น ผู้สะอาดและไม่ทนต่อการทุจริตในชุมชน 	๘	๔๐
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างรายวิชา

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๒

วิชาการป้องกันการทุจริต2

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
๑	STRONG / จิตพอเพียง ต้านการทุจริต	ข้อ ๑ ข้อ ๒	<ul style="list-style-type: none"> - ความพอเพียง - ความโปร่งใส - ความตื่นรู้ / ความรู้ - ต่อด้านทุจริต - มุ่งไปข้างหน้า - ความเอื้ออาทร 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของความพอเพียง ความซื่อสัตย์และความดี - พฤติกรรมในชีวิตประจำวันกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง - การปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง - การปฏิบัติตนเป็นผู้สร้างจิตสำนึกในการไม่คดโกงผู้อื่น - ความหมายคำว่าความโปร่งใส - การแยกแยะผลกระทบจาก พฤติกรรมความไม่โปร่งใส - การปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสำนึก ในการไม่คดโกงผู้อื่น - การปฏิบัติตนเป็นผู้มีความโปร่งใส ในการปฏิบัติงาน - ความหมาย ตื่นรู้ - การคิดวิเคราะห์ แยกแยะ การกระทำที่มีการตื่นรู้ - ความหมายของความมุ่งมั่นตั้งใจ 	๑๐	๕๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของความซื่อสัตย์ - การปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีพฤติกรรม ของบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน - การประยุกต์หลักบูรณาการ “STRONG” เป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมหน่วยงาน - ความหมายของความเอื้ออาทร - ตัวอย่างของความเอื้ออาทร - การสร้างฐานความคิดจิตพอเพียง ต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล -ความหมายของความพอเพียง ความซื่อสัตย์และความดี - พฤติกรรมในชีวิตประจำวันกับหลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง - การปฏิบัติตนตามหลักความพอเพียง - การปฏิบัติตนเป็นผู้สร้างจิตสำนึกในการไม่คดโกงผู้อื่น - ความหมายคำว่าความโปร่งใส 		

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				<ul style="list-style-type: none"> - การแยกแยะผลกระทบจาก พฤติกรรมความไม่โปร่งใส - การปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสำนึก ในการไม่คดโกงผู้อื่น - การปฏิบัติตนเป็นผู้มีความโปร่งใส ในการปฏิบัติงาน - ความหมาย ตื่นรู้ - การคิดวิเคราะห์ แยกแยะ การกระทำที่มีการตื่นรู้ - ความหมายของความมุ่งมั่นตั้งใจ - ความหมายของความซื่อสัตย์ - การปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีพฤติกรรม ของบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน การประยุกต์หลักบูรณาการ “STRONG” เป็นแนวทาง ในการ พัฒนาวัฒนธรรม หน่วยงาน - ความหมายของความเอื้ออาทร - ตัวอย่างของความเอื้ออาทร - การสร้างฐานความคิดจิตพอเพียง ต่อด้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็น พื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล 		

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลา เรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
๒	พลเมืองกับ ความ รับผิดชอบ ต่อสังคม	ข้อ ๓ ข้อ ๔	- การเคารพ สิทธิหน้าที่ต่อ ตนเองและ ผู้อื่น - ระเบียบ กฎ กติกากฎหมาย - ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง และผู้อื่น/สังคม - ความเป็นพล เมือง - ความเป็นพล โลก * จัด นิทรรศการ	- ความหมายของพลเมือง ศึกษา - ความแตกต่างระหว่าง ความเป็น ราษฎรและความเป็น พลเมือง - คุณลักษณะของพลเมือง - แนวทางการสร้างสำนึก ความเป็นพลเมืองต่อสังคม	๑๐	๕๐
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๒๒๐๙ ชื่อวิชา อาเซียนศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง ภาค	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	ความสำคัญ ของการเรียนรู้ วิชาอาเซียน ศึกษา	๑. บอกผลการเรียนรู้ รายวิชา อาเซียนศึกษา ๒. อภิปรายกระบวนการเรียน การสอนเพื่อประกอบการสอน แบบต่าง ๆ ๓. อภิปรายการวัดและ ประเมินผลการเรียน	๑	๑	-	-
๒	พัฒนาการ อาเซียน ๑.ประวัติความเป็นมาและ การ ก่อตั้งอาเซียน ๒. ข้อมูลพื้นฐานประเทศ สมาชิก ๓. วิวัฒนาการที่สำคัญของ อาเซียน ๔. ความหมายและความ สำคัญของประชาคมอาเซียน	๑.ใช้สื่อ ICT การสืบค้น รวบรวม ข้อมูล ความเป็นมา ของอาเซียน (ASEAN) วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง และประเทศสมาชิกอาเซียน ๒.บอกความหมายและความสำ คัญของประชาคม อาเซียน และ กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ๓. สร้างสื่อการนำเสนอใน รูปแบบ Microsoft Power Point	๔	๑๐	๑๐	-
๓	ผลงานของ กลุ่ม อาเซียน ๑. โครงสร้างและกลไกการ ดำเนินงานของอาเซียน ๒. ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ๓. กฎบัตรอาเซียน	๑.อธิบาย และเขียน โครงสร้างก ลไกการ ดำเนินงานของอาเซียนได้ ๒. อธิบายเกี่ยวกับการ ประชุมสุ ยอดอาเซียน (ASEAN Summit)	๔	๑๐	๑๐	
๔	ประชาคม เศรษฐกิจ อาเซียน(AEC) บอกความหมายและ วัตถุประสงค์ ประสงค์ของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อธิบายเป้าหมายและแนว ทางการดำเนินงานของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	๑. ความหมายและ วัตถุประสงค์ ของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ๒.เป้าหมายของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	๔	๑๔	-	๑๕

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง ภาค	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๕	<p>การกำเนิด การจัดตั้ง เขต การค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) AFTA</p> <p>๑.วิเคราะห์ผลกระทบของ ประเทศไทยจากการเข้าร่วม AEC</p> <p>๒.อธิบายความหมาย ความ สำคัญและวัตถุประสงค์ ของ AFTA</p> <p>๓.ประโยชน์ที่ประเทศไทยได้ รับ จากการเข้าร่วมเขตการค้า เสรี อาเซียน (AFTA)</p>	<p>๑. ประโยชน์ที่ประเทศไทย ได้ รับจากการเข้าร่วม ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC)</p> <p>๒.ใช้สื่อ ICT ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมา ความสำคัญ และ วัตถุประสงค์ ของ AFTA</p> <p>๓. เห็นคุณค่า และวิเคราะห์ ผล ประโยชน์ของประเทศไทยใน การเข้าร่วมเขตการค้า เสรี (AFTA)</p>	๕	๑๕	-	๑๕
ระหว่างภาค			๑๘	๕๐		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๒๒๑๐ ชื่อวิชา อาเซียนศึกษา ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่างเรียน	กลางภาค	ปลายภาค
๑	ประเทศคู่ เจรจาของ ประชาคม อาเซียน กรณีศึกษา ปัจจัยสำคัญ หลักการเหตุผล ความคาดหวังของประเทศคู่ เจรจา (want what why where how)	มีความรู้ประเทศคู่เจรจาทางการค้าอาเซียนมีประเทศคู่เจรจา ทั้งหมด ๙ ประเทศ ๑ กลุ่ม ประเทศ และ ๑ องค์การระหว่างประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ รัสเซีย สหรัฐอเมริกา สหภาพ ยุโรป	๔	๑๕	-	-
๒	อาเซียนในยุค โลกาภิวัตน์ โครงการสร้างสรรค์ สังคมไทย สู่อประชาคมอาเซียน ที่มีความมั่นคง การเมืองความ มั่งคั่ง และการธำรงสังคมไทย วัฒนธรรมไทย	- ทิศทางสังคมไทยต่อการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมอาเซียน - ประโยชน์ที่ไทยได้รับ - ความท้าทายสู่ประชาคมอาเซียน	๔	๑๐	๑๐	-
๓	เขตการค้าเสรี ความเป็นมาเขตการค้าเสรีอาเซียนและ หลักการ เหตุผล ของประเทศคู่เจรจา ในความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มอาเซียน	มีความรู้เข้าใจ ความเป็นมา เขต การค้าเสรีอาเซียนและ หลักการ เหตุผลของประเทศคู่เจรจาใน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มอาเซียน	๔	๑๐	๑๐	
๔	ผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ในสังคมไทย ความเป็นมาเขตการค้าเสรีอาเซียนและ หลักการ เหตุผล ของประเทศคู่เจรจา ใน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มอาเซียน	มีความรู้เข้าใจ ความเป็นมา เขต การค้าเสรีอาเซียนและ หลักการ เหตุผลของประเทศคู่เจรจาในความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มอาเซียน	๔	๑๕	-	๑๕

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๔	ผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ในสังคมไทย ผลกระทบการเปลี่ยนแปลง ในสังคมไทย	มีความรู้เข้าใจ ตระหนัก ต่ อการ เปลี่ยนแปลงและ ผลกระทบ สามารถปรับตนเอง ดำรงชีวิตอยู่ ในสังคมไทย ประชาคมอาเซียน และสังคม โลกได้อย่างมีความสุข	๕	๑๕	-	๑๕
ระหว่างภาค			๑๘	๕0		
กลาง			๑		๒๐	
ปลาย			๑			๓๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๒๒๓๓ ชื่อวิชา หน้าที่พลเมือง ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระ การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	งามอย่างไทย อนุรักษ์ไว้ เพื่อชาติ ๑. มารยาทไทย -การแสดงความเคารพ -การสนทนา -การแต่งกาย -การมีสัมมาคารวะ	๑. มีส่วนร่วมและแนะนำผู้อื่น อนุรักษ์มารยาทไทย ๒.ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยใน ตนเอง	๔	๒๐	-	๒
๒	ปฏิบัติดี ซื่อ และ เสียสละ ๑. แสดงออกและแนะนำ ผู้อื่นให้มีความอ่อนเพื่อ แม่และเสียสละต่อสังคม	๑.ความอ่อนเพื่อแม่และ เสียสละต่อสังคม	๔	๑๕	-	๒
๓	สืบสานภูมิปัญญา เห็น คุณค่าวัฒนธรรมไทย ๑.เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาไทย	๑.ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย	๔	๒๐	-	๒
๔	แบบอย่างดี ชี้นำสถาบัน หลัก ๑. เป็นแบบอย่างและ แนะนำผู้อื่นให้มีความรัก ชาติ ยึดมั่นในศาสนาและ เทิดทูนพระมหากษัตริย์	๑. การปฏิบัติตนที่แสดงออก ถึง -ความรักชาติ -การยึดมั่นในศาสนา -เทิดทูนพระมหากษัตริย์	๔	๑๕	-	๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระ การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๕	ปฏิบัติงานบนพื้นฐาน ความพอเพียง ๑. ประยุกต์และเผยแพร่พระ บรมราชาวิชาท หลักทรงงาน และหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยใน ตนเอง	๑. พระบรมราชาวิชาท - การมีสติ - ความขยันอดทน ๒. หลักการทรงงาน - ภูมิสังคม - ขาดทุนคือกำไร	๓	๒๐	-	๒
ระหว่างภาค			๑๙	๙๐		
กลาง			-		-	
ปลาย			๑			๑๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๒๒๓๔ ชื่อวิชาหน้าที่พลเมือง ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ๑.พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย -การติดตามข่าวสารบ้านเมือง -ความกล้าหาญทางจริยธรรม -การเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดี	๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	๔	๒๐	-	๒
	๑.การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ๒.การตรวจสอบข้อมูล ๓.การรู้ทันข่าวสาร	๒. การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ ชอบในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆและรู้ทันข่าวสาร	๔	๒๐	-	๒
๒	สันติสุขที่ยั่งยืน ๑.ความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา สิ่งแวดล้อม ๒.การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและการพึ่งพาซึ่งกันและกัน -เคารพซึ่งกันและกัน -ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่น -ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	๑.เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคเอเชียอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกัน	๔	๒๐		๔
	๒. มีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี	๑.ความขัดแย้ง -การละเมิดสิทธิ -การใช้ของร่วมกัน ๒.การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี -การเจรจาไกล่เกลี่ย	๘	๓๐	-	๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
	๓.ปฏิบัติเป็นผู้มีวินัยในตนเอง	การเจรจาต่อรอง -การระงับความขัดแย้ง -ความซื่อสัตย์สุจริต -ขยันหมั่นเพียร อดทน -ใฝ่หาความรู้ -ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ -ยอมรับผลที่เกิดจากการ กระทำของตนเอง	๗	๓๐	-	๒
ระหว่างภาค			๑๙	๙๐		
กลาง			-		-	
ปลาย			๑			๑๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๓

วิชาการป้องกันการทุจริต ๓

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
๑	การคิดแยก แยะระหว่าง ผลประโยชน์ ส่วนตนและ ผลประโยชน์ ส่วนรวม	ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔	๑.การคิดแยกแยะ ๒. ระบบคิดฐาน ๒ ๓.ระบบคิดฐาน ๑๐ ๔. ความแตกต่าง ระหว่างจริยธรรม และ การทุจริต (ชุมชน สังคม) ๕.ประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ ส่วน รวม (ชุมชน สังคม) ๖.การขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๗. ผลประโยชน์ทับ ซ้อน (ชุมชน สังคม) ๘. รูปแบบของ ผลประโยชน์ทับซ้อน (ชุมชน สังคม)	-สาเหตุของการทุจริต และทิศทาง การป้องกัน การทุจริตในสังคม - ความสำคัญของการ ต่อต้านและ ป้องกันการ ทุจริต - การวิเคราะห์ วิจารณ์ สังเคราะห์ ผลประโยชน์ ส่วนตนออกจาก ผลประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบ คิดฐานสอง ที่ส่งผลกระทบต่อ ประเทศในระดับอาเซียน - การวิเคราะห์การทุจริต ที่เกิดจาก ระบบการคิด ฐานสิบในอาชีพต่างๆ ที่ ส่งผลกระทบต่อประเทศและ อาเซียน - รูปแบบการขัดกัน ระหว่าง ผลประโยชน์ ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม - การคิดแยกแยะการ ขัดกัน ระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวมใน ชุมชนและ สังคม	๑๒	๖๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตน และผลประโยชน์ ส่วนรวม ต่อประเทศ และอาเซียน 		
๒	ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	ข้อ๕	๑. การทำการบ้าน/ ชิ้นงาน ๒. การทำเวร/การทำ ความสะอาด ๓. การสอบ ๔. การแต่งกาย / การเข้าแถว ๕. การเลือกตั้ง ๖. กิจกรรมนักเรียน (ห้องเรียน)	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะความละเอียด และ ความไม่ทนต่อการทุจริต - การสร้างตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้าน และป้องกันการทุจริต - การลงโทษทางสังคม - การคิดวิเคราะห์ผลที่ได้รับ จากการลงโทษทางสังคมในระดับประเทศ - การสร้างความตระหนักและ เห็นความสำคัญของการลงโทษทางสังคม - ความไม่ทนและความละเอียด ต่อการทุจริตจากการศึกษากรณีตัวอย่างการทุจริตในกลุ่มประเทศ อาเซียน - การวิเคราะห์ผลเสีย จาก การทุจริตจากกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับ ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตของกลุ่มประเทศ อาเซียน 	๘	๔๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				-ลักษณะความละเอียด และ ความไม่ทนต่อการ ทุจริต - การสร้างตระหนักรู้และ เห็นความสำคัญของการ ต่อต้าน และป้องกันการ ทุจริตในระดับ กลุ่ม ประเทศอาเซียน	๘	๔๐
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๔

วิชาการป้องกันการทุจริต ๔

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
๑	STRONG / จิตพอเพียง ต้านการทุจริต	ข้อ ๑ ข้อ ๒	- ความพอเพียง - ความโปร่งใส - ความตื่นรู้/ ความรู้ - ต่อด้านทุจริต - มุ่งไปข้างหน้า - ความเอื้ออาทร	- การประกอบอาชีพ ตามหลัก STRONG : จิตพอเพียงต้าน ทุจริต เกี่ยวกับ 1) การทำน้ำยาล้าง จาน 2) การนวดแผน โบราณ 3) การซ่อมรถจักร ยาน 4) การทำปุ๋ย ชีวภาพ 5) การให้บริการ Home Stay - ความสำคัญของ การประกอบ อาชีพ โดยใช้วัสดุท้องถิ่น ตามหลัก STRON จิตพอเพียง ต้าน ทุจริต	๑๐	๕๐
๒	พลเมืองกับ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	ข้อ ๓ ข้อ ๔	- การเคารพสิทธิ หน้าที่ต่อตนเอง และ ผู้อื่น - ระเบียบ กฎ กติกากฎหมาย - ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง และผู้อื่น/ สังคม	- องค์ประกอบของ การศึกษา ความเป็น พลเมือง เกี่ยวกับ 1) ความรับผิดชอบ ทางสังคม 2) ความเกี่ยวพัน ชุมชน 3) ความสามารถใน การอ่าน การเขียน	๑๐	๕๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
			<ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบต่อนองและผู้อื่น/สังคม - ความเป็นพล เมือง - ความเป็นพลโลก * จิตนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของคำว่า การเป็น พลเมืองดี - หน้าที่ของการเป็น พลเมืองดี ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อระดับบุคคล 2) การมีส่วนร่วม 3) ความยุติธรรม - ความหมายของคำว่า สร้างสำนึก พลเมือง ต่อประเทศ - พฤติกรรมที่มีต่อการ สร้างสำนึก พลเมือง ต่อประเทศ - ความสำคัญของการ สร้างสำนึกพลเมืองที่ มีควรับผิดชอบต่อ ประเทศ 		
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๓๒๓๕ ชื่อวิชา หน้าที่พลเมือง ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียน ๑

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	งามอย่างไทย ๑.มารยาทไทย -การแสดงความเคารพ -การสนทนา -การแต่งกาย -การมีสัมมาคารวะ ๒. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละต่อ สังคม ๓. ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรม ไทย ๔. คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง -ความซื่อสัตย์สุจริต -ขยันหมั่นเพียรอดทน -ใฝ่หาความรู้ -ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ -ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง		๑๑	๕๐		๕
๒	๑. การปฏิบัติตนที่แสดงออกถึง -ความรักชาติ -การยึดมั่นในศาสนา -การเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ๒. พระบรมราชาบาท -การเสียสละ -ความซื่อสัตย์ -หลักการทรงงาน -ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ -แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ๓. คุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง -ความซื่อสัตย์สุจริต -ขยันหมั่นเพียร อดทน -ใฝ่หาความรู้-ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ -ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของ ตนเอง		๘	๔๐		๕
ระหว่างภาค			๑๙	๙๐		
กลาง						
ปลาย			๑			๑๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๓๒๓๖ ชื่อวิชา หน้าที่พลเมือง ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียน ๒

ลำดับ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการ เรียนรู้/ ตัวชี้วัด	เวลา (ชม.)	น้ำหนักคะแนน		
				ระหว่าง เรียน	กลาง ภาค	ปลาย ภาค
๑	พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ๑.การใช้สิทธิและหน้าที่ ๒.การใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ ๓.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง		๕	๒๐	-	๒
๒	การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม ๑. การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม ตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและ โรงเรียน ๒.การตรวจสอบข้อมูล ๓.การตรวจสอบการทำหน้าที่ของบุคคล		๕	๒๐	-	๒
๓	ความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมใน ภูมิภาคต่าง จังหวัด ๑.ความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมใน ภูมิภาคต่างๆของโลกในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา สิ่งแวดล้อม ๒.การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน		๕	๒๐	-	๓
๔	ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้ง ๑.ความขัดแย้ง -ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ -ผู้สาว -การป้องกันปัญหาความขัดแย้ง		๔	๒๐	-	๓
ระหว่างภาค			๑๙	๙๐		
กลาง					-	
ปลาย			๑			๑๐
รวม			๒๐	๑๐๐		

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๕

วิชาการป้องกันการทุจริต ๕

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ผลการเรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	คะแนนรวม
๑	การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม	ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔	๑.การคิดแยกแยะ ๒. ระบบคิดฐาน ๒ ๓.ระบบคิดฐาน ๑๐ ๔. ความแตกต่างระหว่างจริยธรรมและการทุจริต (ชุมชน สังคม) ๕.ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๖.การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม (ชุมชน สังคม) ๗. ผลประโยชน์ทับซ้อน (ชุมชน สังคม) ๘. รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน (ชุมชน สังคม)	- การวิเคราะห์สถานการณ์ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนและผล ประโยชน์ส่วนรวม - ตัวอย่างการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวม - การวิเคราะห์ผลประโยชน์ส่วนตนนอกจากผล ประโยชน์ส่วนรวม โดยใช้ระบบคิดฐานสองที่ส่งผล กระทบต่อประเทศในสังคมโลก - การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลกและ - การแยกแยะการทุจริตที่เกิด จาก การคิดระบบคิดฐานสิบ ในสถานการณ์ต่างๆ ที่ส่งผล กระทบ ต่อประเทศและสังคมโลก	๑๒	๖๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลา เรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				<ul style="list-style-type: none"> - การทุจริตที่เกิดขึ้นในโลกและจริยธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นใน - การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมที่เกิดขึ้นในประเทศ - รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน และแนวทางป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในกลุ่มประเทศอาเซียน 		
๒	ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต	ข้อ ๕	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การทำการบ้าน/ ชิ้นงาน ๒. การทำเวร/ การทำความสะอาด ๓. การสอบ ๔. การแต่งกาย / การเข้าแถว ๕. การเลือกตั้ง ๖. กิจกรรมนักเรียน (ห้องเรียน) 	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะความละเอียดและ ความไม่ทนต่อการทุจริต - การลงโทษทางสังคมในระดับโลก - ความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต - การวิเคราะห์ผลเสียจากการ คีทษากรณีตัวอย่างของความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริตของ ประเทศต่าง ๆ ในระดับโลก 	๘	๔๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	เวลาเรียน (ชั่วโมง)	เวลา เรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
				- ความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริตจากกรณีศึกษากรณีตัวอย่างของความสะอาดและความไม่ทนต่อการทุจริตของ ประเทศต่าง ๆ ในระดับโลก		
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

โครงสร้างรายวิชาเพิ่มเติม

รหัสวิชา ส๒๐๒๔๖

วิชาการป้องกันการทุจริต ๖

รายวิชาเพิ่มเติม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒ เวลา ๒๐ ชั่วโมง จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลา เรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
๑	STRONG / จิตพอเพียง ต้านการทุจริต	ข้อ ๑ ข้อ ๒	<ul style="list-style-type: none"> - ความพอเพียง - ความโปร่งใส - ความตื่นรู้ / ความรู้ - ต่อด้านทุจริต - มุ่งไปข้างหน้า - ความเอื้ออาทร 	<ul style="list-style-type: none"> - ความหมายและหลักการ ของ STRONG : จิตพอเพียง ต้านทุจริต - หลักการของ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริตเชื่อมโยงการดำเนินการกับบริษัทสร้างการดี - ความหมายและหลักการ ของบริษัทสร้างการดี - การจัดตั้งบริษัทสร้างการดี - การดำเนินการบริษัทสร้างการดีโดยประยุกต์ใช้หลักการของ STRONG : จิตพอเพียง ต้านทุจริต 	๑๐	๕๐
๒	พลเมืองกับ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	ข้อ ๓ ข้อ ๔	<ul style="list-style-type: none"> - การเคารพสิทธิหน้าที่ต่อตนเองและ ผู้อื่น - ระเบียบ กฎ กติกา กฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านการเมือง การปกครอง 	๑๐	๕๐

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	ผลการ เรียนรู้	เรื่อง/เนื้อหา	สาระสำคัญ	เวลา เรียน (ชั่วโมง)	คะแนน รวม
			<ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น/สังคม - ความเป็นพลเมือง - ความเป็นพลโลก * จิตนิทรรศการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองด้านคุณค่า ค่านิยม ความรู้ ความเข้าใจและทักษะและพฤติกรรม - การสร้างสำนึกพลเมืองต่อสังคมโลก 		
รวมทั้งหมด					๒๐	๑๐๐

ส่วนที่ ๓

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา หลักสูตรโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ ๒๕๖๗
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๑	สังคมศึกษา ๑	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๑๐๒	ประวัติศาสตร์ไทย ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๓	สังคมศึกษา ๒	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๑๐๔	ประวัติศาสตร์ไทย ๒	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๑	สังคมศึกษา ๓	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๑๐๒	ประวัติศาสตร์ไทย ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๓	สังคมศึกษา ๔	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๑๐๔	ประวัติศาสตร์ไทย ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เทอมที่ ๑

สาระพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๑	สังคมศึกษา ๕	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๓๑๐๒	ประวัติศาสตร์ไทย ๕	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เทอมที่ ๒

สาระพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๓	สังคมศึกษา ๖	เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๑.๕ หน่วยกิต
ส๒๓๑๐๔	ประวัติศาสตร์ไทย ๖	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๑ สังคมศึกษา ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาค้นคว้ามูลเหตุ การเกิดศาสนา ความจำเป็นที่ต้องนับถือศาสนาและประโยชน์ของศาสนาศึกษา วิเคราะห์ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับพุทธประวัติ หลักธรรมของพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ ที่สำคัญในประเทศไทย พิธีกรรมทางศาสนา ชีวิตและผลงานของพุทธสาวก บุคคลที่เป็นแบบอย่างทางศีลธรรม ความหมายและประโยชน์ของสมาธิพร้อมแนวปฏิบัติ ศึกษาวิเคราะห์สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชนในสังคมประชาธิปไตย ระบบการเมือง การปกครองต่างๆ ในปัจจุบัน และระบบการบริหารราชการแผ่นดินไทย ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงาน กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้น สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๘ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๑๕ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๑.๑ ม.๑/๕ อธิบายพุทธคุณและ ข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือตามที่กำหนดเห็นคุณค่าและนำไป พัฒนาแก้ปัญหาของตนเองและ ครอบครัว
๒. ส ๑.๑ ม.๑/๘ วิเคราะห์และปฏิบัติตน ตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ในการดำรงชีวิตแบบ พอเพียงและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
๓. ส ๑.๑ ม.๑/๑๐ ปฏิบัติตนต่อ ศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
๔. ส ๑.๒ ม.๑/๓ ปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด
๕. ส ๑.๒ ม.๑/๔ จัดพิธีกรรม และ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม ได้ถูกต้อง
๖. ส ๒.๑ ม.๑/๓ อภิปรายเกี่ยวกับ คุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัย ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือ อาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน
๗. ส ๒.๑ ม.๑/๔ แสดงออกถึง การเคารพในสิทธิเสรีภาพของ ตนเองและผู้อื่น
๘. ส ๒.๒ ม.๑/๓ ปฏิบัติตนตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๑.๑ ม.๑/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนา ที่ตนนับถือสู่ประเทศไทย
๒. ส ๑.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ที่มีต่อ สภาพแวดล้อมในสังคมไทย รวมทั้ง การพัฒนาตนและครอบครัว
๓. ส ๑.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึง บำเพ็ญทุกรกิริยาหรือประวัติศาสดาที่ตนนับ ถือตามที่กำหนด
๔. ส ๑.๑ ม.๑/๔ วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

๕. ส ๑.๑ ม.๑/๖ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโส มนสิการ คือวิธีคิด แบบคุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ – โทษ และ ทางออก หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
๖. ส ๑.๑ ม.๑/๗ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญา ด้วยอานาปานสติหรือตามแนวทาง ของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด
๗. ส ๑.๑ ม.๑/๘ วิเคราะห์เหตุผล ความจำเป็นที่ทุกคนต้องศึกษา เรียนรู้ศาสนาอื่น ๆ
๘. ส ๑.๑ ม.๑/๑๑ วิเคราะห์การกระทำของบุคคลที่เป็นแบบอย่าง ด้านศาสนสัมพันธ์ และนำเสนอ แนวทางการปฏิบัติของตนเอง
๙. ส ๑.๒ ม.๑/๑ บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถานของศาสนา ที่ตนนับถือ
๑๐. ส ๑.๒ ม.๑/๒ อธิบายจริยวัตรของสาวกเพื่อเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติปฏิบัติ และปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมต่อสาวก ของศาสนาที่ตนนับถือ
๑๑. ส ๑.๒ ม.๑/๕ อธิบายประวัติ ความสำคัญ และปฏิบัติตน ในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่ กำหนดได้ถูกต้อง
๑๒. ส ๒.๑ ม.๑/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิ ของบุคคล
๑๓. ส ๒.๑ ม.๑/๒ ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
๑๔. ส ๒.๒ ม.๑/๑ อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยสังเขป
๑๕. ส ๒.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลของอำนาจอธิปไตย ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน

รวมทั้งหมด ๒๓ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๓ สังคมศึกษา ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการผลิต การบริโภคและการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า ศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้บริโภค เศรษฐกิจพอเพียง กลไกราคาตลาด วิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความแตกต่างของสถาบันการเงิน ศึกษาแผนที่ชนิดต่างๆ และการใช้แผนที่วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย รวมทั้งความร่วมมือของประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ศึกษาที่ตั้งและกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งปัจจัยทางกายภาพ ทางสังคมที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของความคิด เทคโนโลยี สินค้าและประชากรในเอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงาน กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้น กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการแก้ปัญหา

เพื่อให้มีวิจรรย์ญาณเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริโภค ระบบธนาคารและสถาบันการเงิน เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของลักษณะกายภาพที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มีวิจรรย์ญาณในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิถีชีวิตเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๖ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๘ ชีว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๓.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของคนในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ
๒. ส ๓.๑ ม.๑/๓ อธิบายความเป็นมา หลักการ และความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย
๓. ส ๓.๒ ม.๑/๑ วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ และความแตกต่างของสถาบันการเงินแต่ละประเภทและธนาคารกลาง
๔. ส ๓.๒ ม.๑/๔ อภิปรายผลของการมีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา
๕. ส ๕.๒ ม.๑/๒ วิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
๖. ส ๕.๒ ม.๑/๔ วิเคราะห์แนวทาง การจัดการภัยพิบัติและการจัดการ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๓.๑ ม.๑/๑ อธิบายความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์
๒. ส ๓.๒ ม.๑/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในประเทศ
๓. ส ๓.๒ ม.๑/๓ ระบุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์ และอุปทาน

๔. ส ๕.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล
๕. ส ๕.๑ ม.๑/๒ อธิบายพิกัดภูมิศาสตร์ (ละติจูด และ ลองจิจูด) เส้นแบ่งเวลา และเปรียบเทียบ วัน เวลาของโลก
๖. ส ๕.๑ ม.๑/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
๗. ส ๕.๒ ม.๑/๑ สำรวจและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
๘. ส ๕.๒ ม.๑/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหา จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับ มนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

รวมทั้งหมด ๑๔ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความสำคัญของเวลาและช่วงเวลาสำคัญ การศึกษาประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์และความสำคัญของอดีตที่มีต่อปัจจุบันและอนาคต ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย วิธีการเปรียบเทียบศักราชต่างๆ ตัวอย่างการใช้ศักราชต่างๆ

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การคิดรวบยอด การสืบค้นทางเทคโนโลยี

เพื่อให้เข้าใจในหลักการของการเปรียบเทียบศักราช การนับเวลา และทันโลกทันเหตุการณ์ในสมัยสังคมปัจจุบัน พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้พัฒนาตนเองและมีความรักชาติไทย ความสามัคคีในหมู่คณะ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๔ ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๑/๓ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
๒. ส ๔.๒ ม.๑/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๓. ส ๔.๓ ม.๑/๑ อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป
๔. ส ๔.๓ ม.๑/๒ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษา ประวัติศาสตร์
๒. ส ๔.๑ ม.๑/๒ เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์
๓. ส ๔.๒ ม.๑/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๔. ส ๔.๓ ม.๑/๓ วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน

รวมทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๔ วิชาประวัติศาสตร์ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมาย ความสำคัญของประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองสมัยใดก็ได้ และเหตุสำคัญในสมัยสุโขทัย

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม การฝึกปฏิบัติ การคิดรวบยอด การสืบค้นทางเทคโนโลยีสมัยใหม่

เพื่อให้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติและสามารถนำไปศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้พร้อมทั้งนำไปแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ มีความรักความเป็นไทยในชนชาติไทยของตนเองและมีความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๔ ชีววัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๑/๓ นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
๒. ส ๔.๒ ม.๑/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๓. ส ๔.๓ ม.๑/๑ อธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป
๔. ส ๔.๓ ม.๑/๒ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๑/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษา ประวัติศาสตร์
๒. ส ๔.๑ ม.๑/๒ เทียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์
๓. ส ๔.๒ ม.๑/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรม ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
๔. ส ๔.๓ ม.๑/๓ วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัยและสังคมไทยในปัจจุบัน

รวมทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๑ สังคมศึกษา ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาค้นคว้าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเพื่อบ้าน ความสำคัญของพระพุทธศาสนา วิเคราะห์ความเป็นมาเกี่ยวกับพุทธประวัติ ประวัตินิพพาน พุทธสาวิกและชาดก โครงสร้างและสาระสังเขปของพระไตรปิฎก วันสำคัญต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และพุทธศาสนสุภาษิต พิธีกรรมทางศาสนา การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หน้าที่และมารยาทชาวพุทธ ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ศึกษาบทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม กระบวนการในการตรากฎหมาย ข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

โดยใช้กระบวนการฝึกปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้น กระบวนการเปรียบเทียบ กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของศาสนา เกิดศรัทธา สำนึกในความเป็นไทย เห็นคุณค่าของการบริหารจัดการ ตระหนักถึงคุณค่าในการเป็นพลเมืองดี ทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคมและประเทศสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศโดยสังเขป สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายบทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน กระบวนการ ขั้นตอน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสารเพื่อนำมาวิเคราะห์

โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้นข้อมูล กระบวนการสร้างความตระหนักกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ศรัทธา ยึดมั่น ดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมดีงาม สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๑๓ ตัวชี้วัด
ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๑.๑ ม.๒/๘ อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่ กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

ส ๑.๑ ม.๒/๑๑ วิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสมในกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ส ๑.๒ ม.๒/๑ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส ๑.๒ ม.๒/๕ อธิบายความแตกต่างของศาสนพิธี พิธีกรรม ตามแนวปฏิบัติของศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การยอมรับ และความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง (สาระพระพุทธศาสนา)

ส ๑.๑ ม.๒/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศเพื่อนบ้าน

ส ๑.๑ ม.๒/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

ส ๑.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นรากฐานของวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติและมรดกของชาติ

ส ๑.๑ ม.๒/๔ อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือกับการพัฒนาชุมชนและ การจัดระเบียบสังคม

ส ๑.๑ ม.๒/๕ วิเคราะห์พุทธประวัติ หรือประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด

ส ๑.๑ ม.๒/๖ วิเคราะห์และประพจน์ตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

ส ๑.๑ ม.๒/๗ อธิบายโครงสร้างและสาระโดยสังเขป ของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ

ส ๑.๑ ม.๒/๘ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม และวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส ๑.๑ ม.๒/๑๐ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและ เจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ

ส ๑.๒ ม.๒/๒ มีมรรยาทของความเป็นศาสนิกชนที่ดี ตามที่กำหนด

ส ๑.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์คุณค่าของศาสนพิธี และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

ส ๑.๒ ม.๒/๔ อธิบายคำสอนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวันสำคัญ ทางศาสนา และปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๓ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๓ ชีววัด

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๒.๑ ม.๒/๑ อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกัตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ

ส ๒.๑ ม.๒/๔ อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ส ๒.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัย

ตัวชี้วัดระหว่างทาง(สาระหน้าที่พลเมือง)

ส ๒.๑ ม.๒/๒ เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ส ๒.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม

ส ๒.๒ ม.๒/๑ อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย

รวมทั้งหมด ๒๓ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๓ สังคมศึกษา ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของการลงทุนและการออม ปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ การพัฒนาการผลิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การคุ้มครองผู้บริโภค ระบบเศรษฐกิจแบบต่างๆ การแข่งขันทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่แสดงลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปยุโรปและแอฟริกา วิเคราะห์เหตุและผลกระทบที่ประเทศไทยได้รับจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรปและแอฟริกา

โดยใช้กระบวนการฝึกปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการสืบค้น กระบวนการเปรียบเทียบ กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เพื่อมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุนและการออม มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของลักษณะทางกายภาพที่มีต่อระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มีวิจารณญาณในการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ปรับเปลี่ยนค่านิยมและวิถีชีวิต เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๖ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๒ ชีว

ตัวชี้วัดปลายทาง (เศรษฐศาสตร์)

ส ๓.๑ ม.๒/๓ เสนอแนวทาง การพัฒนาการผลิตในท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส ๓.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์การแข่งขันทางการค้า ในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสินค้า ปริมาณการผลิตและราคาสินค้า

ส ๓.๒ ม.๒/๒ ยกตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นการพึ่งพาอาศัยกัน และการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย

ส ๓.๒ ม.๒/๓ วิเคราะห์การกระจายของทรัพยากรในโลก ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ส ๓.๒ ม.๒/๔ อภิปรายแนวทางการคุ้มครองสิทธิของตนเอง ในฐานะผู้บริโภค

ส ๓.๒ ม.๒/๑ อภิปรายระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๓.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม

ส ๓.๒ ม.๒/๒ อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตสินค้าและบริการ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๒ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๕ ชีว

ตัวชี้วัดปลายทาง (ภูมิศาสตร์)

ส ๕.๒ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัย ทางกายภาพและปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา

ส ๕.๒ ม.๒/๔ วิเคราะห์แนวทาง การจัดการภัยพิบัติและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๕.๑ ม.๒/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ สืบค้นข้อมูล

ส ๕.๑ ม.๒/๒ อธิบายมาตราส่วน ทิศ และสัญลักษณ์

ส ๕.๑ ม.๒/๓ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา

ส ๕.๒ ม.๒/๑ สืบค้นและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา

ส ๕.๒ ม.๒/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นในทวีปยุโรป และทวีปแอฟริกา

รวมทั้งหมด ๑๕ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๒๑๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาวิเคราะห์ สืบค้น วิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ในสมัยอยุธยาและธนบุรี การแยกแยะระหว่างข้อมูลกับความคิดเห็น รวมทั้งความจริงกับข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตัวอย่างการตีความข้อมูลจากหลักฐานที่แสดงเหตุการณ์สำคัญในสมัยอยุธยาและธนบุรี ความสำคัญของการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความทางประวัติศาสตร์ ที่ตั้งและสถานที่ทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆ ในทวีปเอเชีย ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมืองของภูมิภาคเอเชีย ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมตะวันออกและแหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

โดยใช้กระบวนการสืบค้น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เอเชีย จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์เท่าที่มีอยู่และตกทอดมาถึงปัจจุบัน ในการศึกษาความเป็นมาของประวัติศาสตร์เอเชีย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาความเป็นมาของชนชาติต่างๆ ในเอเชียได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง และแหล่งอารยธรรมสำคัญของภูมิภาคเอเชีย ล้วนกำเนิดมาจากบริเวณลุ่มแม่น้ำ อารยธรรมเหล่านี้ ล้วนเกิดจากการคิดสร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่า ซึ่งถือเป็นแบบอย่างให้แก่ผลงานรุ่นหลังในปัจจุบัน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๕ ชีว

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๒/๓ เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ
๒. ส ๔.๒ ม.๒/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของภูมิภาคเอเชีย
๓. ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ในด้านต่าง ๆ
๔. ส ๔.๓ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและ ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๒/๑ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ
๒. ส ๔.๑ ม.๒/๒ วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
๓. ส ๔.๒ ม.๒/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย
๔. ส ๔.๑ ม.๒/๑ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ
๕. ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา และธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา

รวมทั้งหมด ๑๕ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๑๑๐๔ วิชาประวัติศาสตร์ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาวิเคราะห์ สืบค้น การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาในด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ และการกู้เอกราช ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ การกู้เอกราชและสถาปนาอาณาจักรธนบุรี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยธนบุรี วิถีกรรมและผลงานของบุคคลสำคัญของไทยที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย

โดยใช้กระบวนการสืบค้น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในความเพียรพยายามของบรรพบุรุษ ในการทะนุบำรุงและพัฒนาชาติ เห็นความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันรักชาติและมรดกของชาติ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย และยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๕ ชีวัด

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๒/๓ เห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ
๒. ส ๔.๒ ม.๒/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของภูมิภาคเอเชีย
๓. ส ๔.๓ ม.๒/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ในด้านต่าง ๆ
๔. ส ๔.๓ ม.๒/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและ ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดระหว่างทาง

๑. ส ๔.๑ ม.๒/๑ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ
๒. ส ๔.๑ ม.๒/๒ วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
๓. ส ๔.๒ ม.๒/๒ ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชีย
๔. ส ๔.๑ ม.๒/๑ ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ
๕. ส ๔.๓ ม.๒/๓ ระบุภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยา และธนบุรี และอิทธิพลของภูมิปัญญาดังกล่าวต่อการพัฒนาชาติไทยในยุคต่อมา

รวมทั้งหมด ๙ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๓๓๐๑ ชื่อวิชา สังคมศึกษา ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง อธิบายระบอบการปกครองแบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชนอนุรักษวัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม

วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งเสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข

ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก อธิบายสังฆคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ศึกษาประวัติวันสำคัญทางศาสนา

วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรม และความสงบสุขแก่โลก รวมทั้งพุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ และประวัติตนตามแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่าง วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ บทบาทของสาวก และปฏิบัติตนต่อสาวก ได้ถูกต้อง

อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาอย่างยั่งยืนเห็นคุณค่า และวิเคราะห์การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการพัฒนาตน เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงาน และการมีครอบครัว เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญา ด้วยอานาปานสติ

ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ในศาสนพิธีพิธีกรรมได้ถูกต้อง แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนของศาสนา นำเสนอแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๕ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๑๒ ชีว

สาระ ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๑.๑ ม.๓/๓ อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา ที่ตนนับถือกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ส ๑.๑ ม.๓/๗ เห็นคุณค่าและวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการ พัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว

ส ๑.๑ ม.๓/๑๐ วิเคราะห์ความแตกต่าง และยอมรับวิถีการดำเนินชีวิตของ ศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ

ส ๑.๒ ม.๓/๓ ปฏิบัติหน้าที่ของ ศาสนิกชนที่ดี

ส ๑.๒ ม.๓/๗ นำเสนอแนวทาง ในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- ส ๑.๑ ม.๓/๑ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือ ศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
- ส ๑.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์ อารยธรรมและความสงบสุขแก่โลก
- ส ๑.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่าง ๆ หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ส ๑.๑ ม.๓/๕ วิเคราะห์และประพจน์ติดตามแบบอย่าง การดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดกเรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
- ส ๑.๑ ม.๓/๖ อธิบายสังฆคณ และข้อธรรมสำคัญ ในกรอบอริยสัจ ๔ หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ส ๑.๑ ม.๓/๗ เห็นคุณค่าและวิเคราะห์ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมในการ พัฒนาตนเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานและการมีครอบครัว
- ส ๑.๑ ม.๓/๘ เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้ และดำเนินชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย หรือการพัฒนาจิตตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
- ส ๑.๑ ม.๓/๙ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญา ด้วยอานาปานสติ หรือตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ
- ส ๑.๒ ม.๓/๑ วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวก และปฏิบัติตนต่อสาวกตามที่กำหนดได้ถูกต้อง
- ส ๑.๒ ม.๓/๒ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาตามที่กำหนด
- ส ๑.๒ ม.๓/๔ ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง
- ส ๑.๒ ม.๓/๕ อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนา ตามที่กำหนดและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
- ส ๑.๒ ม.๓/๖ แสดงตนเป็นพุทธมามกะ หรือแสดงตน เป็นศาสนิกชน ของศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๓ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๖ ชีววัด

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ตัวชี้วัดปลายทาง

- ส ๒.๑ ม.๓/๕ เสนอแนวคิด ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ในประเทศและสังคมโลก
- ส ๒.๒ ม.๓/๑ อธิบายระบอบ การปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ ในยุคปัจจุบัน
- ส ๒.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ประชาธิปไตยของประเทศไทย และเสนอแนวทางแก้ไข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- ส ๒.๑ ม.๓/๑ อธิบายความแตกต่างของการกระทำผิด ความผิด ระหว่างคดีอาญา และคดีแพ่ง
- ส ๒.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่น ในประเทศและสังคมโลก ตามหลักสิทธิมนุษยชน
- ส ๒.๑ ม.๓/๓ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรม สากลที่เหมาะสม
- ส ๒.๑ ม.๓/๔ วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง
- ส ๒.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครอง ของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ส ๒.๒ ม.๓/๓ วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐ

รวมทั้งหมด ๒๖ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๓ ชื่อวิชาสังคมศึกษา ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๖๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๑.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาการใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ และระบุแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้ ในการก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคม อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและทางสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ วิเคราะห์เหตุและผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

อภิปรายประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้
ศึกษากลไกการค้าในระบบเศรษฐกิจ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ ผลเสียจากการว่างงาน และแนวทางแก้ปัญหาวิเคราะห์สาเหตุและวิธีการกีดกันทางการค้าในการค้าระหว่างประเทศ

อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด แสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และกิจกรรมทาง เศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๓ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๖ ชีววัด

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๓.๑ ม.๓/๒ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส ๓.๒ ม.๓/๒ แสดงความคิดเห็น ต่อนโยบายและกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อ บุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ

ส ๓.๒ ม.๓/๓ อภิปรายบทบาทความสำคัญของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๓.๑ ม.๓/๑ อธิบายกลไกการค้าในระบบเศรษฐกิจ

ส ๓.๑ ม.๓/๓ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์

ส ๓.๒ ม.๓/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ

ส ๓.๒ ม.๓/๒ แสดงความคิดเห็น ต่อนโยบายและกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อ บุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ

ส ๓.๒ ม.๓/๔ อภิปรายผลกระทบที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ เงินฝืด

ส ๓.๒ ม.๓/๕ วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงาน และแนวทาง แก้ปัญหา

ส ๓.๒ ม.๓/๖ วิเคราะห์สาเหตุ และวิธีการกีดกันทางการค้า ในการค้าระหว่างประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๒ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๕ ชีววัด

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๕.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัย ทางกายภาพและปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้

ส ๕.๒ ม.๓/๔ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๕.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของทวีป อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้ โดยเลือกใช้แผนที่ เฉพาะเรื่องและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์สืบค้นข้อมูล

ส ๕.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์สาเหตุการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้

ส ๕.๒ ม.๓/๑ สืบค้นและระบุทำเลที่ตั้งของกิจกรรม ทางเศรษฐกิจและสังคมในทวีปอเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้

ส ๕.๒ ม.๓/๓ สืบค้น อภิปรายประเด็นปัญหาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับมนุษย์ที่ เกิดขึ้นในทวีป อเมริกาเหนือ และทวีปอเมริกาใต้

ส ๕.๒ ม.๓/๕ ระบุความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

รวมทั้งหมด ๑๖ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๒ วิชาประวัติศาสตร์ ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาวิเคราะห์ สืบค้น เกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคโลก (ยกเว้นเอเชีย) ที่มีผลต่อการพัฒนาโดยสังเขป พัฒนาการทางประวัติศาสตร์สังคม เศรษฐกิจ การเมืองของภูมิภาคโลก อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ที่มีผลต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เช่น สงครามโลกครั้งที่ ๑ และสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงครามเย็น องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงาน กระบวนการสืบค้นวิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการสืบค้นทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ กระบวนการคิดวิเคราะห์สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผลและตระหนักถึงความสำคัญของวิธีการ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ การเมืองภูมิภาคโลก รวมทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือระหว่างประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๔ ชีวัด

ตัวชี้วัดปลายทาง

- ส ๔.๑ ม.๓/๒ ใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ
- ส ๔.๒ ม.๓/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป
- ส ๔.๑ ม.๓/๒ วิเคราะห์ผลของ การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ ความร่วมมือและความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหา ความขัดแย้ง
- ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

- ส ๔.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์
- ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์
- ส ๔.๓ ม.๓/๓ วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย สมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย
- ส ๔.๓ ม.๓/๔ วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

รวมทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชาพื้นฐาน

ส๒๓๑๐๔ วิชาประวัติศาสตร์ ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาวิเคราะห์ สืบค้นเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทย การสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานี ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรี ความเจริญและความมั่นคงของชาติ พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ทางด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศตามช่วงสมัยต่างๆ เหตุการณ์สำคัญสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทย ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ที่มีผลต่อการพัฒนาชาติไทยจนถึงปัจจุบัน บทบาทของไทยตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบันในสังคมโลก

โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงาน กระบวนการสืบค้น กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการฝึกปฏิบัติสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผล รักประเทศชาติ รู้เท่าทันสถานการณ์ ภูมิใจในความเป็นไทย ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดปลายทาง ๔ ตัวชี้วัดชี้วัดระหว่างทาง ๔ ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส ๔.๑ ม.๓/๒ ใช้วิธีการ ทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนสนใจ

ส ๔.๒ ม.๓/๑ อธิบายพัฒนาการ ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ของภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกโดยสังเขป

ส ๔.๒ ม.๓/๒ วิเคราะห์ผลของ การเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ ความร่วมมือและความขัดแย้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

ตลอดจนความพยายามในการขจัดปัญหา ความขัดแย้ง

ส ๔.๓ ม.๓/๑ วิเคราะห์พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ในด้านต่าง ๆ

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ส ๔.๑ ม.๓/๑ วิเคราะห์เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญ ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผลตามวิธีการทางประวัติศาสตร์

ส ๔.๓ ม.๓/๒ วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์

ส ๔.๓ ม.๓/๓ วิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย สมัยรัตนโกสินทร์ และอิทธิพลต่อการพัฒนาชาติไทย

ส ๔.๓ ม.๓/๔ วิเคราะห์บทบาทของไทยในสมัยประชาธิปไตย

รวมทั้งหมด ๘ ตัวชี้วัด

คำอธิบายรายวิชา หลักสูตรโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ ๒๕๖๗
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายวิชาเพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ส๒๑๒๓๑	หน้าที่พลเมือง ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๒๔๑	การป้องกันการทุจริต ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ภาคเรียนที่ ๒

ส๒๑๒๓๒	หน้าที่พลเมือง ๒	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๒๔๒	การป้องกันการทุจริต ๑	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ส๒๒๒๓๓	หน้าที่พลเมือง ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๔๓	การป้องกันการทุจริต ๓	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๐๙	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ภาคเรียนที่ ๒

ส๒๒๒๓๔	หน้าที่พลเมือง ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๔๔	การป้องกันการทุจริต ๔	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๒๒๑๐	อาเซียนศึกษา	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ส๒๓๒๓๕	หน้าที่พลเมือง ๕	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๒๔๕	การป้องกันการทุจริต ๕	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

ภาคเรียนที่ ๒

ส๒๓๒๓๖	หน้าที่พลเมือง ๖	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต
ส๒๑๒๔๖	การป้องกันการทุจริต ๖	เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง/ภาคเรียน	๐.๕ หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๑๒๓๑ วิชาหน้าที่พลเมือง ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

มีส่วนร่วมอนุรักษ์มรดกมรดกไทย ในการแสดงความเคารพ การสนทนา การแต่งกาย การมีสัมมาคารวะ แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละต่อสังคม เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ประยุกต์และเผยแพร่พระบรมราโชวาท ในเรื่องที่มีเหตุผล รอบคอบ หลักการทรงงานในเรื่องการใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ การปลูกป่าในใจคน และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกมรดกไทย
๒. แสดงออกถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละต่อสังคม
๓. เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
๔. เป็นแบบอย่างของความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ปฏิบัติตนตามพระบรมราโชวาทหลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๖ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๑๒๓๒ วิชาหน้าที่พลเมือง ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีตามวิถีประชาธิปไตย ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ยอมรับความหลากหลายของสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรมศาสนา สิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกันอย่างสันติและพึ่งพาซึ่งกันและกันในสังคมวิถีวัฒนธรรม ด้วยความเคารพซึ่งกันและกันไม่แสดงกิริยาและวาจาจากุหมิ่นผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ในเรื่องการทะเลาะวิวาท ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย การเจรจาต่อรอง การระงับความขัดแย้ง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีวินัยในตนเอง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
๒. มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ
๓. ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน
๔. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๑ วิชาการป้องกันการทุจริต ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหาทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๒ วิชาการป้องกันการทุจริต ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาเกี่ยวกับกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบ ต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการ เรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๓. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๔ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๐๙ วิชาอาเซียนศึกษา ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการประชาคมอาเซียน กลไกอาเซียน กฎบัตรอาเซียน วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์เป้าหมาย โครงสร้าง ภาพรวม ที่มาคำศัพท์ และที่มาของ AFTA เขตการค้าเสรีและ สภาพเศรษฐกิจพื้นฐานประชาคมอาเซียนและเหตุผล องค์ประกอบของประเทศร่วมเจรจา ที่มีผลกระทบต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประเทศไทย โดยการบูรณาการ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงาน กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสืบค้นจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดค่านิยม ตระหนัก เจตคติในการเป็นสมาชิกที่ดี การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ของประชาคมอาเซียน รู้แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางประชาสังคมวัฒนธรรม ปรับตนในการเป็น พลเมืองที่ดีภายใต้กฎบัตรของอาเซียนสามารถดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้เข้าใจประวัติความเป็นมา ความสำคัญ วิวัฒนาการ ของกลุ่มอาเซียนสู่การพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน
๒. มีความรู้เข้าใจกลไกอาเซียน กฎบัตรอาเซียน คำอภิธานศัพท์ ของอาเซียนสามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมถูกต้อง
๓. มีความรู้เข้าใจ วิเคราะห์การดำเนินงานของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community- APSC) เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนอยู่อย่างสันติสุข แก้ไขปัญหา ภายในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน
๔. สามารถศึกษาข้อมูล ความเป็นมาในจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Are)

รวมทั้งหมด ๔ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๑๐ วิชาอาเซียนศึกษา ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของประเทศร่วมเจรจา ที่มีผลกระทบต่อประชาคม เศรษฐกิจ อาเซียนและประเทศไทย โดยการบูรณาการ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงาน กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดค่านิยม ตระหนัก เจตคติในการเป็นสมาชิกที่ดี การเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ ประชาคมอาเซียน รู้แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางประชาสังคมวัฒนธรรม ปรับตนในการเป็นพลเมืองที่ ดีภายใต้กฎบัตรของอาเซียนสามารถดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้เข้าใจ วิเคราะห์การดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนมีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้
๒. มีความรู้เข้าใจ วิเคราะห์การดำเนินงานประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียนอยู่ร่วมกันในสังคมที่เอื้ออาทร ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้านและมีความมั่นคงทางสังคม (social security)
๓. มีความรู้เข้าใจความเป็นมาเขตการค้าเสรีอาเซียนและ หลักการ เหตุผลของประเทศคู่เจรจาในความสัมพันธ์ที่ดีต่อกลุ่มอาเซียน
๔. มีความรู้เข้าใจ ตระหนัก ต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบสามารถปรับตนเองดำรงชีวิตอยู่สังคมไทย ประชาคมอาเซียน และสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

รวมทั้งหมด ๔ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๓ วิชาหน้าที่พลเมือง ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

มีส่วนร่วมและแนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์มรดกไทย ในการแสดงความเคารพ การสนทนา การแต่งกาย การมีสัมมาคารวะ แสดงออกและแนะนำผู้อื่นให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละต่อสังคม เห็นคุณค่า อนุรักษ์ และสืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและแนะนำผู้อื่นให้มีการปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ประยุกต์และเผยแพร่พระบรมราโชวาท ในเรื่องมีสติ ความขยัน อดทน หลักการทรงงาน ในเรื่องภูมิสังคม ขาดทุนคือกำไร และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และมีวินัยในตนเองสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้

๑. มีส่วนร่วมและแนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์มรดกไทย
๒. แสดงออกและแนะนำผู้อื่นให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละต่อสังคม
๓. เห็นคุณค่า อนุรักษ์ และสืบสานขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
๔. เป็นแบบอย่างของความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ประยุกต์และเผยแพร่พระบรมราโชวาท หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๖ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๔ วิชาหน้าที่พลเมือง ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในเรื่องการติดตามข่าวสารบ้านเมือง ความกล้าหาญทางจริยธรรม การเป็นผู้นำและการเป็นสมาชิกที่ดี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ และรู้ทันข่าวสาร ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อุดหนุน ชยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคเอเชียอย่างสันติ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชีย ในเรื่องวิถีชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา สิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันสังคมพหุวัฒนธรรมและการพึ่งพาซึ่งกัน ในเรื่องการเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ การใช้ของส่วนรวม ด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย การเจรจาต่อรอง การระงับความขัดแย้ง ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต อุดหนุน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ จัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และมีวินัยในตนเองสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
๒. มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ และรู้ทันข่าวสาร
๓. เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคเอเชียอย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน
๔. มีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๓ วิชาการป้องกันการทุจริต ๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาเกี่ยวกับกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด
 และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบ
 ต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการ
 เรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน
 เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๔ วิชาการป้องกันการทุจริต ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๓. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๔ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๕ วิชาหน้าที่พลเมือง ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

มีส่วนร่วมแนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์และยกย่องผู้มีมารยาทไทยในเรื่องการแสดงความเคารพ การสนทนา การแต่งกาย การมีสัมมาคารวะ แสดงออก แนะนำผู้อื่นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละต่อสังคม เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบสานและประยุกต์ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ประยุกต์และเผยแพร่พระบรมราโชวาทในเรื่องการเสียสละ ความซื่อสัตย์ หลักการทรงงานในเรื่องศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทน ใฝ่หาความรู้ และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างค่านิยม และกระบวนการสร้างเจตคติ

เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทย แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และมีวินัยในตนเองสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้

๑. มีส่วนร่วม แนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์และยกย่องผู้มีมารยาทไทย
๒. แสดงออก แนะนำผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
๓. เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบสาน และประยุกต์ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
๔. เป็นแบบอย่างและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๕. ประยุกต์และเผยแพร่พระบรมราโชวาท หลักการทรงงาน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๖ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๒๒๓๖ วิชาหน้าที่พลเมือง ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ในเรื่องการใช้สิทธิและหน้าที่ การใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจต่อกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบการทำหน้าที่ของบุคคล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัย ในตนเอง ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆของโลกในเรื่องวิถีชีวิตวัฒนธรรมศาสนาสิ่งแวดล้อมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและพึ่งพาซึ่งกันและกันในเรื่องการเคารพซึ่งกันและกันไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่นช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบ่งปันมีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในเรื่องทัศนคติความคิดความเชื่อคู่สาวปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตอดทนใฝ่หาความรู้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่และยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

โดยใช้กระบวนการกลุ่มกระบวนการคิดกระบวนการปฏิบัติกระบวนการเผชิญสถานการณ์กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการสืบเสาะหาความรู้กระบวนการสร้างความตระหนักรู้กระบวนการสร้างค่านิยมและกระบวนการสร้างเจตคติเพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะที่ดีของคนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทยแสดงออกถึงความรักชาติยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและมีวินัยในตนเองสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
๒. มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจตรวจสอบข้อมูลตรวจสอบการทำหน้าที่ของบุคคล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ
๓. เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกอย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน
๔. มีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้ง
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๕ วิชาการป้องกันการทุจริต ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๑

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPs) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
๒. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต
๓. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้
๕. ปฏิบัติตนเป็นผู้ละเอียดและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

รวมทั้งหมด ๕ ผลการเรียนรู้

คำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

ส๒๐๒๔๕๖ วิชาการป้องกันการทุจริต ๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลาเรียน ๒๐ ชั่วโมง / สัปดาห์ / ภาคเรียน จำนวน ๐.๕ หน่วยกิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ภาคเรียนที่ ๒

ศึกษาเกี่ยวกับกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละเอียด และความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบ ต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต

โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำ โครงการกระบวนการ เรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPS) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

ผลการเรียนรู้

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๒. ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
๓. ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม
๔. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

รวมทั้งหมด ๔ ผลการเรียนรู้

ส่วนที่ ๔

การจัดการเรียนรู้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)

๑. ความหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้วิธีการตั้งคำถาม (Questioning) และกระบวนการ การแก้ปัญหา (Problem Solving) มาเป็นตัวนำกระบวนการ แสวงหาความรู้และทักษะ โดยไม่ยึดติดในโครงสร้างของสาขาวิชาต่างๆทางด้านวิชาการเพื่อประโยชน์ในการ จัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๒. หลักการ

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่แยกเป็นวิชาๆ ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะ ที่ได้จากการเรียนวิชาต่างๆมาสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ได้ การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากวิชาหนึ่งไปยังวิชาที่นำมาผสมผสาน เป็น การส่งเสริม ให้มีการขยายโลกทัศน์และวิสัยทัศน์ให้กว้างขึ้น ตอบสนองความสามารถทางพหุปัญญาของผู้เรียน (Multiple Intelligence) และตอบสนองต่อความสามารถที่จะแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริงและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ จนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้นสอดคล้องกับข้อความในมาตรา ๒๔ ของ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบบูรณาการ

- a. เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกวิชา ได้ทำงานร่วมกันหรือร่วมมือกันบูรณาการความรู้
- b. ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าในการนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
- c. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม/ ภาพรวม มองเห็นความเชื่อมโยงของมวลความรู้และประสบการณ์
- d. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว
- e. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีจุดหมายและมีความหมาย
- f. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
- g. พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างไม่จำกัด
- h. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ชุมชนเป็นแหล่งวิทยาการและร่วมพัฒนาชุมชนได้อย่าง

เหมาะสม

๔. ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ บูรณาการหลายรูปแบบดังนี้ คือ

- a. บูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้
- b. บูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ
- c. บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ
- d. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน
- e. บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

๕. การวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในกลุ่มสา การเรียนรู้ต่างๆสามารถทำได้โดยการกำหนดแก่นสาระ/เรื่องหลัก (Theme) ให้สอดคล้องกันทำได้ ๒ วิธี คือ

วิธีที่ ๑ การเลือกแก่นสาระ/เรื่องหลัก (Theme) จากประเด็นแนวคิดหรือปัญหาแล้วนำหัวข้อเนื้อหา จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มาสัมพันธ์กันและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบบูรณาการ

วิธีที่ ๒ การนำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆที่สัมพันธ์กันมาสร้างเป็นแก่นสาระ/เรื่องหลัก (Theme) แล้วสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการซึ่งตามวิธีนี้จะมีขั้นตอนการวางแผน ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ เลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmark) ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆที่จะนำมาบูรณาการ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้และการเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ ๒ จากจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เลือกมา ให้ตั้งคำถามต่างๆที่เป็นคำถามให้คิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นที่ ๓ กำหนดผลงานของผู้เรียนให้ชัดเจน

๖. ชนิดของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากลักษณะการบูรณาการดังกล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาจัดรูปแบบการเรียนรู้อบบบูรณาการได้ดังนี้

๑. บูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion)
๒. บูรณาการแบบขนาน (Parallel)
๓. บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary)
๔. บูรณาการแบบข้ามวิชาหรือเป็นคณะ (Transdisciplinary)

ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการแบบใดก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

◆ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการะบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

◆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตัวเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่างๆที่หลากหลายในการเรียนการสอน และให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมอย่างแท้จริง

◆ จัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิบัติจริง สอดคล้องและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

◆ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกล้าคิดกล้าทำ

◆ ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

๑. ความหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเพื่อให้ตนเอง และสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามสภาพวัฒนธรรม นั่นคือ ให้ผู้เรียนมีการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในลักษณะเป็นประชาธิปไตยและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒. แนวทาง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะมีประสิทธิภาพ ถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวทางสำคัญ 5 ประการ คือ

๒.๑ การพึ่งพาอาศัยกันในทางที่ดี (Positive Interdependence) สมาชิกทุกคนมีหน้าที่และความสำคัญเท่ากัน หน้าที่ของตนและรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆเสมอกัน ทุกคนตระหนักดีว่าความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกแต่ละคน

๒.๒ การสร้างทีมงาน (Team Formation) การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ชี้ให้เห็นชัดว่า ต้องมีการจัดกลุ่มขึ้นเพื่อทำกิจกรรม ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มกันเองได้ หรือครูผู้สอนเป็นผู้จัดกลุ่มให้ผู้เรียนก็ได้

๒.๓ ความรับผิดชอบ (Accountability) ความรับผิดชอบเป็นเรื่องสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะได้รับการมอบหมาย ความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล ให้คะแนนหรือจัดลำดับงานส่วนที่รับผิดชอบในโครงการกลุ่มหรือทำตามกฎที่ว่าจะยังทำกิจกรรมในกลุ่มทุกคน

๒.๔ ทักษะทางสังคม (Social Skill) ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมทั้งการสื่อความหมาย การช่วยสอนและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ช่วยให้รู้จักการจัดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้เรียนได้มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมาก่อน ครูผู้สอนควรปูพื้นฐานทักษะทางสังคมให้ผู้เรียนด้วย

๒.๕ โครงสร้างการเรียนรู้ และวิธีจัดโครงสร้าง (Structures and Structuring) โครงสร้างการเรียนรู้เป็นกรอบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่อิสระจากเนื้อหา (Content – Free) สำหรับใช้ในการจัดลำดับพฤติกรรมในห้องเรียน ในการจัดให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โครงสร้างการเรียนรู้จะบรรยายลำดับวิธีการต่างๆที่ผู้เรียนจะเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ดังตัวอย่าง โครงสร้างการเรียนรู้แบบ Numbered Heads Together ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ ผู้เรียนจัดเลขลำดับภายในกลุ่ม (ถ้าเป็นกลุ่ม ๔ คน แต่ละคนจะมีหมายเลข ๑-๔ เลขใดเลขหนึ่ง)

ขั้นที่ ๒ ครูผู้สอนถามคำถามที่ต้องหาคำตอบเป็นเอกฉันท์ (เช่น เมืองหลวงของสหรัฐอเมริกาชื่ออะไร)

ขั้นที่ ๓ ผู้เรียนจะช่วยกันหาคำตอบสำหรับคำถามเพื่อให้รับรู้คำตอบร่วมกัน (ทุกคนรู้คำตอบเท่า ๆ กัน)

ขั้นที่ ๔ ครูผู้สอนขานหมายเลขใดหมายเลขหนึ่งจาก ๑-๔ เฉพาะผู้เรียนที่มีหมายเลขตรงกับครูผู้สอนขานเท่านั้น ที่จะสามารถยกมือเพื่อตอบ

๓. ตัวอย่างโครงสร้างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นักการศึกษาได้พัฒนารูปแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือไว้หลากหลาย ดังนี้

๓.๑ คิดและคุยกัน (Think – Pairs – Share) เพื่อนเรียน (Partners) และผลัดกันพูด (Say and Switch) ทั้ง ๓ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกัน คือให้ผู้เรียนจับคู่กันในการตอบคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นหรือสถานการณ์ หรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่กำหนดให้

๓.๒ กิจกรรมโต๊ะกลม (Roundtable หรือ Round robin) เป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนที่มีจำนวนมากกว่า ๒ คนขึ้นไป และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเล่าหรือเขียนความคิดเห็นของตน เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่ตนกำลังศึกษาหรือสิ่งที่กำหนดให้ โดยเวียนไปทางด้านใดด้านหนึ่งจนครบทุกคน

๓.๓ คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) มุมสนทนา (Corners) ร่วมกันคิด(Numbered Heads Together) เป็นรูปแบบการสอนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆกลุ่มละ ๔-๖ คน โดยผู้เรียนในแต่ละกลุ่มต้องคละเพศ และความสามารถให้ช่วยกันตอบคำถาม แก้โจทย์ปัญหา หรือทำแบบฝึกหัด เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อยสามารถตอบปัญหาได้แล้วก็เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนหรือตรวจสอบคำตอบกับผู้เรียนในกลุ่มอื่น หรือครูผู้สอนอาจสุ่มเรียกผู้เรียนตอบ

๓.๔ การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน (Three – Step Interview) เป็นรูปแบบการจัด การเรียนการสอนสำหรับกลุ่มย่อยที่มีสมาชิก จำนวน ๓-๔ คน

๓.๕ เทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีสมาชิกในกลุ่ม ๔ คน มีระดับสติปัญญาต่างกัน เช่น เก่ง ๑ คน ปานกลาง ๒ คน อ่อน ๑ คน ครูผู้สอนกำหนดบทเรียนและการทำงานกลุ่ม แล้วจึงสอนบทเรียนให้ผู้เรียนทั้งชั้นจากนั้นให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด ผู้เรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยการตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอครูผู้สอนการสอบต่างคนต่างทำข้อสอบ แล้วเอาคะแนนของทุกคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม ครู ผู้สอนจัดลำดับคะแนนของทุกกลุ่มแล้วปิดประกาศให้ทุกคนทราบ

๓.๖ เทคนิค TGT (Team – Games Tournament) จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD แต่ไม่มีการสอบทุกสัปดาห์ แต่ละทีมที่มีความสามารถเท่าเทียมกันจะแข่งขันกันตอบปัญหาที่มีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล

๓.๗ เทคนิค TAI (Team – Assisted Individualization) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีสมาชิกของกลุ่ม ๔ คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูผู้สอนเรียกผู้เรียนที่มีระดับความรู้เดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหาที่สอนแตกต่างกัน ทุกคนสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลทีมที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

๓.๘ เทคนิค CIRC (Cooperative – Integrated Reading and Composition) ใช้สำหรับการอ่าน เขียน และทักษะอื่นๆทางภาษา สมาชิกในกลุ่ม ๔ คน มีความรู้เท่ากัน ๒ คนอีก ๒ คนก็เท่ากัน แต่ระดับความรู้ต่างจาก ๒ คนแรก ครูผู้สอนเรียกคู่ที่มีความรู้เท่ากันจากทุกกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ถัดไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

๓.๙ เทคนิค Jigsaw เป็นกิจกรรมที่ครูผู้สอนมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาที่กำหนดโดยกลุ่มให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะไปทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่เหมือนกัน หลังจากที่ทุกคนศึกษาเนื้อหานั้นจนเข้าใจแล้ว จึงกลับเข้ากลุ่มเดิม แล้วเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้สมาชิกคนอื่นๆในกลุ่มฟัง โดยเรียงตามลำดับเรื่องราว เสร็จแล้วให้สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ครูผู้สอนอาจเตรียมข้อสอบเกี่ยวกับบทเรียนนั้นไว้ทดสอบความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้าย

๔. ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Advantages of Cooperative Learning)

๔.๑ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกๆคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกๆคน มีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

๔.๒ ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน

๔.๓ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจขอเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

๔.๔ ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมกันคิด การระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ

๔.๕ ส่งเสริมทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน

๔.๖ ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดได้หลากหลาย แต่ทุกรูปแบบมีลักษณะที่สำคัญร่วมกัน คือ การจัดแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ ๒-๖ คน โดยสมาชิกทุกคนช่วยเหลือกัน มีการฝึกฝนการทำงานกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม และการประเมินผลเป็นรายบุคคล ซึ่งแต่ละรูปแบบครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนความสามารถของผู้เรียน ตลอดจนเนื้อหาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน นอกจากนี้ จากการวิจัยยังพบว่า ไม่มีรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะสามารถใช้กับบทเรียนได้ทุกลักษณะ ในการเรียนการสอน เนื้อหาบทหนึ่งๆ ครูผู้สอนต้องใช้รูปแบบมากกว่าหนึ่งรูปแบบ เช่น บางบทเรียนอาจจะเริ่มต้นด้วยการใช้กิจกรรมโต๊ะกลม Round Table หรือ Roundrobin แล้วตามด้วย Jigsaw หรือเทคนิค TGT เป็นต้น

แบบประเมินการจัดทำหน่วยการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ชื่อหน่วยการจัดการเรียนรู้.....

ชั้น.....เวลา.....ครูผู้สอน.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

๔ หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

๓ หมายถึง เหมาะสมมาก

๒ หมายถึง เหมาะสมน้อย

๑ หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการ	ความเหมาะสม			
	๔	๓	๒	๑
๑.ชื่อหน่วยฯ กระทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ น่าสนใจ				
๒.มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดมีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม				
๓.ความสอดคล้องของสาระสำคัญ กับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด				
๔.ความครอบคลุมของสาระสำคัญกับตัวชี้วัดทั้งหมดของหน่วยฯ				
๕.ความเหมาะสมของจำนวนชั่วโมง				
๖.ความครบถ้วนของสาระการเรียนรู้กับตัวชี้วัด				
๗.ความครบถ้วนของทักษะ/กระบวนการกับตัวชี้วัด				
๘.ความครบถ้วนของคุณลักษณะกับตัวชี้วัด				
๙.ความเหมาะสมของหลักฐานผลการเรียนรู้กับเป้าหมายของหน่วยฯ				
๑๐.กิจกรรมการเรียนรู้ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะ ครบตามตัวชี้วัดของหน่วยฯ และเน้นสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนด				
๑๑.ความเหมาะสมของสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้				
๑๒.ความเหมาะสมของวิธีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้				
๑๓.ความเหมาะสมของเครื่องมือวัด และประเมินผลการเรียนรู้				
๑๔.ความเหมาะสมของเกณฑ์การวัด และประเมินผลการเรียนรู้				
๑๕.หน่วยการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้จริง				
รวมคะแนน/สรุปผลการประเมิน				
หรือ คะแนนเฉลี่ย				

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้

กรณีใช้คะแนนรวม

คะแนน ๑๕-๓๐ หมายถึง ปรับปรุง

คะแนน ๓๑-๔๐ หมายถึง พอใช้

คะแนน ๔๑-๕๐ หมายถึง ดี

คะแนน ๕๑-๖๐ หมายถึง ดีมาก

กรณีใช้คะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๗๕ หมายถึง ปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๗๖-๒.๕๐ หมายถึง พอใช้

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๒๕ หมายถึง ดี

คะแนนเฉลี่ย ๓.๒๖-๔.๐๐ หมายถึง ดีมาก

เมื่อหน่วยการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบมีคุณภาพผ่านเกณฑ์การประเมินแล้ว ครูผู้สอนจึงนำไปจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และมีคุณภาพตามที่ สพท. ได้มุ่งหมายไว้

เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

๑. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

๑.๑ เป็นการประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่

ภาษาไทย, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, สุขศึกษาและพลศึกษา, ศิลปะ, การงานอาชีพ และ ภาษาต่างประเทศ

๑.๒ ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

เวลาเรียน ๑ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๒๐ คาบ มีค่า ๐.๕ หน่วยกิต

เวลาเรียน ๒ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๔๐ คาบ มีค่า ๑.๐ หน่วยกิต

เวลาเรียน ๓ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๖๐ คาบ มีค่า ๑.๕ หน่วยกิต

เวลาเรียน ๔ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๘๐ คาบ มีค่า ๒.๐ หน่วยกิต

เวลาเรียน ๕ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๑๐๐ คาบ มีค่า ๒.๕ หน่วยกิต

เวลาเรียน ๖ คาบ / ๑ สัปดาห์ ตลอดภาคเรียน ๑๒๐ คาบ มีค่า ๓.๐ หน่วยกิต

๑.๓ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งความรู้ความคิด กระบวนการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดธรรมชาติวิชา และ ระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้

๑.๔ ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชาตามตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐาน และตามผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมตามที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ เป็นการประเมินความรู้ ความสามารถทักษะ เจตคติทักษะการคิดที่กำหนดอยู่ในตัวชี้วัดในหลักสูตรซึ่งจะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติการสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา

๒. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่าน หนังสือ เอกสาร และสื่อต่างๆเพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อความสุนทรีย์ และประยุกต์ใช้แล้วนำเนื้อหาสาระที่อ่าน มาคิดวิเคราะห์ นำไปสู่การ แสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์ สร้างสรรค์การแก้ปัญหา ในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้องมีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับความสามารถในแต่ละระดับชั้น

๓. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการใน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ คุณลักษณะ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

โดยในการประเมินให้ประเมินแต่ละคุณลักษณะแล้วรวบรวมผลการประเมินจากผู้ประเมินทุกฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสู่การสรุปผลเป็นรายปี/รายภาค และใช้ เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นและการจบ การศึกษาระดับต่างๆ

๔. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนและ เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นและ การจบการศึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นเพื่อส่งเสริม พัฒนาความสามารถของตนเองตามความถนัด ความสนใจ ให้เต็มศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนา องค์กรวม ของความเป็นมนุษย์ทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีล ธรรม จริยธรรมมีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมและสามารถบริหารจัดการ การจัดการตนเองได้

สถานศึกษาต้องส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ด้วยกิจกรรม ๓ ลักษณะ ดังนี้

๔.๑ กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความ สนใจโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาการแนะแนวให้สอดคล้อง ครอบคลุมด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัว และสังคม

๔.๒ กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการ ทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้อ อารมณ์ และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติ ด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผนประเมินและปรับปรุงการ ทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน บริบทของ สถานศึกษาและท้องถิ่น

กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

๑) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร เป็น กิจกรรมที่มุ่ง พัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกันการรู้จัก แก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน การประนีประนอมเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียน เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นต้น

๒) กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความ ถนัด และความสนใจ โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ ชุมนุม หรือ ชมรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของ ผู้เรียนและบริบทของ สถานศึกษาและท้องถิ่น

๔.๓ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำประโยชน์ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตใจมุ่งทำประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ สามารถนำไปสอดแทรก หรือบูรณาการในกลุ่มสาระฯกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ผู้ บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหาร ได้ตามความเหมาะสม โดยสถานศึกษาจัดเวลา เรียนให้ผู้เรียนดังนี้ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ รวม ๓ ปี จำนวน ๔๕ ชั่วโมง (เฉลี่ยปีละ ๑๕ ชั่วโมง) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ รวม ๓ ปี จำนวน ๖๐ ชั่วโมง (เฉลี่ยปีละ ๒๐ ชั่วโมง)

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

๑. การตัดสินผลการเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนด โครงสร้างเวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ที่สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณภาพเต็มตาม ศักยภาพ และให้กำหนด หลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

๑.๑ ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ

๑.๒ ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๑.๓ ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

๑.๔ ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ใน การอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒. การให้ระดับผลการเรียน การตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชาของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับ ผลการเรียนเป็น ๘ ระดับ ดังนี้

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ
๔	ดีเยี่ยม	๘๐-๑๐๐
๓.๕	ดีมาก	๗๕-๗๙
๓	ดี	๗๐-๗๔
๒.๕	ค่อนข้างดี	๖๕-๖๙
๒	ปานกลาง	๖๐-๖๔
๑.๕	พอใช้	๕๕-๕๙
๑	ผ่านเกณฑ์	๕๐-๕๔
๐	ต่ำกว่าเกณฑ์	๐-๔๙

ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย รายวิชาที่จะนับหน่วยกิต ได้ จะต้องได้ระดับ ผลการเรียน “๑” ถึง “๔” เท่านั้น

ในกรณีที่ไม่สามารถให้ระดับผลการเรียนเป็น ๘ ระดับได้ ให้ใช้ตัวอักษรระบุเงื่อนไขของผลการ เรียน ดังนี้

“ มส ” หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิเข้ารับการประเมินผลปลายภาคเรียน เนื่องจากผู้เรียน มีเวลาเรียน ไม่ถึงร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนแต่ละวิชา และไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาค เรียน

“ ร ” หมายถึง รอกการตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่มีข้อมูล ประเมินผล การเรียนรายวิชานั้นครบถ้วน เช่น ไม่ได้วัดผลกลางภาคเรียน / ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงานที่ มอบหมายให้ทำ ซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียน หรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการ เรียนไม่ได้ ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา ก่อน ให้ผลการเรียน “ ร ”

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผลการประเมิน เป็นผ่านและไม่ผ่าน ถ้ากรณีที่ ผ่านกำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็น ดีเยี่ยม ดี และ ผ่าน และความหมายของแต่ละระดับดังนี้ “ ดีเยี่ยม ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มี ความสามารถจับ

ใจความสำคัญได้ครบถ้วน เขียนวิพากษ์วิจารณ์ เขียน สร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นประกอบอย่างมีเหตุผลได้ ถูกต้องและสมบูรณ์ ใช้ภาษาสุภาพ และเรียบเรียงได้สละสลวย “ ดี ” หมายถึงมีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มีความสามารถจับใจความสำคัญได้ เขียนวิพากษ์ วิจารณ์ และ เขียน สร้างสรรค์ได้ โดยใช้ภาษาสุภาพ “ ผ่าน ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มีความสามารถจับใจความสำคัญและเขียนวิพากษ์วิจารณ์ได้บ้าง “ไม่ผ่าน” หมายถึง ไม่มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน หรือถ้ามีผลงาน ผลงานนั้นยังมี ข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการปรับปรุง แก้ไขหลายประการ ไม่สามารถจับใจความสำคัญและเขียนวิพากษ์วิจารณ์ ได้

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินรวมทุกคุณลักษณะเพื่อการเลื่อนชั้น และ จบการศึกษา เป็นผ่านและไม่ผ่าน ในการผ่านกำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็นดีเยี่ยม ดี และผ่าน และความหมายของแต่ละระดับ ดังนี้

“ ดีเยี่ยม ” หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตามคุณลักษณะจนเป็นนิสัย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม โดยพิจารณาจาก ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๕ - ๘ คุณลักษณะ และไม่มี คุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่า ระดับดี

“ ดี ” หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เป็นการยอมรับ ของสังคม โดยพิจารณาจาก

๑) ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ - ๔ คุณลักษณะ และบางคุณลักษณะได้ผลการประเมินระดับดี หรือ

๒) ได้ผลการประเมินระดับดี ทั้ง ๘ คุณลักษณะ

๓) ได้ผลการประเมินระดับดีขึ้นไป จำนวน ๕ - ๘ คุณลักษณะ และมีบางคุณลักษณะได้ผลการประเมินระดับผ่าน

“ ผ่าน ” หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดยพิจารณาจาก

๑) ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทั้ง ๘ คุณลักษณะ

๒) ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน ๑ - ๔ คุณลักษณะ และ คุณลักษณะที่เหลือได้ผลการประเมินระดับผ่าน

“ไม่ผ่าน” หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามกฎเกณฑ์ และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนดโดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ คุณลักษณะ

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการประเมินเป็นผ่าน ไม่ผ่าน

“ ผ ” หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงานตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

“ มผ ” หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงานไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๓. การเปลี่ยนผลการเรียน

๓.๑ การเปลี่ยนผลการเรียน “ ๐ ” สถานศึกษาจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่ผู้เรียนสอบไม่ผ่านการอ่าน ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ให้เกิดพัฒนาการตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดให้ครบถ้วน จนผู้เรียนสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินผล ครบทุกตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้วจึงสอบแก้ตัวได้ไม่เกิน ๒ ครั้ง ให้ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ “ ๑ ” ถ้าผู้เรียนไม่ดำเนินการสอบแก้ตัวตามระยะเวลาที่สถานศึกษา กำหนด ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะพิจารณาขยายเวลาออกไปอีก ๑ ภาคเรียน ทั้งนี้ต้อง ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น ถ้าสอบแก้ตัว ๒ ครั้งแล้ว ยังได้ระดับผลการเรียน “ ๐ ” อีก ให้ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนผลการเรียนของผู้เรียน โดยปฏิบัติ ดังนี้

๑) ถ้าเป็นรายวิชาพื้นฐาน ให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น

๒) ถ้าเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้เรียนซ้ำหรือเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้หมายเหตุในระเบียบแสดงผลการเรียนว่าเรียนแทนรายวิชาใด

๓.๒ การเปลี่ยนผลการเรียน “ มส ” การเปลี่ยนผลการเรียน มี ๒ กรณี ดังนี้ กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน “ มส ” เพราะมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ ๘๐ แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาจัดให้เรียนเพิ่มเติม โดยใช้ชั่วโมงสอนซ่อมเสริมหรือใช้เวลาว่าง หรือ ใช้วันหยุด หรือมอบหมายงานให้ทำ จนมีเวลาเรียนครบตามที่กำหนดไว้สำหรับรายวิชานั้น แล้วจึงให้วัดผล ปลายภาคเป็นกรณีพิเศษ ผลการแก้ “ มส ” ให้ได้ระดับผลการเรียนไม่เกิน “ ๑ ” การแก้ “ มส ” กรณีนี้ให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น ถ้าผู้เรียนไม่มาดำเนินการแก้ “ มส ” ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้นี้ให้เรียนซ้ำ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะขยาย เวลาการแก้ “ มส ” ออกไปอีกไม่เกิน ๑ ภาคเรียน แต่เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้ปฏิบัติดังนี้

๑) ถ้าเป็นรายวิชาพื้นฐาน ให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น

๒) ถ้าเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ กรณีผู้เรียนได้ผลการเรียน “ มส ” และมีเวลาเรียนน้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของเวลาเรียนทั้งหมด ให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

๑) ถ้าเป็นรายวิชาพื้นฐานให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น

๒) ถ้าเป็นรายวิชาเพิ่มเติมให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา ให้เรียนซ้ำ หรือเปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ในกรณีที่เปลี่ยนรายวิชาเรียนใหม่ ให้หมายเหตุในระเบียบแสดงผลการเรียนว่าเรียนแทนรายวิชาใด

๓.๓ การเปลี่ยนผลการเรียน “ ร ” ให้ผู้เรียนดำเนินการแก้ไข “ ร ” ตามสาเหตุ เมื่อผู้เรียนแก้ไขปัญหาเสร็จแล้วให้ได้ ระดับผลการเรียนตามปกติ ตั้งแต่ “ ๐ - ๔ ”

ถ้าผู้เรียนไม่ดำเนินการแก้ไข “ ร ” ให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น ให้ผู้สอนนำข้อมูลที่มีอยู่ตัดสินผลการเรียน ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัย ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะขยายเวลาการแก้ “ ร ” ออกไป อีกไม่เกิน ๑ ภาคเรียน ทั้งนี้ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว หากผลการ เรียนเป็น “ ๐ ” ให้ดำเนินแก้ไขตามหลักเกณฑ์

๓.๔ การเปลี่ยนผลการเรียน “ มผ ” กรณีที่ผู้เรียนได้ผล “ มผ ” สถานศึกษาต้องจัดซ่อมเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรม ในส่วนที่ ผู้เรียนไม่ได้เข้าร่วม หรือไม่ได้ทำจนครบถ้วน แล้วจึงเปลี่ยนผลการเรียนจาก “ มผ ” เป็น “ ผ ” ทั้งนี้ ต้อง ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนนั้นๆ ยกเว้น มีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะพิจารณา ขยายเวลาออกไปอีกไม่เกิน ๑ ภาคเรียน สำหรับภาคเรียนที่ ๒ ต้อง ดำเนินการ ให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น

๔. การเลื่อนชั้น ผู้เรียนจะได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกภาคเรียน และได้รับการเลื่อนชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยมีคุณสมบัติเกณฑ์ ดังนี้

- ๑) รายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม ได้รับการตัดสินผลการเรียน ผ่านตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด
- ๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- ๓) ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในปีการศึกษานั้น ได้ไม่ต่ำกว่า ๑.๐๐ ทั้งนี้ รายวิชาใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน สถานศึกษาสามารถซ่อมเสริม ให้ผู้เรียนได้รับการแก้ไขในภาคเรียนถัดไป ทั้งนี้สำหรับภาคเรียนที่ ๒ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษานั้น แต่ หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นสถานศึกษา อาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะ และความรู้ความสามารถของผู้เรียน เป็นสำคัญ

๕. การสอนซ่อมเสริม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดให้สถานศึกษาจัดสอน ซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ การสอนซ่อมเสริม เป็นการสอนเพื่อแก้ไข ข้อบกพร่อง กรณีที่ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการ หรือเจตคติ/ คุณลักษณะ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ สถานศึกษากำหนด สถานศึกษาต้องจัดสอนซ่อมเสริมเป็นกรณีพิเศษ เปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนได้มีเวลาเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จนสามารถบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด นอกเหนือไปจากการสอนตามปกติ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เป็นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้ เรียนรู้และพัฒนา เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่พบในผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคล การสอนซ่อมเสริมสามารถดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

- ๑) ผู้เรียนมีความรู้/ทักษะพื้นฐานไม่เพียงพอที่จะศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ควรจัดการ สอนซ่อมเสริมปรับความรู้/ทักษะพื้นฐาน
- ๒) การประเมินระหว่างเรียนผู้เรียน ไม่สามารถแสดงความรู้ ทักษะกระบวนการ หรือ เจตคติ/คุณลักษณะ ที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
- ๓) ผลการเรียนรู้ไม่ถึงเกณฑ์และ/หรือต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน โดยผู้เรียนได้ระดับผลการเรียน “ ๐ ” ต้องจัดการสอนซ่อมเสริมก่อนจะให้ผู้เรียนสอบแก้ตัว
- ๔) ผู้เรียนมีผลการเรียนไม่ผ่าน สามารถจัดสอนซ่อมเสริมในภาคฤดูร้อน ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา
- ๕) ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินรายวิชาใด และได้เรียนซ่อมเสริม และสอบแก้ตัว ๒ ครั้ง แล้ว ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น โดยใช้เวลาเรียนเท่ากับเวลาเรียนปกติ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจจัด เวลาให้ผู้เรียนเรียนซ้ำในช่วงใดช่วงหนึ่งที่สถานศึกษาเห็นว่าเหมาะสม เช่น เวลาพักกลางวัน วันหยุด ชั่วโมงว่างหลังเลิกเรียน ภาคฤดูร้อน เป็นต้น และให้มีการประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน และได้ระดับผลการเรียนเช่นเดียวกับการประเมินผลรายวิชาที่มีการเรียนตามปกติ กรณีรายวิชาที่ต้องเรียนซ้ำเป็นพื้นฐานของรายวิชาต่อไป ต้องจัดให้มีการเรียนซ้ำก่อน

การสอนซ่อมเสริมมีหลักดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๑) เรียนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัว ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินรายวิชา โดยมีข้อบกพร่อง เพียงเล็กน้อย ให้สถานศึกษาพิจารณาผู้เรียนที่ต้องเข้ารับการซ่อมเสริม ว่ามีข้อบกพร่องในมาตรฐานการเรียนรู้ใด ต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมในส่วนนั้นใหม่ให้ครบถ้วน แล้วทำการประเมินผลการเรียน เฉพาะส่วนนั้น กรณีที่ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้นำคะแนนในส่วนที่ซ่อมเสริมนี้

ไปรวมกับคะแนนในส่วน ที่ไม่ต้องซ่อมเสริม แล้วตัดสินผลการเรียนรายวิชานั้นอีกครั้ง โดยได้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ปกติ กรณี ผู้เรียนไม่ผ่านการประเมินซ่อมเสริมจะต้องเรียนซ้ำรายวิชา

๒) เรียนซ้ำรายวิชา ในกรณีที่เรียนซ่อมเสริมและสอบแก้ตัวแล้ว ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินรายวิชาใด ให้เรียนซ้ำรายวิชานั้น ให้สถานศึกษาจัดการเรียนซ้ำรายวิชาสำหรับผู้เรียนที่ต้องเรียนซ้ำ โดยต้องจัดให้เรียนรายวิชาเดิมที่ไม่ผ่านนั้น โดยใช้เวลาเรียนเท่ากับเวลาเรียนของรายวิชานั้น ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดเวลาให้ผู้เรียนเรียนซ้ำได้ตามความเหมาะสม และประเมินผลการเรียนตามปกติ

๖. การเรียนซ้ำชั้น โรงเรียนดำเนินการจัดเรียนซ้ำชั้น ในกรณีที่พบว่าผู้เรียน มีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ไม่ให้ความเอาใจใส่ในการเรียน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียน และการพัฒนาการในด้านต่างๆ จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องทางการเรียน และมีคุณภาพการเรียนต่ำ รวมทั้งเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และคุณภาพการศึกษา แห่งชาติ โดยคณะกรรมการผู้รับผิดชอบเป็นผู้พิจารณาการเรียนซ้ำชั้น เนื่องจากจะเป็นปัญหาต่อผู้เรียนในการเรียนระดับสูงขึ้น ก็จัดให้เรียนซ้ำชั้น แล้วให้ยกเลิกผลการเรียนเดิม และให้ใช้ผลการเรียนใหม่แทน หาก ผู้เรียนมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑) ผู้เรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยของปีที่ผ่านมาต่ำกว่า ๑.๐๐ และไม่ให้ความเอาใจใส่ในการเรียน คณะกรรมการพิจารณาผลการเรียนซ้ำชั้นเห็นสมควรให้ผู้เรียนเรียนซ้ำชั้น เนื่องจากจะเป็นปัญหาต่อผู้เรียนในการเรียนระดับสูงขึ้น โดยให้ยกเลิกผลการเรียนเดิม ให้ใช้ผลการเรียนใหม่แทน

๒) ผู้เรียนมีผลการเรียน ๐, ร, มส, เกินครึ่งหนึ่งของรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษานั้น และไม่ให้ความเอาใจใส่ในการเรียน คณะกรรมการพิจารณาการเรียนซ้ำชั้น พิจารณาว่าหากเลื่อนชั้นอาจเป็นปัญหาต่อผู้เรียนในการเรียนระดับสูงขึ้น ให้จัดผู้เรียนเรียนซ้ำชั้น

๓) ผู้เรียนขาดเรียนติดต่อกันนาน ๑๕ วัน โดยไม่แจ้งสาเหตุของการขาดเรียนกับสถานศึกษา ให้นายทะเบียนวัดผล แจ้งผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อชวนลดยผู้เรียน เมื่อผู้เรียนถูกชวนลดยแล้ว และผู้ปกครองไม่มาดำเนินการติดต่อขอกลับเข้าเรียนภายใน ๔๕ วัน หลังจากการชวนลดยให้ คณะกรรมการพิจารณาการเรียนซ้ำชั้น ถ้าผู้เรียนต้องเรียนซ้ำชั้น ให้สถานศึกษาแจ้งผู้เรียน และผู้ปกครองทราบ

๔) ผู้เรียน ที่ไม่มาเรียนในภาคเรียนที่ ๑ และไม่ได้รับการตัดสินผลการเรียน ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการชวนลดยผู้เรียนแล้ว ตามข้อ ๖) คณะกรรมการพิจารณาผลการเรียนซ้ำชั้น เห็นสมควรให้ผู้เรียนเรียนซ้ำชั้น เนื่องจากจะเป็นปัญหาต่อผู้เรียนในการเรียนระดับสูงขึ้น โดยให้ยกเลิกผลการเรียนเดิม และใช้ผลการเรียนใหม่แทน

๕) ถ้าเห็นว่า ผู้เรียนคนใดสมควรต้องเรียนซ้ำชั้น ตามที่คณะกรรมการพิจารณาผลการเรียนซ้ำชั้นพิจารณา ให้นายทะเบียนวัดผลชี้แจงเหตุผล ให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบว่า การจัดให้เรียนซ้ำชั้นนั้น จะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น

๖) กรณีผู้ปกครองมีความประสงค์ให้ผู้เรียนเรียนซ้ำชั้น เนื่องจาก ผู้เรียนขาดเรียนนาน หรือต้องการให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ดียิ่งขึ้น ผู้ปกครองต้องแจ้งความจำนง ให้ผู้เรียนเรียนซ้ำชั้นต่อนายทะเบียนวัดผล และคณะกรรมการพิจารณาการเรียนซ้ำชั้นเห็นสมควรให้ซ้ำชั้น ก็จัดให้ซ้ำชั้น

ทั้งนี้ การเรียนซ้ำชั้น ให้ยกเลิกผลการเรียนเดิม และใช้ผลการเรียนใหม่แทน หากพิจารณาแล้วไม่ต้องการเรียนซ้ำชั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาในการแก้ไขผลการเรียน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

๑. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

๑.๑ การตัดสินผลการเรียน ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้อง เก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนา จนเต็มตามศักยภาพ

(๑) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ

(๒) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

(๓) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

(๔) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด ในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนใน ระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ การให้ระดับผลการเรียน ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น ๘ ระดับ การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผล การประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

๑.๓ การรายงานผลการเรียน การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบ ความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรือ อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

๒. เกณฑ์การจบการศึกษา กำหนดเกณฑ์การจบการศึกษาของโรงเรียนเปิดพิทยาสรรค์ ให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แบ่งตามระดับการศึกษาที่ โรงเรียนเปิดสอนอย่างชัดเจน

๒.๑ เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(๑) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน ๖๖ หน่วยกิต และเป็นรายวิชา เพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

(๒) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๗๗ หน่วยกิตโดยรายวิชาพื้นฐาน ๖๖ หน่วย กิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า ๑๑ หน่วยกิต

(๓) ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่ สถานศึกษากำหนด

(๔) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่ สถานศึกษากำหนด

(๕) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ สถานศึกษา กำหนด

๒.๒ เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(๑) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน ๔๑ หน่วยกิต และเป็นรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

(๒) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๗๗ หน่วยกิต โดยรายวิชาพื้นฐาน ๔๑ หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า ๓๖ หน่วยกิต

(๓) ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(๔) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

(๕) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนจากสถานศึกษาได้ในกรณีต่างๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การละทิ้งการศึกษา และการขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษา จากต่างประเทศ และขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้สามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จาก แหล่งการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการฝึกอบรบอาชีพ การจัดการศึกษา โดยครอบครัว เป็นต้น การเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องจากใน สถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย ๑ ภาคเรียน โดยสถานศึกษา กำหนดรายวิชา จำนวนหน่วยกิต ที่จะรับ เทียบโอนตามความเหมาะสม

การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

๑. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน

๒. พิจารณาจากความรู้ ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบ การสัมภาษณ์

เป็นต้น

๓. พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติจริง การเทียบโอนผลการเรียน ให้ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการการเทียบโอน จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน แต่ไม่เกิน ๕ คน โดยมีแนวทางในการเทียบโอน ดังนี้

๑. กรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจากหลักสูตรอื่นให้นำรายวิชาหรือหน่วยกิตที่มีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์/เนื้อหาที่สอดคล้องกัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ มาเทียบโอนผลการเรียน และพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

๒. กรณีการเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ให้พิจารณาจากเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

๓. กรณีการเทียบโอนนักเรียนที่เข้าโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักการและแนวปฏิบัติการเทียบชั้นการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ วิธีการและแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ให้เป็นไปตามหลักการและแนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระเบียบว่ากว่าปริญญา ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียน เข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สิงหาคม ๒๕๔๙)

การรายงานผลการเรียน การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบ ความก้าวหน้าในการ เรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมิน และจัดทำเอกสารรายงานให้ ผู้ปกครองทราบเป็น ระยะเวลาๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

๑. จุดมุ่งหมายการรายงานผลการเรียน

- ๑.๑ เพื่อแจ้งให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน
- ๑.๒ เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนของผู้เรียน
- ๑.๓ เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการเรียน กำหนดแนวทางการศึกษา และการเลือกอาชีพ
- ๑.๔ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ใช้ในการออกเอกสารหลักฐานการศึกษา ตรวจสอบ และรับรองผลการเรียน หรือวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน
- ๑.๕ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๒. ข้อมูลในการรายงานผลการเรียน

๒.๑ ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย เวลาเรียน ผลการประเมินความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมการเรียน ความประพฤติและผลงานในการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับ รายงาน ให้ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียน ของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนด เป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาผู้เรียน

๒.๒ ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาคโดยรวม เพื่อใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศ ใน การพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ตัดสินการเลื่อน ชั้น และการซ่อมเสริมผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องให้ผ่านระดับชั้น และเป็นข้อมูลในการออกเอกสารหลักฐาน การศึกษา

๒.๓ ข้อมูลการประเมินคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพของ ผู้เรียน ด้วยแบบประเมินที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำขึ้น เป็นข้อมูลที่ใช้วางแผน และดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน และสถานศึกษา

๒.๔ ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียน ด้วย แบบประเมินที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานระดับชาติ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้ วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ ผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งนำไปรายงานในเอกสารหลักฐาน การศึกษาของผู้เรียน

๓. ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงาน การรายงานผลการ มีรูปแบบดังนี้

- ๓.๑ รายงานเป็นตัวเลข ตัวอักษรที่เป็นตัวแทนระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ได้แก่
 - ๑) คะแนนที่ได้กับคะแนนเต็ม

- ๒) ระดับผลการเรียน “๐ - ๔” และผลการเรียนที่มีเงื่อนไข “ผ” “มผ” “ร” และ “มส”
 ๓) ผลการประเมินคุณภาพ “ดีเยี่ยม” “ดี” “ผ่าน”
 ๔) ผลการตัดสินผ่านระดับชั้น “ผ่าน” “ไม่ผ่าน”

๓.๒ รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรม หรือคุณภาพที่ผู้ประเมินสังเกตพบเพื่อ รายงานให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถ มีพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามมาตรฐานการ เรียนรู้ / ตัวชี้วัด และบุคลิกภาพอย่างไร เอกสารหลักฐานการศึกษา เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่ บันทึกรายผลการเรียน ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

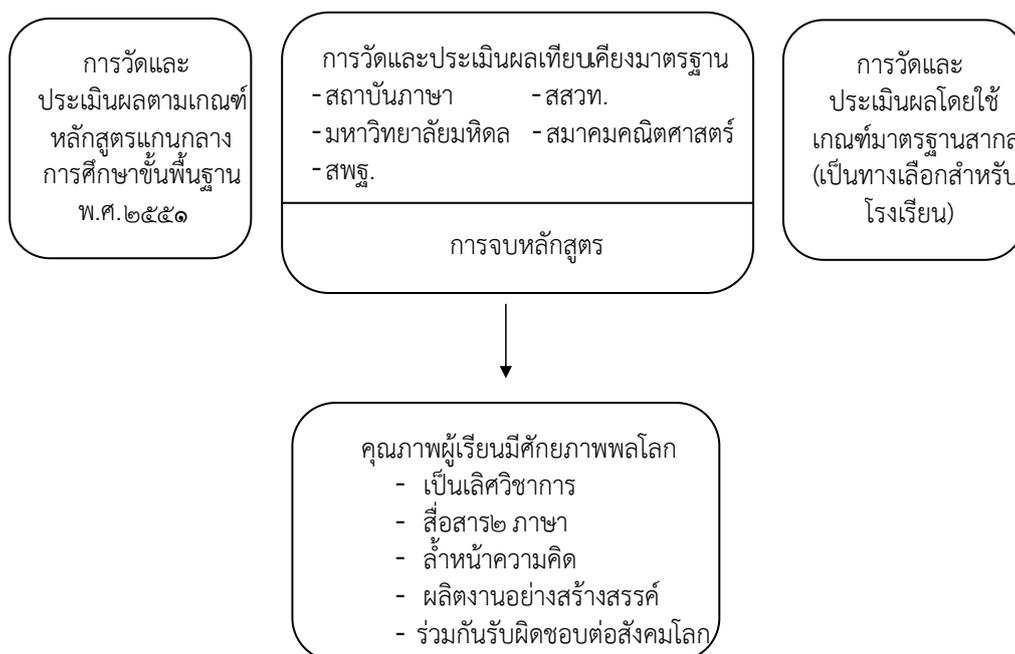
๑.๑ ระเบียบแสดงผลการเรียน เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนและรับรองผลการเรียนของ ผู้เรียน ตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของ สถานศึกษา และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องบันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓) จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

๑.๒ ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบ การศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ และผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๓ แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตรโดยบันทึกรายชื่อและ ข้อมูลของผู้จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓) และผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖)

๒. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับ ผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียนประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรอง ผลการเรียน และ เอกสารอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้ ภารกิจของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผล ตามโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียน เน้นการประเมินผลการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๑. ผลการเรียนรู้ด้านความรู้
๒. ผลการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการ
๓. ผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการ

จัดการเรียนรู้และใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมิน ภาคปฏิบัติ การประเมินสภาพจริง การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน การประเมินโดยการทดสอบ การสังเกต การซักถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีหลักการดังนี้

๑. การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด จะต้องครอบคลุมพฤติกรรม ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มุ่งที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีสติปัญญา มีความสุข และสำนึกถึงความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ดังนั้น ในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด และ ผลการเรียนรู้จึงต้องกำหนดให้ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการวัดประเมินผล จึงต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และ เป้าหมายของหลักสูตร

๓. การวัดและประเมินผล ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่าบรรลุผลการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่นำไปสู่การแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และข้อบกพร่องของกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ จนเกิดการ พัฒนา สูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้สอนต้องทำแผนการวัดและประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบให้ สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการ ประเมินผลตามสภาพจริง จากการประเมินทักษะความคิดซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการ แก้ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงจากการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ

๔. การวัดและการประเมินผลต้องใช้วิธีหลากหลายเป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการ ปฏิบัติ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้มีการวัดและ การ ประเมินผลที่มีความเที่ยงตรง หมายถึง วัดสิ่งที่ต้องการวัดได้ตรง และเชื่อมั่น หมายถึง มีความน่าเชื่อถือ ต้อง ใช้หลายวิธีที่เหมาะสม

๕. แจ้งให้ผู้เรียนทราบมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด วิธีการประเมินผลการเรียน เกณฑ์การ ผ่าน มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชา ก่อนสอนรายวิชานั้น

๖. กำหนดสัดส่วนการประเมินระหว่างเรียนกับการประเมินผลปลายภาคเรียน เป็นการ กำหนด น้ำหนักความสำคัญของการประเมิน ซึ่งน้ำหนักการประเมินระหว่างเรียนควรมากกว่าการประเมินตอน ปลายภาคเรียน ซึ่งต้องพิจารณาถึงธรรมชาติของวิชาและผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ โดยเป็นไปตาม ระเบียบที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด

๗. การจัดการเรียนการสอน ให้มีการประเมินผลการเรียนเป็นระยะๆ ระหว่างเรียน เพื่อ ปรับปรุง พัฒนา ถ้าพบปัญหาหรือข้อบกพร่องในตัวผู้เรียนต้องซ่อมเสริมทันที และประเมินผลปลายภาคเรียน เพื่อ ตัดสินผลการเรียน ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการครบถ้วน และให้ความ สนใจ

ในการเรียนในชั้นเรียนอย่างจริงจัง ดังนี้

๗.๑ การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียนซึ่งเป็นหน้าที่ ของผู้สอน ทุกรายวิชาที่จะต้องทำการสำรวจ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับ พื้นฐาน ของนักเรียนแต่ละคน ตามแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

๑) การประเมินความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียนเป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะและความพร้อม ต่างๆ ของผู้เรียนที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ที่ต้องเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสม แล้วนำผล ที่ได้มาทำการ ประเมินผล เพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนต่อไป โดยการประเมินความพร้อมและ พื้นฐานของ ผู้เรียนก่อนเรียน มีแนวการปฏิบัติดังนี้

- วิเคราะห์ความรู้และทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่ต้องเรียน
- เลือกวิธีการและจัดทำเครื่องมือสำหรับการประเมินความรู้ของผู้เรียน และ ทักษะ พื้นฐานอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
- ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน
- นำผลการประเมินไปปรับปรุงผู้เรียนก่อนเรียน
- จัดการเรียนการสอนในเรื่องที่เตรียมไว้

๒) การประเมินความรู้ในเรื่องที่เตรียมไว้ เป็นการประเมินผลผู้เรียนในเรื่องที่ทำการสอนเพื่อตรวจสอบ ว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในเรื่องที่เรียนนั้นมากเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียนแต่ละคน ว่ามี ความรู้เดิมอยู่เท่าใด จะได้ นำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินผลการเรียนภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ตามแผนการสอนว่า เกิดพัฒนาการการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ เพียงไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมี ศักยภาพในการเรียนรู้มากน้อย เท่าไร และประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะใช้ประ โยชน์ในการ สอนตอบการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่ละคน แต่ละกลุ่มต่อไป การประเมินผลความรู้ก่อนเรียนมีขั้นตอนการ ปฏิบัติเหมือนกับการประเมินความ พร้อม ต่างกันเฉพาะความรู้และทักษะที่ต้องประเมินเท่านั้น

๗.๒ การประเมินผลระหว่างเรียน โดยในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องจัดกิจกรรม โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อตรวจสอบการบรรลุผล การ เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ ถ้าพบว่าผู้เรียนคนใดบกพร่องไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินข้อใดให้ซ่อมเสริม ทันที เพื่อผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วน จริงจัง เป็นไปตามระบบที่จัดให้มีการสอน การสอบ และ การซ่อม เสริมเข้าด้วยกัน และในการประเมิน ครูสามารถใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ ถูกต้อง ตรง กับสภาพการพัฒนาคะแนนจริงของผู้เรียน ซึ่งสามารถประเมินได้จากผลงานระหว่างเรียน การบ้าน การ สังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ และการทดสอบ ฯลฯ

๗.๓ การวัดและประเมินผลปลายภาคเรียนเพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยวัดให้ครอบคลุม ตัวชี้วัด ที่สำคัญตามที่สถานศึกษากำหนด โดยนำมาตรฐานการเรียนรู้ที่สำคัญมาประเมิน แล้วนำผลไปรวม กับ ผลการประเมินระหว่างเรียน ในการตัดสินผลการเรียนแต่ละรายวิชา และใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุง แก้ไข ผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานการเรียนรู้ปลายภาคเรียน

๘. การตัดสินผลการเรียนให้นำคะแนนระหว่างภาคเรียนรวมกับคะแนนปลายภาคเรียนตาม อัตราส่วนที่สถานศึกษากำหนด แล้วจึงตัดสินผลการเรียน ดังนี้

๘.๑ กำหนดให้ระดับผลการเรียน “ ๑ ” เป็นเกณฑ์การผ่านการประเมิน

๘.๒ การประเมินให้ได้ระดับผลการเรียน มีแนวดำเนินการ ดังนี้

๑) รายวิชาใดที่มีตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินใน ข้อใดข้อหนึ่ง ให้ได้ ระดับผลการเรียน “ ๑ ”

๒) รายวิชาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายข้อ ให้นำข้อมูล

ผลการประเมินตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทุกข้อมารวมกัน แล้วตัดสินให้ระดับผลการเรียน ตั้งแต่ “ ๑- ๔ ” ตามเกณฑ์ที่กำหนด

๘.๓ กรณีที่ไม่สามารถได้ระดับผลการเรียน ตั้งแต่ “ ๑- ๔ ” ให้ใช้ตัวอักษรระบุเงื่อนไขของ ผล การเรียน เป็น “มส.” “ ร ”

๙. สถานศึกษาแจ้งผลการเรียน ให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบเป็นระยะ การตัดสินผลการเรียนกลุ่ม สาระการเรียนรู้เพื่อผ่านระดับชั้นเรียนและระดับช่วงชั้น

๑. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามโครงสร้างหลัก สูตร สถานศึกษา และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน

๒. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนไม่ต่ำกว่า “ ๑ ” ทุกรายวิชา

๓. ผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้อะไรกลุ่มวิชาใด กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อาจเป็นสาเหตุให้ ผู้เรียน ต้องขยายเวลาเรียนในชั้นปีสุดท้ายออกไปอย่างน้อย ๑ ปี หรือจนกว่าสามารถผ่านการประเมินผล การ เรียน ครบทุกกลุ่มวิชา ตามโครงสร้างหลักสูตร

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ต้องการให้ผู้เรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ ต้องมีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สถานศึกษาจึงได้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ให้ทุกกลุ่มสาระ การ เรียนรู้ได้จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกิจกรรมการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน นอกจากนี้ยังได้จัดกิจกรรม โดยเฉพาะเพื่อช่วยให้ครูสามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียน ๓ กิจกรรม ดังนี้

๑.๑ กิจกรรม “ รักการอ่าน ”

๑.๒ กิจกรรม “ สืบค้นอิสระ ”

๑.๓ กิจกรรม “ บูรณาการ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ”

๒. สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการพิจารณาประเมินผู้เรียนแต่ละคน ตามแนวทางการ ประเมิน ที่กำหนดไว้

๓. การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงาน เน้นการรายงานคุณภาพของความสามารถในการ อ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน เป็น ๔ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน

“ ดีเยี่ยม ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนที่มี ความสามารถจับใจความสำคัญได้ครบถ้วน เขียนวิพากษ์วิจารณ์ เขียน สร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นประกอบ อย่างมีเหตุผลได้ถูกต้องและ สมบูรณ์ ใช้ภาษาสุภาพ และเรียบเรียงได้สละสลวย

“ ดี ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน ที่มี ความสามารถจับใจความสำคัญได้ เขียนวิพากษ์วิจารณ์และเขียนสร้างสรรค์ได้ โดยใช้ภาษาสุภาพ

“ ผ่าน ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่มี ความสามารถจับใจความสำคัญและเขียนวิพากษ์วิจารณ์ได้บ้าง

“ ไม่ผ่าน ” หมายถึง มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ที่ไม่ สามารถจับใจความสำคัญและเขียนวิพากษ์วิจารณ์ได้

๔. รายงานการสรุปผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ

๕. หากผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ คณะกรรมการประเมินควรเร่งดำเนินการจัด กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในตัวชี้วัดที่มีจุดบกพร่อง ในระยะเวลาพอสมควรที่ผู้เรียน

จะเกิดการเรียนรู้และสร้างผลงานที่สะท้อนความสามารถในตัวชี้วัดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขได้อย่างแท้จริง ด้วยวิธีการที่หลากหลายเช่น มอบหมายงานให้ผู้เรียนได้อ่าน ได้คิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่าน และสามารถสื่อสารสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านโดยการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วนำผลงานไปเทียบกับแนวการให้คะแนน และเกณฑ์การตัดสินที่สถานศึกษากำหนดตั้งแต่ ระดับดีเยี่ยม ดี ผ่าน

เกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖

ข้อที่	ตัวชี้วัด
๑. การอ่าน	๑. สามารถคัดสรรสื่อที่ต้องการอ่านเพื่อหาข้อมูลสารสนเทศได้ตามวัตถุประสงค์ และสร้างความเข้าใจ ประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่าน
๒. การคิดวิเคราะห์	๒. สามารถจับประเด็นสำคัญและประเด็นสนับสนุน โต้แย้ง ๓. สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ความสมเหตุสมผล ความน่าเชื่อถือ ลำดับความ และเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน ๔. สามารถสรุปคุณค่า แนวคิด แง่คิดที่ได้จากการอ่าน
๓. เขียน	๕. สามารถสรุป อภิปราย ขยายความ แสดงความคิดเห็น โต้แย้ง สนับสนุน โน้มน้าว โดยการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น ผังความคิด เป็นต้น

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

ข้อที่ ๑ การอ่าน

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม
ดี (๒)	ได้ผลการประเมินระดับดี
ผ่าน (๑)	ได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน

ข้อที่ ๒ การคิดวิเคราะห์

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมินตัวชี้วัด ดระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมินตัวชี้วัดระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๒ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดี และระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

ข้อที่ ๓ เขียน

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม
ดี (๒)	ได้ผลการประเมินระดับดี
ผ่าน (๑)	ได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินการอ่าน คิควิเคราะห์ และเขียน รวมทุกข้อ รายปี/
รายภาค ของผู้เรียนรายบุคคล

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมิน ตัวชี้วัด ๓ ระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมิน ตัวชี้วัดระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๒ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดี และระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินการอ่าน คิควิเคราะห์
และเขียน รวมทุกข้อ แต่ละระดับการศึกษา

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี ผ่าน ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของ จำนวน ผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี ๓. ได้ผลการประเมินระดับดี มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และ ส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินระดับไม่ผ่าน จากผู้ประเมินมากกว่าร้อยละ ๔๐

การประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้าน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทย และพลโลก ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถกระทำได้นำพฤติกรรมบ่งชี้ หรือพฤติกรรม ที่แสดงออกของคุณลักษณะแต่ละด้านที่วิเคราะห์ไว้ บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการพิเศษต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น รวมทั้งสอดแทรกในกิจวัตร ประจำวันของสถานศึกษา เช่น การเข้าแถวซื้ออาหารกลางวัน เป็นต้น ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้มีการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อให้มีการสั่งสม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสรุปประเมินผลเมื่อจบปีสุดท้ายของแต่ละระดับการศึกษา

การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงาน เป็น ๔ ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และปรับปรุง

“ดีเยี่ยม” หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตามคุณลักษณะจนเป็นนิสัย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคม โดยพิจารณาจาก ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี

“ดี” หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เป็นการยอมรับของสังคม โดยพิจารณาจาก

๑) ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ

๒) ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ

๓) ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน

“ผ่าน” หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดยพิจารณาจาก

๑) ได้ผลการประเมินระดับผ่านจำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ

๒) ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน ๔ คุณลักษณะ และไม่มี คุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน

“ไม่ผ่าน” หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามกฎเกณฑ์ และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนดโดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ คุณลักษณะกรณีที่คุณลักษณะกรณีสี่ที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการปรับปรุงพัฒนาและประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนเบ็ญทิทยาสรรค์

ข้อที่	ตัวชี้วัด
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๑. เป็นพลเมืองดีของชาติ ๒. ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ๓. ศรัทธา ยึดมั่น ปฏิบัติตนตามหลักศาสนา ๔. เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต	๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ
๓. มีวินัย	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
๔. ใฝ่เรียนรู้	๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปลงเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม ๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ๒. ทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทนเพื่อให้งานสำเร็จตาม เป้าหมาย
๗. รักความเป็นไทย	๑. ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมี ความกตัญญูต่อบุคคล ๒. เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ๓. อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย
๘. มีจิตสาธารณะ	๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ละคุณลักษณะ ข้อที่ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมิน ตัวชี้วัดระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และมีผลการประเมิน ตัวชี้วัดระดับดี หรือ ผ่าน จำนวน ๒ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดี และระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

ข้อที่ ๗ รักความเป็นไทย

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมและดีระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมและระดับผ่านระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีและระดับผ่านระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	๑. ได้ผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

ข้อที่ ๘ มีจิตสาธารณะ

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมและดีระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมและระดับผ่านระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีและระดับผ่านระดับละ ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	๑. ได้ผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินรวมทุกคุณลักษณะอันพึงประสงค์
รายปี/รายภาค ผู้เรียนรายบุคคล

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับ
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมินและส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดีผ่าน ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี ๓. ได้ผลการประเมินระดับดี มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน ทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดี และระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินตัวชี้วัดข้อใดข้อหนึ่งได้ระดับไม่ผ่าน

เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์
และเขียน รวมทุกข้อ แต่ละระดับการศึกษา

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี ผ่าน ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับดี ๓. ได้ผลการประเมินระดับดี มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดี น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของ จำนวนผู้ประเมิน และ ส่วนที่เหลือมีผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	๑. มีผลการประเมินระดับไม่ผ่าน จากผู้ประเมินมากกว่าร้อยละ ๙๐

แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

๑. การเรียนแบบร่วมมือ เป็นวิธีการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานด้วยกันในกลุ่มย่อยและที่สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน มาร่วมกันทำงาน ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียน ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รู้เป็นแหล่งความรู้ให้แก่กัน การเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีเช่น

- Jigsaw (ต่อเสริมสร้าง) เป็นวิธีการเรียนรู้บนพื้นฐานที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนเหมือนผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนในกลุ่มส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันและกัน

๒. การบรรยาย การฟังคำอธิบายจากครูยังเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าในกรณีที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานความรู้ที่ถูกต้องตรงกัน

๓. การรายงาน เป็นชิ้นงานที่สะท้อนการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง การรายงานผลด้วยการเขียนเป็นรายงาน ด้วยการใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบทั้งยังส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบและวินัยให้แก่ผู้เรียนด้วย

๔. การอ่านร่วมกันในกลุ่ม ในขณะที่ทำงานกลุ่มผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านด้วยการอภิปรายซักถามร่วมกันกับเพื่อน

๕. การสัมภาษณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตั้งคำถามเพื่อเตรียมการสัมภาษณ์ รู้จักการตีความข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และรายงานผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์ความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชุมชน ครอบครัวและโรงเรียน

๖. การระดมสมอง การให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในกลุ่มย่อยและการเรียนร่วมกันทั้งชั้น ผู้เรียนได้อภิปรายและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเกี่ยวกับปัญหาประเด็นต่าง ๆ วิธีการนี้ยังทำให้ผู้เรียนได้แสดงพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ที่มีอยู่การนำความรู้มาใช้ในการศึกษาเรื่องที่เรียนและตรวจสอบความเข้าใจของตนที่ยังไม่ถูกต้องได้อีกด้วย

๗. การจัดประสบการณ์นอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกตและได้รับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง โดยใช้สังคมเป็นเสมือนห้องปฏิบัติการของผู้เรียนทั้งผู้เรียนและครูได้ฝึกการวางแผนล่วงหน้าก่อนที่จะรับประสบการณ์เหล่านั้น

๘. บทเรียนสำเร็จรูป

การประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ทักษะด้านความรู้ ๓๐ % k	ทักษะด้านกระบวนการ ๖๐% P	ด้านคุณธรรม จริยธรรม ๑๐ % A
วิธีวัด / เครื่องมือวัด ๓๐ % ๑. การทดสอบเพื่อวัดความรู้และทักษะพื้นฐานในจุดประสงค์การเรียนรู้ ๑.๑ แบบการทดสอบผลสัมฤทธิ์ ๑.๒ แบบทดสอบความถนัด ๒. การสังเกตพฤติกรรม ๒.๑ แบบตรวจสอบรายการ ๒.๒ แบบประเมินค่า ๓. การสัมภาษณ์ ๓.๑ แบบสัมภาษณ์ ๔. แฟ้มสะสมงาน	วิธีวัด / เครื่องมือวัด ๖๐ % ๑. ชิ้นงาน ๒๐ % ๑.๑ บันทึกการเรียนการสอนได้อย่างเป็นขั้นตอน ๑.๒ บันทึกรายการกิจกรรมการออกแบบบันทึกได้อย่างเหมาะสม ๒. ผลการปฏิบัติงานจริง ๒๐% ๒.๑ การตอบข้อซักถามแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เรียน ๒.๒ ผลงานเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ๓. แฟ้มสะสมงาน ๒๐ % ๓.๑ แฟ้มสะสมงานจากใบงาน ๓.๒ แฟ้มสะสมงานจากผลงานที่นักเรียนคิดขึ้นมาเอง ๔. แบบประเมิน ๔.๑ แบบประเมินคุณค่างาน	วิธีวัด / เครื่องมือวัด ๑๐ % ๑. ความรับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน ๒. การตรงต่อเวลาในการร่วมกิจกรรมและส่งงาน ๓. การมีสัมมาคารวะในการพูดและเคารพผู้ใหญ่ ๔. การทำงานเป็นทีม ๕. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ประเมินโดยใช้ ๑. การสังเกตพฤติกรรม ๒. แฟ้มสะสมผลงาน ๓. การสัมภาษณ์ ๓.๑ แบบสัมภาษณ์ ๔. การวัดเจตคติ ๔.๑ แบบสอบถาม ๔.๒ แบบประเมินค่า ๔.๓ แบบสัมภาษณ์ ๔.๔ แบบสังเกต ๕. การสำรวจ ๕.๑ แบบสำรวจร่องรอย

อภิธานศัพท์

กตัญญูกตเวทิต ผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและตอบแทน แยกออกเป็น ๒ ข้อ ๑. กตัญญู รู้คุณท่าน ๒. กตเวทิต ตอบแทนหรือสนองคุณท่าน ความกตัญญูกตเวทิตว่าโดยขอบเขต แยกได้ เป็น ๒ ระดับ คือ ๒.๑ กตัญญูกตเวทิตต่อบุคคลผู้มีคุณความดีหรืออุปการะต่อตนเป็นส่วนตัว ๒.๒ กตัญญูกตเวทิตต่อบุคคลผู้ได้ บำเพ็ญคุณประโยชน์หรือมีคุณความดี เกื้อกูลแก่ส่วนร่วม (พ.ศ. หน้า๒-๓)

กตัญญูกตเวทิตต่ออาจารย์ / โรงเรียน ในฐานะที่เป็นศิษย์ พึงแสดงความเคารพนับถืออาจารย์ ผู้เปรียบเสมือนทิศเบื้องขวา ดังนี้ ๑. ลูกต้อนรับ แสดงความเคารพ ๒. เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับประทาน ปรึกษา ซักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น ๓. พึงด้วยดี พึงเป็น รู้จักฟัง ให้เกิดปัญญา ๔. ประนินบัติ ช่วยบริการ ๕. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญด้วยดี

กรรม การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจ ประกอบด้วย ความตั้งใจหรือตั้งใจทำก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ขูดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ในตกลงไปตายเป็นกรรมแต่ขูด บ่อน้ำไว้กินไว้ใช้ สัตว์ตกลงไปตายเองไม่เป็นกรรม (แต่ถ้ารู้ยู่ว่ายว่าบ่อน้ำที่ตนขูดไว้ยู่ในที่ซึ่งคนจะพลัด ตกได้ง่ายแล้วปล่อยปลละละเลย มีคนตกลงไปก็ไม่พ้นกรรม) การกระทำที่ดีเรียกว่า “กรรมดี” ที่ชั่ว เรียกว่า “กรรมชั่ว” (พ.ศ. หน้า ๔)

กรรม ๒ กรรมจำแนกตามคุณภาพ หรือตามธรรมชาติเป็นมูลเหตุมี ๒ คือ ๑. อกุศลกรรม กรรมที่เป็นอกุศล กรรมชั่ว คือเกิดจากอกุศลมูล ๒. กุศลกรรม กรรมที่เป็นกุศล กรรมดี คือกรรมที่เกิดจากกุศลมูล

กรรม ๓ กรรมจำแนกตามทวารคือทางที่กรรมมี ๓ คือ ๓. กายกรรม การกระทำทางกาย ๒. วาจากรรม การกระทำทางวาจา ๓. มโนกรรม การกระทำทางใจ

กรรม ๑๒ กรรมจำแนกตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้ผล มี ๑๒ อย่าง คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วยปากกาล คือจำแนกตามเวลาที่ให้ผล ได้แก่ ๑. ทิฏฐิธรรมเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผล ในปัจจุบัน คือในภพนี้ ๒. อุปัชชเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลในภพที่จะไปเกิด คือ ในภพหน้า ๓. อปราย ปริเวทนิยกรรม กรรมที่ให้ผลในภพต่อ ๆ ไป ๔. โอลิสิกกรรม กรรมเล็กให้ผล

หมวดที่ ๒ ว่าโดยกิจ คือการให้ผลตามหน้าที่ ได้แก่ ๕. ชนกรรม กรรมแต่งให้เกิด หรือกรรมที่เป็น ตัวนำไปเกิด ๖. อุปัตถัมภกรรม กรรมสนับสนุน คือ เข้าสนับสนุนหรือซ้ำเติมต่อจากชนกรรม ๗. อุป ปิฬกรรม กรรมบีบคั้น คือเข้ามาบีบคั้นผลแห่งชนกรรม และอุปัตถัมภกรรมนั้นให้แปรเปลี่ยนทุเลา เบาลงหรือสั้นเข้า ๘. อุปฆาตกรรม กรรมตัดรอน คือ กรรมแรงฝ่ายตรงข้ามที่เข้าตัดรอนให้ผลของ กรรมสองอย่างนั้นขาดหรือหยุดไปที่เดียว

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ การจัตสาระการเรียนรู้พระพุทศศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคคศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ,ครั้งที่ ๒ ๒๕๔๖ .

*หมายเหตุ พ.ศ. หมายถึง พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ ; พ.ศ. หมายถึง พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมพิมพ์ครั้งที่๙

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๔๓.

หมวดที่ ๓ ว่าโดยปานทานปริยาย คือจำแนกตามลำดับความแรงในการให้ผล ได้แก่ ๙. ครุกรรม กรรมหนัก ให้ผลก่อน ๑๐. พหุลกรรม หรือ อาจิณกรรม กรรมที่ทำมากหรือกรรมชินให้ผลรองลงมา ๑๑. อาสันนกรรม กรรมจวนเจียน หรือกรรมใกล้ตาย ถ้าไม่มีสองข้อก่อนก็จะให้ผลก่อนอื่น ๑๒. กตัตตกรรม หรือ กตัตตวาปนกรรม กรรมสักว่าทำ คือเจตนาอ่อน หรือมิใช่เจตนาอย่างนั้น ให้ผลต่อเมื่อไม่มีกรรมอื่นจะให้ผล (พ.ศ. หน้า ๕)

กรรมฐาน ที่ตั้งแห่งการงาน อารมณเป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ อุปายทางใจ วิธีฝึกอบรมจิต มี ๒ ประเภท คือ

สมถกรรมฐาน คือ อุบายสงบใจ วิปัสสนากรรมฐาน อุบายเรื่องปัญญา (พ.ศ. หน้า ๑๐)

กุศลจริฎฐธรรม ๔ ธรรมสำหรับดำรงความมั่นคงของตระกูลให้ยั่งยืน เหตุที่ทำให้ตระกูลมั่งคั่งตั้งอยู่ได้นาน (พ.ศ. หน้า ๑๓๔) ๑. วัฏฐกเวสนา คือ ของหายของหมด รู้จักหามาไว้ ๒. ชินณปฏิบัติสังขรณา คือ ของเก่าของชำรุด รู้จักบูรณะซ่อมแซม ๓. ปริมิตปานโกชนา คือ รู้จักประมาณในการกินการใช้จ่าย ๔. อธิปัจจสีลวันตสถาปนา คือ ตั้งผู้มีศีลธรรมเป็นพ่อบ้านแม่เรือน (พ.ศ. หน้า ๑๓๔)

กุศล บุญ ความดี ฉลาด สิ่งที่ดี กรรมดี (พ.ศ. หน้า ๒๑)

กุศลกรรม กรรมดี กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีคือเกิดจากกุศลมูล (พ.ศ. หน้า ๒๑)

กุศลกรรมบถ ๑๐ ทางแห่งกรรมดี ทางทำดี กรรมดีอันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่างได้แก่

- ก. **กายกรรม ๓** (ทางกาย) ๑. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการทำลายชีวิต ๒. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้ ๓. กามสุมิจฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติผิดในกาม
- ข. **วจีกรรม ๔** (ทางวาจา) ได้แก่ ๔. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากพูดเท็จ ๕. ปิสุณายวาจา เวรมณี เว้นจากพูดส่อเสียด ๖. ผรุสหาย วาจา เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ ๗. สัมผัสปลลาปา เวรมณี เว้นจากพูดเพื่อเจ้า
- ค. **มโนกรรม ๓** (ทางใจ) ๘. อนภิชชา ไมโลภคอยจ้องอยากได้ของเขา ๙. อพยาบาท ไมคิดร้ายเบียดเบียนเขา ๑๐. สัมมาทิฎฐิ เห็นชอบตามคลองธรรม (พ.ศ. หน้า ๒๑)

กุศลมูล รากเหง้าของกุศล ต้นเหตุของกุศล ต้นเหตุของความดี ๓ อย่าง ๑. โอโลภะ ไมโลภ (จาคะ) ๒. โอโทสะ ไมคิดประทุษร้าย (เมตตา) ๓. โอโมหะ ไมหลง (ปัญญา) (พ.ศ. หน้า ๒๒)

กุศลวิตก ความตรึกที่เป็นกุศล ความนึกคิดที่ดีงาม ๓ คือ ๑. เนกขัมมวิตก ความตรึกปลอดจากกาม

๒. อพยาบาทวิตก ความตรึกปลอดจากพยาบาท ๓. อวิหีสาวิตก ความตรึกปลอดจากการเบียดเบียน (พ.ศ. หน้า ๒๒)

โกศล ๓ ความฉลาด ความเชี่ยวชาญ มี ๓ อย่าง ๑. อายโกศล คือ ความฉลาดในความเจริญ รอบรู้ทางเจริญ และเหตุของความเจริญ ๒. อปายโกศล คือ ความฉลาดในความเสื่อม รอบรู้ทางเสื่อมและเหตุของความเสื่อม ๓. อุปายโกศล คือ ความฉลาดในอุบาย รอบรู้วิธีแก้ไขเหตุการณ์และวิธีที่จะทำให้สำเร็จ ทั้งในการป้องกันความเสื่อมและในการสร้างความเจริญ (พ.ศ. หน้า ๒๔)

ชั้น กอง พวก หมวด หมู่ ลำตัว หมวดหนึ่ง ๆ ของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหมดที่แบ่งออกเป็นห้ากอง ได้แก่ รูปชั้น คือ กองรูป เวทนาชั้น คือ กองเวทนา สัญญาชั้น คือ กองสัญญา สังขารชั้น คือ กองสังขาร วิญญาณชั้น คือ กองวิญญาณ เรียกรวมว่า เบญจชั้น (พ.ศ. หน้า ๒๖ - ๒๗)

คาราวธรรม ๖ ธรรม คือ ความเคารพ การถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะพึงใส่ใจและปฏิบัติด้วยความเอื้อเฟื้อ หรือด้วยความหนักแน่นจริงจังมี ๖ ประการ คือ ๑. สัตถุคารวตา ความเคารพในพระศาสนา หรือพุทธคารวตา ความเคารพในพระพุทธเจ้า ๒. ฐัมมคารวตา ความเคารพในพระธรรม ๓. สังฆคารวตา ความเคารพในพระสงฆ์ ๔. ลิกขาคารวตา ความเคารพในการศึกษา ๕. อัปมาทคารวตา ความเคารพในความไม่ประมาท ๖. ปฏิสันถารคารวตา ความเคารพในการปฏิสันถาร (พ.ศ. หน้า ๒๒๑)

คิหิสุข (กามโมคิสุข ๔) สุขของคฤหัสถ์ สุขของชาวบ้าน สุขที่ชาวบ้านควรพยายามเข้าถึงให้ได้สม่ำเสมอ สุขอันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนควรมี ๔ ประการ ๑. อัถถิสุข สุขเกิดจากความมีทรัพย์ ๒. โภคสุข

สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ ๓. อนนสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ๔. อนวัชสุข สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ (ไม่บกพร่องเสียหายทั้งทางกาย วาจา และใจ) (พ.ธ. หน้า ๑๗๓)

ฆราวาสธรรม ๔ ธรรมสำหรับฆราวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์

๔ ประการ ได้แก่ ๑. สัจจะ คือ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง ๒. ทมะ คือ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา ๓. ขันติ คือ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

๔. จาคะ คือ เสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัวหรือ เอาแต่ใจตัว (พ.ธ. หน้า ๔๓)

จิต ธรรมชาติที่รู้อารมณ์ สภาพที่นึกคิด ความคิด ใจ ตามหลักฝ่ายอภิธรรม จำแนกจิตเป็น ๘๙ แบ่งโดยชาติเป็นอกุศลจิต ๑๒ กุศลจิต ๒๑ วิปากจิต ๓๖ และกิริยาจิต ๘ (พ.ศ. หน้า ๔๓)

เจตสิก ธรรมที่ประกอบกับจิต อากาหรหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง ศรัทธา เมตตา สติ ปัญญา เป็นต้น มี ๕๒ อย่าง จัดเป็นอัญญสมานาเจตสิก ๑๓ อกุศลเจตสิก ๑๔ โสภณเจตสิก ๒๕ (พ.ศ. หน้า ๔๙)

ฉันทะ ๑. ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี ความต้องการ ความรักใคร่ในสิ่งนั้น ๆ ๒. ความยินยอม ความยอมให้ที่ประชุมทำกิจนั้น ๆ ในเมื่อตนมิได้ร่วมอยู่ด้วย เป็นธรรมเนียมของภิกษุที่อยู่ในวัดซึ่งมีสมาธิร่วมกัน มีสิทธิที่จะเข้าประชุมทำกิจของสงฆ์ เว้นแต่ภิกษุนั้นอาพาธ จะเข้าร่วมประชุมด้วยไม่ได้ ก็มอบฉันทะคือ แสดงความยินยอมให้สงฆ์ทำกิจนั้น ๆ ได้ (พ.ศ. หน้า ๕๒)

ฌาน การเพ่ง การเพ่งพินิจด้วยจิตที่เป็นสมาธิแน่วแน่ มี ๒ ประเภท คือ ๑. รูปฌาน ๒. อรูปฌาน (พ.ศ. หน้า ๖๐)

ฌานสมบัติ การบรรลุฌาน การเข้าฌาน (พุทธธรรม หน้า ๙๖๔)

ดรุณธรรม ธรรมที่เป็นหนทางแห่งความสำเร็จ คือ ข้อปฏิบัติที่เป็นดุจประตูดุ๊ยอันเปิดออกไปสู่ความสุข ความเจริญก้าวหน้าแห่งชีวิต ๖ ประการ คือ ๑. อาโรคยะ คือ รักษาสุขภาพดี มิให้มีโรคทั้งจิต และกาย ๒. ศีล คือ มีระเบียบวินัย ไม่ก่อเวรภัยแก่สังคม ๓. พุทธานุมัติ คือ ได้คนดีเป็นแบบอย่าง ศึกษาเยี่ยงนิยมแบบอย่างของมหาบุรุษพุทธชน ๔. สุตะ คือ ตั้งเรียนรู้อย่างจริงจัง เล่าเรียนค้นคว้าให้รู้เชี่ยวชาญ ใฝ่สดับเหตุการณ์ให้รู้เท่าทัน ๕. ธรรมานุวัติ คือ ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ดำรงมั่นในสุจริต ทั้งชีวิตและงานดำเนินตามธรรม ๖. อสันทา คือ มีความขยันหมั่นเพียร มีกำลังใจแข็งแกร่ง ไม่ท้อแท้เฉื่อยชา เพียรก้าวหน้าเรื่อยไป (ธรรมบุญชีวิต บทที่ ๑๕ คนสืบตระกูล ข้อ ก. หน้า ๕๕)

หมายเหตุ หลักธรรมข้อนี้เรียกชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนธรรม” ตรงคำบาลีว่า “อถถวาร” ประตูดุ๊ย ประโยชน์

ตัณหา (๑) ความทะยานอยาก ความดิ้นรน ความปรารถนา ความแสหา มี ๓ คือ ๑. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม อยากได้อารมณ์อันน่ารักน่าใคร่ ๒. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ อยากเป็นนั่นเป็นนี่ ๓. วิภวตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ อยากพรากรพันดับสูญไปเสีย

ตัณหา (๒) ธิดามารนางหนึ่งใน ๓ นาง ที่อาสาพระยามารผู้เป็นบิดา เข้าไปประโลมพระพุทเจ้าด้วยอาการต่าง ๆ ในสมัยที่พระองค์ประทับอยู่ที่ต้นอชปาลนิโครธ ภายหลังตรัสรู้ใหม่ ๆ (อีก ๒ นางคือ อรดี กัปราคา) (พ.ศ. หน้า ๗๒)

ไตรลักษณ์ ลักษณะสาม คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความไม่ใช่ตัวตน ๑. อนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) ๒. ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) ๓. อนัตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน) (พ.ศ. หน้า ๑๐๔)

- ไตรสิกขา** สิกขาสาม ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ๑. อธิศีลสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง ๒. อธิจิตตสิกขา หมายถึง สิกขา คือ จิตอันยิ่ง ๓. อธิปัญญาสิกขา หมายถึง สิกขา คือ ปัญญาอันยิ่ง เรียกกันง่าย ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า ๘๗)
- ทศพิธราชธรรม ๑๐** ธรรมสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน คุณสมบัติของนักปกครองที่ดี สามารถปกครองแผ่นดินโดยธรรม และยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน จนเกิดความชื่นชมยินดี มี ๑๐ ประการ คือ ๑. ทาน การให้ทรัพย์สินสิ่งของ ๒. ศีล ประพฤติดีงาม ๓. ปริจจาคะ ความเสียสละ ๔. อาชวระ ความซื่อตรง ๕. มัททวะ ความอ่อนโยน ๖. ตบะ ความทรงเดช เภากิเลสตัณหา ไม่หมกมุ่นในความสุขสำราญ ๗. อักโกธะความไม่กริ้วโกรธ ๘. อวิหิงสา ความไม่ข่มเหงเบียดเบียน ๙. ขันติ ความอดทนเข้มแข็ง ไม่ท้อถอย ๑๐. อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรม (พ.ศ. หน้า ๒๕๐)
- ทิวฏมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม ๔** ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน คือ ประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในประเทศนี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา เช่น ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น มี ๔ ประการ คือ ๑. อุกุณฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ๒. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา ๓. กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ๔. สมชีวิตา การเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่ทำได้ (พ.ศ. หน้า ๙๕)
- ทุกข์ ๑.** สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก สภาพที่คงทนอยู่ไม่ได้ เพราะถูกบีบคั้นด้วยความเกิดขึ้นและดับสลาย เนื่องจากต้องไปตามเหตุปัจจัยที่ไม่ขึ้นต่อตัวมันเอง ๒. สภาพที่ทนได้ยาก ความรู้สึกไม่สบาย ได้แก่ ทุกขเวทนา (พ.ศ. หน้า ๙๙)
- ทุกรกิริยา** กิริยาที่ทำได้ยาก การทำความเพียรอันยากที่ใคร ๆ จะทำได้ เช่น การบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุนิพพาน ด้วยวิธีทรมานตนต่าง ๆ เช่น กลั่นลมอัสสาสะ (ลมหายใจเข้า) ปัสสาสะ (ลมหายใจออก) และอดอาหาร เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๑๐๐)
- ทุจจริต ๓** ความประพฤติไม่ดี ประพฤติชั่ว ๓ ทาง ได้แก่ ๑. กายทุจจริต ประพฤติชั่วทางกาย ๒. วจีทุจจริต ประพฤติชั่วทางวาจา ๓. มโนทุจจริต ประพฤติชั่วทางใจ (พ.ศ. หน้า ๑๐๐)
- เทวทูต ๔** ทูตของยมเทพ สื่อแจ้งข่าวของมฤตยู สัญญาณที่เตือนให้ระลึกถึงคติธรรมตาของชีวิต มีให้มีความประมาท ได้แก่ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ๓ อย่างแรกเรียกเทวทูต ส่วนสมณะเรียกรวมเป็นเทวทูตไปด้วยโดยปริยายเพราะมาในหมวดเดียวกัน แต่ในบาลีท่านเรียกว่านิมิต ๔ ไม่ได้เรียกเทวทูต (พ.ศ. หน้า ๑๐๒)
- ธาตุ ๔** สิ่งที่ทรงภาวะของมันอยู่เองตามธรรมดาของเหตุปัจจัย ได้แก่ ๑. ปฐวีธาตุ หมายถึง สภาวะที่แผ่ไปหรือกินเนื้อที่ เรียกชื่อสามัญว่า ธาตุแข็งหรือธาตุดิน ๒. อาโปธาตุ หมายถึง สภาวะที่เอิบอาบดูดซึม เรียกสามัญว่า ธาตุเหลว หรือธาตุน้ำ ๓. เตโชธาตุ หมายถึง สภาวะที่ทำให้ร้อน เรียกสามัญว่า ธาตุไฟ ๔. วาโยธาตุ หมายถึง สภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว เรียกสามัญว่า ธาตุลม (พ.ศ. หน้า ๑๑๓)
- นาม** ธรรมที่รู้จักกันด้วยชื่อ กำหนดรู้ด้วยใจเป็นเรื่องของจิตใจ สิ่งที่ไม่รูปร่าง ไม่มีรูปแต่น้อมมาเป็นอารมณ์ของจิตได้ (พ.ศ. หน้า ๑๒๐)
- นิยาม 5** กำหนดอันแน่นอน ความเป็นไปอันมีระเบียบแน่นอนของธรรมชาติ กฎธรรมชาติ ๑. อุตุนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอุณหภูมิ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะ ดิน น้ำ อากาศ และฤดูกาล อันเป็นสิ่งแวดล้อมสำหรับมนุษย์) ๒. พีชนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์มีพันธุ์กรรมเป็นต้น) ๓. จิตตนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการทำงานของจิต) ๔. กรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ คือ กระบวนการให้ผลของการกระทำ) ๕. ธรรมนิยาม (กฎธรรมชาติเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอาการที่เป็นเหตุ เป็นผลแก่กันแห่งสิ่งทั้งหลาย (พ.ศ. หน้า ๑๙๔)

นิเวศน์ ๕ สิ่งที่กั้นจิตไม่ให้ก้าวหน้าในคุณธรรม ธรรมที่กั้นจิตไม่ให้บรรลุคุณความดี อกุศลธรรมที่ทำให้จิตให้เศร้าหมองและทำปัญญาให้อ่อนกำลัง ๑. กามฉันทะ (ความพอใจในกาม ความต้องการกามคุณ) ๒. พยาบาท (ความคิดร้าย ความขัดเคืองแค้นใจ) ๓. ถีนมิทธะ (ความหดหู่และเซื่องซึม) ๔. อุทธัจจกุกกุกจะ (ความฟุ้งซ่านและร้อนใจ ความกระวนกระวายกลุ่มกัณฑ์) ๕. วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) (พ.ธ. หน้า ๑๙๕)

นิโรธ ความดับทุกข์ คือดับตัณหาได้สิ้นเชิง ภาวะปลอดทุกข์ เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้นได้ หมายถึง พระนิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๗)

บารมี คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยั้งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอันสูงยิ่งมี ๑๐ คือ ทาน ศีล เนกขัมมะ ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิษฐาน เมตตา อุเบกขา (พ.ศ. หน้า ๑๓๖)

บุญกิริยาวัตถุ ๓ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี หลักการทำความดี ทางความดีมี ๓ ประการ คือ ๑. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ ๒. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย ๓. ภาวณมัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ (พ.ธ. หน้า ๑๐๙)

บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ที่ตั้งแห่งการทำบุญ ทางความดี ๑. ทานมัย คือทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ ๒. ศีลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดี ๓. ภาวณมัย คือ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ ๔. อปจายนมัย คือ ทบูนด้วยการประพฤติอ่อนน้อมถ่อมตน ๕. เวยยาวัจจมัย คือ ทำบุญด้วยการช่วยชวนชววย รับผิดชอบ ๖. ปัตติทานมัย คือ ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น ๗. ปัตตานุโมทนา มัย คือ ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ๘. ฌัมมัสสวนมัย คือ ทำบุญด้วยการฟังธรรม ศึกษาหาความรู้ ๙. ฌัมมเทสนามัย คือทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ ๑๐. ทิฏฐุชกรรม คือ ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง (พ.ธ. หน้า ๑๑๐)

บุพนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา บุพนิมิต แปลว่า สิ่งที่เป็นเครื่องหมายหรือสิ่งบ่งบอกล่วงหน้า พระพุทธองค์ตรัสเปรียบเทียบกับว่า ก่อนที่ดวงอาทิตย์จะขึ้น ย่อมมีแสงเงินแสงทองปรากฏให้เห็นก่อนฉันใด ก่อนที่อริยมรรคซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำคัญในพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้น ก็มีธรรมบางประการปรากฏขึ้นก่อนเหมือนแสงเงินแสงทองฉันนั้น องค์ประกอบของธรรมดังกล่าว หรือบุพนิมิตแห่งมัชฌิมาปฏิปทา ได้แก่ ๑. กัลป์ยามิตตตา ความมีกัลยาณมิตร ๒. สีลสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศีล มีวินัย มีความเป็นระเบียบในชีวิตของตนและในการอยู่ร่วมในสังคม ๓. ฉันทสัมปทา ถึงพร้อมด้วยฉันทะ พอใจใฝ่รักในปัญญา สัจธรรม ในจริยธรรม ใฝ่รู้ในความจริงและใฝ่ทำความดี ๔. อุตตสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยการที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเอง เห็นความสำคัญของการที่จะต้องฝึกตน ๕. ทิฏฐิสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ยึดถือเชื่อถือในหลักการ และมีความเห็นความเข้าใจพื้นฐานที่มองสิ่งทั้งหลายตามเหตุปัจจัย ๖. อัปมาทสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของกาลเวลา เห็นความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนให้เร่งรัดการค้นหาให้เขาถึงความจริงหรือในการใช้ชีวิตที่ดิ้นรนให้สำเร็จ ๗. โยนิโสมนสิการ รู้จัดคิดพิจารณา มองสิ่งทั้งหลายให้ได้ความรู้และได้ประโยชน์ที่จะเอามาใช้พัฒนาตนเองยิ่ง ๆ ขึ้นไป (แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ ดิฉัน: พระธรรมปิฎก) (ป.อ. ปยุตโต)

เบญจธรรม ธรรม ๕ ประการ ความดี ๕ อย่าง ที่ควรประพฤติคู่กันไปกับการรักษาเบญจศีลตามลำดับข้อ ดังนี้ ๑. เมตตากรุณา ๒. สัมมาอาชีวะ ๓. กามสังวร (สำรวมในกาม) ๔. สัจจะ ๕. สติสัมปชัญญะ (พ.ศ. หน้า ๑๔๐ - ๑๔๑)

เบญจศีล ศีล ๕ เว้นฆ่าสัตว์ เว้นลักทรัพย์ เว้นประพฤติผิดในกาม เว้นพูดปด เว้นของเมา (พ.ศ. หน้า ๑๔๑)

ปฐมเทศนา เทศนาครั้งแรก หมายถึง ฌัมมจักรกัปปวัตตนสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระปัญจวัคคีย์ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน 8 หลังจากวันตรัสรู้สองเดือน ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี (พ.ศ. หน้า ๑๔๓)

ปฏิจจนุปบาท สภาพอาศัยปัจจัยเกิดขึ้น การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงมีขึ้น การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา (พ.ศ. หน้า ๑๔๓)

ปรียติ พุทธพจน์อันจะพึงเล่าเรียน สิ่งที่ควรเล่าเรียน การเล่าเรียนพระธรรมวินัย (พ.ศ. หน้า ๑๔๕)

ปธาน ๔ ความเพียร ๔ อย่าง ได้แก่ ๑. สังวรปธาน คือ การเพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น (ยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น) ๒. ปหานปธาน คือ เพียรละบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว ๓. ภาวนापธาน คือ เพียรเจริญ หรือทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น ๔. อนุรักษนาปธาน คือ เพียรรักษาอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมไปและทำให้เพิ่มไพบูลย์ (พ.ศ. หน้า ๑๔๔)

ปปัญจธรรม ๓ กิเลสเครื่องเนิ่นช้า กิเลสที่เป็นตัวการทำให้คิดปรุงแต่งยึดเยื้อพิสดาร ทำให้เขาห่างออกไปจากความเป็นจริงง่าย ๆ เปิดเผย ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และขัดขวางไม่ให้เข้าถึงความจริง หรือทำให้ ม่อจแกปัญหาอย่างถูกทางตรงไปตรงมา มี ๓ อย่าง คือ ๑. ตัณหา (ความทะยานอยาก ความปรารถนาที่จะบำรุงบำเรอ ปรนเปรอตน ความอยากได้อะไร) ๒. ทิฏฐิ (ความคิดเห็น ความเชื่อถือ ลัทธิ ทฤษฎี อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่ยึดถือไว้โดยมงายหรือโดยอาการเชิดชูว่าอย่างนี้เท่านั้นจริงอย่างอื่นเท็จทั้งนั้น เป็นต้น ทำให้ปิดตัวแคบ ไม่ยอมรับฟังใคร ตัดโอกาสที่จะเจริญปัญญา หรือคิดเตลิดไปข้างเดียว ตลอดจนเป็นเหตุแห่งการเบียดเบียนบีบบังคับผู้อื่นที่ไม่ถืออย่างตน ความยึดติดในทฤษฎี ฯลฯ คือความคิดเห็นเป็นความจริง) ๓. มานะ (ความถือตัว ความสำคัญตนว่าเป็นนั่นเป็นนี่ ถือสูง ถือต่ำ ยิ่งใหญ่ เท้าเทียมหรือด้อยกว่าผู้อื่น ความอยากเด่นอยากยกชูตนให้ยิ่งใหญ่) (พ.ศ. หน้า ๑๑๑)

ปฏิวะ เข้าใจตลอด แทะตลอด ตรัสรู้ รู้ทะลุปรุโปร่ง ลุ่่วงด้วยการปฏิบัติ (พ.ศ. หน้า ๑๔๕)

ปฏิวะสัทธรรม สัทธรรม คือ ผลอันจะพึงเข้าถึงหรือบรรลุด้วยการปฏิบัติได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๕)

ปัญญา ๓ ความรอบรู้ เข้าใจ รู้ซึ่ง มี ๓ อย่าง คือ ๑. สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การสดับการเล่าเรื่อง) ๒. จินตามนปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การคิด การพิจารณาหาเหตุผล) ๓. ภาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ) (พ.ศ. หน้า ๑๑๓)

ปัญญาวุฒิธรรม ธรรมเป็นเครื่องเจริญปัญญา คุณธรรมที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามแห่งปัญญา

๑. สปัริสสังเสวะ คบหาสัตบุรุษ เสวนาท่านผู้ทรง ๒. สัทธัมมัสสวนะ ฟังสัทธรรม เอาใจใส่ เล่าเรียนหาความรู้จริง ๓. โยนิโสมนสิการ ทำในใจโดยแยบคาย คิดหาเหตุผลโดยถูกวิธี ๔. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมถูกต้องตามหลัก คือ ให้สอดคล้องพอดี ขอบเขตความหมาย และวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์กับธรรมข้ออื่น ๆ นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนและตริตรองเห็นแล้วไปใช้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามความมุ่งหมายของสิ่งนั้น ๆ (พ.ศ. หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓)

ปาปณิกธรรม ๓ หลักพ้อคำ องค์คุณของพ้อคำมี ๓ อย่าง คือ ๑. จักขุมา ตาดี (รู้จักสินค้า) ดูของเป็น สามารถ คำนวณราคา กะทุน เก็งกำไร แม่นยำ ๒. วิฐุโร จัดเจนธุรกิจ (รู้แหล่งซื้อขาย รู้ความเคลื่อนไหวความต้องการของตลาด สามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า) ๓. นิสสยสัมปโน พร้อมด้วยแหล่งทุนอาศัย (เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุนใหญ่ ๆ หางเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการโดยง่าย ๆ) (พ.ศ. หน้า ๑๑๔)

ผัสสะ หรือ สัมผัส การถูกต้อง การกระทบ ความประจวบกันแห่งอายตนะภายใน อายตนะภายนอก และวิญญาณ มี ๖ คือ ๑. จักขุสัมผัส (ความกระทบทางตา คือ ตา + รูป + จักขุ - วิญญาณ) ๒. โสตสัมผัส (ความกระทบทางหู คือ หู + เสียง + โสตวิญญาณ) ๓. ฆานสัมผัส (ความกระทบทางจมูก คือ จมูก + กลิ่น + ฆานวิญญาณ) ๔. ชิวหาสัมผัส (ความกระทบทางลิ้น คือ ลิ้น + รส + ชิวหาวิญญาณ) ๕. กายสัมผัส (ความกระทบทางกาย คือ กาย + โผฏฐัพพะ + กายวิญญาณ) ๖. มโนสัมผัส (ความกระทบทางใจ คือ ใจ + ธรรมารมณ์ + มโนวิญญาณ) (พ.ศ. หน้า ๒๓๓)

ผู้วิเศษ หมายถึง ผู้สำเร็จ ผู้มีวิทายากร (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕)

พระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ (พ.ศ. หน้า ๑๘๓)

พระอนุพุทธะ ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้ระดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอน (พ.ศ. หน้า ๓๗๔)

พระปัจเจกพุทธะ พระพุทธเจ้าประเภทหนึ่ง ซึ่งตรัสรู้เฉพาะตัว มิได้สั่งสอนผู้อื่น (พ.ศ. หน้า ๑๖๒)

พระพุทธรูป ๙ คุณของพระพุทธเจ้า ๙ ประการ ได้แก่ ๑. อรหะ เป็นผู้ไกลจากกิเลส ๒. สมมาสัมพุทธโธ เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ๓. วิชชาจรณสมปนโน เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและ จรรยา ๔. สุคโต เป็นผู้เสด็จไปแล้วด้วยดี ๕. โลกวิทู เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ๖. อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ๗. สตถา เทวมนุสสานิ เป็นครูผู้สอนเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ๘. พุทโธ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ๙. ภควา เป็นผู้มิมีโชค มีความเจริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ (พ.ศ. หน้า ๑๙๑)

พระพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้โดยชอบแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม ท่านผู้รู้ดี รู้ชอบด้วยตนเองก่อนแล้ว สอนประชุมชนให้ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (พ.ศ. หน้า ๑๘๓)

พระภิกษุ ชายผู้ได้อุปสมบทแล้ว ชายที่บวชเป็นพระ พระผู้ชาย แปลตามรูปศัพท์ว่า ผู้ขอหรือผู้มองเห็นภัยในสังขารหรือผู้ทำลายกิเลส คูบริษัท ๔ สหธรรมิก บรรพชิต อุปสัมบัน ภิกษุสาวกรูปแรก ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะ (พ.ศ. หน้า ๒๐๔)

พระรัตนตรัย รัตนะ ๓ แก้วอันประเสริฐ หรือสิ่งล้ำค่า ๓ ประการ หลักที่เคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน ๓ อย่าง คือ ๑. พระพุทธเจ้า (พระผู้ตรัสรู้เอง และสอนให้ผู้อื่นรู้ตาม) ๒. พระธรรม (คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ) ๓. พระสงฆ์ (หมู่สาวกผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า) (พ.ศ. หน้า ๑๑๖)

พระสงฆ์ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า (พ.ศ. หน้า ๑๘๕)

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายถึง ท่านผู้ตรัสรู้เอง และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม (พ.ศ. หน้า ๑๘๙)

พระอนุพุทธะ หมายถึง ผู้ตรัสรู้ตาม คือ ตรัสรู้ด้วยได้ระดับเล่าเรียนและปฏิบัติตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงสอน ได้แก่ พระอรหันต์สาวกทั้งหลาย (พ.ศ. หน้า ๓๗๔)

พระอริยบุคคล หมายถึง บุคคลผู้เป็นอริยะ ท่านผู้บรรลุลุทธิพิเศษ มีโศดาปัตติผล เป็นต้น มี ๔ คือ

๑. พระโสดาบัน
๒. พระสกทาคามี (หรือสกิทาคามี)
๓. พระอนาคามี
๔. พระอรหันต์

แบ่งพิสดารเป็น ๘ คือ

- พระผู้ตั้งอยู่ในโศดาปัตติมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในโศดาปัตติผลคู่ ๑
 พระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีผลคู่ ๑
 พระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีผลคู่ ๑
 พระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค และพระผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผลคู่ ๑ (พ.ศ. หน้า ๓๘๖)

พราหมณ์ หมายถึง คนวรรณะหนึ่งใน ๔ วรรณะ คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ; พราหมณ์เป็นวรรณะนักบวชและเป็นเจ้าพิธี ถือตนว่าเป็นวรรณะสูงสุด เกิดจากปากพระพรหม (พ.ศ. หน้า ๑๘๕)

พละ ๔ กำลัง พละ ๔ คือ ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่ต้องหวาดหวั่นภัยต่าง ๆ ได้แก่

๑. ปัญญาพละ กำลังคือปัญญา ๒. วิริยพละ กำลังคือความเพียร ๓. อนวัชพละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มิโทษ ๔. สังคหพละ กำลังการสังเคราะห์ คือ เกื้อกูลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี (พ.ศ. หน้า ๑๘๕ - ๑๘๖)

พละ ๕ พละ กำลัง พละ ๕ คือ ธรรมอันเป็นกำลัง ซึ่งเป็นเครื่องเกื้อหนุนแก่อริยมรรค จัดอยู่ในจำพวก โพรธิปักขียธรรม มี ๕ คือ สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา (พ.ศ. หน้า ๑๘๕ - ๑๘๖)

พุทธกิจ 5 พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ ๕ ประการ คือ ๑. ปุพพณฺเห ปิณฑปาตณฺจ ตอนเช้าเสด็จออก ปิณฑปาต เพื่อโปรดสัตว์ โดยการสนทนาธรรมหรือการแสดงหลักธรรมให้เข้าใจ ๒. สายณฺเห ฌมฺม เทสนํ ตอนเย็น แสดงธรรมแก่ประชาชนที่มาเฝ้าบริเวณที่ประทับ ๓. ปิโทเส ภิกฺขุโอรุวาทํ ตอนค่ำ แสดง โอรุวาทแก่พระสงฆ์ ๔. อหฺมรตเต เทวปญฺหนํ ตอนเที่ยงคืนทรงตอบปัญหาแก่พวกเทวดา ๕. ปจฺจุเสว คเต กาลे ภพฺพาภพเว วิโลกนํ ตอนเช้ามีต จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์โลกว่าผู้ใดมีอุปนิสัยที่จะ บรรลุธรรมได้ (พ.ศ. หน้า ๑๘๙ - ๑๙๐)

พุทธคุณ คุณของพระพุทธเจ้า คือ ๑. ปัญญาคุณ (พระคุณ คือ ปัญญา) ๒. วิสุทธิคุณ (พระคุณ คือ ความ บริสุทธิ์) ๓. กรุณาคุณ (พระคุณ คือ พระมหากรุณา) (พ.ศ. หน้า ๑๙๑)

ภพ โลกเป็นที่อยู่ของสัตว์ ภาวะชีวิตของสัตว์ มี ๓ คือ ๑. กามภพ ภพของผู้ยังเสวยกามคุณ ๒. รูปภพ ภพของผู้เข้าถึงรูปฌาน ๓. อรูปภพ ภพของผู้เข้าถึงอรูปฌาน (พ.ศ. หน้า ๑๙๘)

ภาวนา ๔ การเจริญ การทำให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ ๑. กายภาวนา ๒. สीलภาวนา ๓. จิตตภาวนา ๔. ปัญญาภาวนา (พ.ศ. หน้า ๘๑ - ๘๒)

ภุมิ ๓๑ ๑. พื้นเพ พื้น ชั้น ที่ดิน แผ่นดิน ๒. ชั้นแห่งจิต ระดับจิตใจ ระดับชีวิต มี ๓๑ ภุมิ ได้แก่ อบายภุมิ ๔ (ภุมิที่ปราศจากความเจริญ) - นิรยะ (นรก) - ตีรจฺฉานโยนิ (กำเนิดตี่รจฺฉาน) - ปิตติวิสัย (แดนเปรต) - อสุรกาย (พวกอสูร) กามสุคติภุมิ ๗ (กามาวจรภุมิที่เป็นสุคติ ภุมิที่เป็นสุคติซึ่งยัง เกี่ยวข้องกับกาม) - มนุสฺย (ชาวมนุษย์) - จาตุมหาราชิกา (สวรรค์ชั้นที่ท้าวมหาราช ๔ปกครอง) - ดาวดึงส์ (แดนแห่งเทพ ๓๓ มีท้าวสักกะเป็นใหญ่) - ยามา (แดนแห่งเทพผู้ปราศจากความทุกข์) - ดุสิต (แดนแห่งผู้เอิบอิ่มด้วยสิริสมบัติของตน) - นิมมานรตี (แดนแห่งเทพผู้ยินดีในการเนรมิต) - ปรมิมีตวสวัตตี (แดนแห่งเทพผู้ยังอำนาจให้เป็นไปในสมบัติที่ผู้อื่นนิรมิตให้) (พ.ศ. หน้า ๓๑๖-๓๑๗)

โภคอาทิยะ ๕ ประโยชน์ที่ควรถือเอาจากโภคทรัพย์ ในการที่จะมีหรือเหตุผลในการที่จะมีหรือครอบครอง โภค ทรัพย์ ๑. เลี้ยงตัว มารดา บิดา บุตร ภรรยา และคนในปกครองทั้งหลายให้เป็นสุข ๒. บำรุงมิตรสหาย และร่วมกิจกรรมการงานให้เป็นสุข ๓. ใช้ป้องกันภัยอันตราย ๔. ทำพละ คือ ญาตีพละ สงเคราะห์ญาติ อติถิ พละ ต้อนรับแขก ปุพพเปตพละ ทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับ ราชพละ บำรุงราชการ เสียภาษี เทวดาพละ สักการะ บำรุงสิ่งที่เชื่อถือ ๕. อุปถัมภ์บำรุงสมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติชอบ (พ.ศ. หน้า ๒๐๒-๒๐๓)

มงคล สิ่งที่ทำให้มีโชคดีตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมที่นำมาซึ่งความสุข ความเจริญ มงคล ๓๘ ประการ หรือ เรียกเต็มว่า อุดมมงคล (มงคลอันสูงสุด) ๓๘ ประการ (ดูรายละเอียดมงคลสูตร) (พ.ศ. หน้า ๒๑๑)

มิจฉาวณิชา ๕ การค้าขายที่ผิดศีลธรรมไม่ชอบธรรม มี ๕ ประการ คือ ๑. สัตถวณิชา ค้าอาวุธ ๒. สัตตวณิชา ค้ามนุษย์ ๓. มังสวณิชา เลี้ยงสัตว์ไว้ขายเนื้อ ๔. มัชชวณิชา ค้าขายน้ำเมา ๕. วิสวณิชา ค้าขายยาพิษ (พ.ศ. หน้า ๒๓๓)

มรรคมีองค์ ๘ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกเต็มว่า “อริยอัฏฐังคิกมรรค” ได้แก่ ๑. สัมมาทิฏฐิ เห็นชอบ ๒. สัมมาสังกัปปะ ดำริชอบ ๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ ๔. สัมมาภังคะ ทักษะชอบ ๕. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ๖. สัมมาวายามะ เพียรชอบ ๗. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ ๘. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ (พ.ศ. หน้า ๒๑๕)

มิจฉัตตะ ๑๐ ภาวะที่ผิด ความเป็นสิ่งผิด ได้แก่ ๑. มิจฉติฏฐิ (เห็นผิด ได้แก่ ความเห็นผิดจากคลองธรรมตาม หลักกุศลกรรมบถ และความเห็นที่ไม่นำไปสู่ความพ้นทุกข์) ๒. มิจฉาสังกัปปะ (ดำริผิด ได้แก่ ความ ดำริที่เป็นอกุศลทั้งหลาย ตรงข้ามจากสัมมาสังกัปปะ) ๓. มิจฉาวาจา (วาจาผิด ได้แก่ วาจทุจริต ๔)

๔. มิจฉากัมมันตะ (กระทำผิด ได้แก่ กายทุจริต ๓) ๕. มิจฉาอาชีวะ (เลี้ยงชีพผิด ได้แก่ เลี้ยงชีพในทางทุจริต) ๖. มิจฉาวายามะ (พยายามผิด ได้แก่ ความเพียรตรงข้ามกับสัมมาวายามะ) ๗. มิจฉาสติ (ระลึกผิด ได้แก่ ความระลึกถึงเรื่องราวที่ล่วงแล้ว เช่น ระลึกถึงการได้ทรัพย์ การได้ยศ เป็นต้น ในทางอกุศล อันจัดเป็นสติเทียบ) เป็นเหตุชักนำใจให้เกิดกิเลส มีโลภะ มานะ อสสา มัจฉริยะ เป็นต้น
๘. มิจฉาสมาธิ (ตั้งใจผิด ได้แก่ ตั้งจิตเพ่งเล็ง จดจ่อปักใจแน่วแนในกามราคะพยาบาท เป็นต้น หรือ เจริญสมาธิแล้ว หลงเพลิน ติดหมกมุ่น ตลอดจนนำไปใช้ผิดทาง ไม่เป็นไปเพื่อญาณทัสสนะ และความหลุดพ้น) ๙. มิจฉาญาณ (รู้ผิด ได้แก่ ความหลงผิดที่แสดงออกในการคิดอุบายทำความชั่วและในการพิจารณาทบทวน ว่าความชั่วนั้น ๆ ตนกระทำได้อย่างดีแล้ว เป็นต้น) ๑๐. มิจฉาวิมุตติ (พ้นผิด ได้แก่ ยังไม่ถึงวิมุตติ สำคัญว่าถึงวิมุตติ หรือสำคัญผิดในสิ่งที่มีใช้วิมุตติ) (พ.ธ. หน้า ๓๒๒)

มิตรปฏิรูป คนเทียมมิตร มิตรเทียม มิใช่มิตรแท้ มี ๔ พวก ได้แก่

๑. คนปกอลอก มีลักษณะ ๔ คือ ๑.๑ คิดเอาได้ฝ่ายเดียว ๑.๒ ยอมเสียแต่น้อยโดยหวังจะเอาให้มาก ๑.๓ ตัวเองมีภัย จึงมาทำกิจของเพื่อน ๑.๔ คบเพื่อนเพราะ เห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง
๒. คนดีแต่พูด มีลักษณะ ๔ คือ ๒.๑ ดีแต่ยกเรื่องที่ผ่านมาแล้วมาปราศรัย ๒.๒ ดีแต่ อ้างสิ่งที่ยังมีดี แต่อ้างสิ่งที่ยังไม่มีมาปราศรัย ๒.๓ สงเคราะห์ด้วยสิ่งที่ไร้ประโยชน์ ๒.๔ เมื่อเพื่อนมีกิจอ้างแต่เหตุขัดข้อง
๓. คนหัวประจบมีลักษณะ ๔ คือ ๓.๑ จะทำชั่วก็คล้อยตาม ๓.๒ จะทำดีก็คล้อยตาม ๓.๓ ต่อหน้าสรรเสริญ ๓.๔ ลับหลังนินทา
๔. คนชวนฉิบหายมีลักษณะ ๔ ๔.๑ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมา ๓.๒ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน ๔.๓ คอยเป็นเพื่อนเที่ยวดูการเล่น ๔.๔ คอยเป็นเพื่อนไปเล่นการพนัน (พ.ธ. หน้า ๑๕๔ - ๑๕๕)

มิตรน้ำใจ ๑. เพื่อนมีทุกข์พลอยทุกข์ด้วย ๒. เพื่อนมีสุขพลอยดีใจ ๓. เขาติเตียนเพื่อน ช่วยยับยั้ง แก้ไขให้ ๔. เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยพูดเสริมสนับสนุน (พ.ศ. หน้า ๒๓๔)

รูป ๑. สิ่งที่ต้องสลายไปเพราะปัจจัยต่าง ๆ อันขัดแย้ง สิ่งที่เป็นรูปร่างพร้อมทั้งลักษณะอาการของมัน ส่วนร่างกาย จำแนกเป็น ๒๘ คือ มหาภูตรูป หรือธาตุ ๔ และอุปาทายรูป ๒. อารมณ์ที่รู้ได้ด้วยจักขุ สิ่งปรากฏแก่ตา ข้อ ๑ ในอารมณ์ ๖ หรืออายตนะภายนอก ๓. ลักษณะนามใช้เรียกพระภิกษุสามเณร เช่น ภิกษुरुูปหนึ่ง (พ.ศ. หน้า ๒๕๓)

วิภวัญญะ ๓ หรือไตรวิภวัญญ์ การเวียนเวียน การเวียนเกิด เวียนตาย การเวียนว่ายตายเกิด ความเวียนเกิด หรือวนเวียนด้วยอำนาจกิเลส กรรม และวิบาก เช่น กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมแล้วย่อมได้ผลของกรรม เมื่อได้รับผลของกรรมแล้ว กิเลสก็เกิดอีกแล้ว ทำกรรมแล้วเสวยผลกรรมหมุนเวียนต่อไป (พ.ธ. หน้า ๒๖๖)

วาสนา อาการกายวาจา ที่เป็นลักษณะพิเศษของบุคคล ซึ่งเกิดจากกิเลสบางอย่าง และได้สั่งสมอบรมมาเป็นเวลานานจนเคยชินติดเป็นพื้นประจำตัว แม้จะละกิเลสนั้นได้แล้ว แต่ก็อาจจะละอาการกายวาจาที่เคยชินไม่ได้ เช่น คำพูดติดปาก อาการเดินที่เร็วหรือเดินตัวมึนตึ๋ม เป็นต้น ท่านขยายความว่า วาสนา ที่เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี เป็นอพยากฤต คือ เป็นกลาง ๆ ไม่ดีไม่ชั่วก็มี ที่เป็นกุศลกับอพยากฤตนั้นไม่ต้องละ แต่ที่เป็นอกุศลซึ่งควรละนั้น แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่จะเป็นเหตุให้เข้าถึงอภัยกับส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดอาการแสดงออกทางกายวาจาแปลก ๆ ต่าง ๆ ส่วนแรก พระอรหันต์ทุกองค์ละได้ แต่ส่วนหลังพระพุทธเจ้าเท่านั้นละได้ พระอรหันต์อื่นละไม่ได้ จึงมีคำกล่าวที่ว่าพระพุทธเจ้าเท่านั้นละกิเลสทั้งหมดได้ พร้อมทั้งวาสนา; ในภาษาไทย คำว่าวาสนามีความหมายเพี้ยนไป กลายเป็นอำนาจบุญเก่า หรือกุศลที่ทำให้ได้รับลาภยศ (ไม่มีใน พ.ศ. ฉบับที่พิมพ์เป็นเล่ม แต่ค้นได้จากแผ่นซีดีรอม พ.ศ. ของสมาคมศิษย์เก่ามหาจุฬาฯ)

วิตก ความตรึก ตรี กายยกจิตขึ้นสู่อารมณ์ การคิด ความดำริ “ไทยใช้ว่าเป็นห่วงกังวล” แบ่งออกเป็นกุศลวิตก ๓ และอกุศลวิตก ๓ (พ.ศ. หน้า ๒๗๓)

วิบัติ ๔ ความบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งไม่อำนวยแก่การที่กรรมดีจะปรากฏผล แต่กลับเปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล พุดสั้น ๆ ว่าส่วนประกอบบกพร่อง เปิดช่องให้กรรมชั่ววิบัติมี ๔ คือ ๑. คติวิบัติ วิบัติแห่งคติ หรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ไม่เกื้อกูล ทางดำเนินชีวิต ถิ่นที่ไม่อำนวย ๒. อุประวิบัติ วิบัติแห่งร่างกาย หรือ รูปร่างเสีย เช่น ร่างกายพิกลพิการ อ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาท่าทางน่าเกลียด ไม่ชวนชมตลอดจนสุขภาพที่ไม่ดี เจ็บป่วย มีโรคมาก ๓. กาลวิบัติ วิบัติแห่งกาลหรือหรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมืองมีภัยพิบัติไม่สงบเรียบร้อย ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มากด้วยการเบียดเบียน ยกย่องคนชั่ว บีบบังคับคนดี ตลอดจนทำอะไรไม่ถูกกาลเวลา ไม่ถูกจังหวะ ๔. ปโยควิบัติ วิบัติแห่งการประกอบ หรือกิจการเสีย เช่น ฝึกฝนในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงตามความถนัด ความสามารถ ใช้ความเพียรไม่ถูกต้อง ทำการครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๑๖๐- ๑๖๑)

วิปัสสนาญาณ ๘ ญาณในวิปัสสนา ญาณที่นับเข้าในวิปัสสนา เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดความเห็นแจ้ง เข้าใจ สภาวะของสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ได้แก่ ๑. อุทยัพพยานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความเกิดและดับของเบญจขันธ์ ๒. กังคานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันตามเห็นความสลาย เมื่อเกิดดับก็ คำนึงเด่นชัด ในส่วนดับของสังขารทั้งหลาย ต้องแตกสลายทั้งหมด ๓. ภาตูปัญฐานญาณ คือ ญาณอันมองเห็นสังขาร ปรากฏเป็นของน่ากลัว ๔. อาทีนวานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงเห็นโทษของสังขารทั้งหลาย ว่าเป็นโทษบกพร่องเป็นทุกข์ ๕. นิพพิทานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงเห็นความหน่ายของสังขาร ไม่เพลินเพลิน ติดใจ ๖. มุญจิกัมมตยาญาณ คือ ญาณอันคำนึงด้วย ใครพ้นไปเสีย คือ หน่ายสังขารทั้งหลาย บรรณาที่จะพ้นไปเสีย ๗. ปฏิสังขานุปัสสนาญาณ คือ ญาณอันคำนึงพิจารณาหาทาง เมื่อต้องการจะพ้นไปเสีย เพื่อมองหาอุบายจะปลดเปลื้องออกไป ๘. สังขารุเปกขานาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยความเป็นกลางต่อสังขาร คือ พิจารณาสังขารไม่ยินดียินร้ายในสังขารทั้งหลาย ๙. สัจจานุโลมิกญาณ หรือ อนุโลมญาณ คือ ญาณอันเป็นไปโดยอนุโลมแก่การหยั่งรู้ร้อยสัจ แล้วแล้วมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอรหัญบุคคลต่อไป (พ.ศ. หน้า ๒๗๖ – ๒๗๗)

วิมุตติ ๕ ความหลุดพ้น ภาวะไร้กิเลส และไม่มีทุกข์ มี ๕ ประการ คือ ๑. วิกขัมภณวิมุตติ ดับโดยข่มไว้ คือ ดับกิเลส ๒. ตพังควิมุตติ ดับกิเลสด้วยธรรมที่เป็นคู่ปรับธรรมที่ตรงกันข้าม ๓. สมุจเฉทวิมุตติ ดับด้วยตัดขาด ดับกิเลสเสร็จสิ้นเด็ดขาด ๔. ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ ดับด้วยสงบระงับ โดยอาศัย โลกุตตรมรรคดับกิเลส ๕. นิสรณวิมุตติ ดับด้วยสงบระงับ คือ อาศัยโลกุตตรธรรมดับกิเลสเด็ดขาดเสร็จสิ้น (พ.ศ. หน้า ๑๙๔)

โลกบาลธรรม ธรรมคุ้มครองโลก ได้แก่ ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี มีให้ละเมิดศีลธรรม และให้อยู่กันด้วยความเรียบร้อยสงบสุข ไม่เดือดร้อนสับสนวุ่นวาย มี ๒ อย่างได้แก่ ๑. หิริ ความอายบาป ละอายใจต่อการทำความชั่ว ๒. โอตตัปปะ ความกลัวบาปเกรงกลัวต่อความชั่ว และผลของกรรมชั่ว (พ.ศ. หน้า ๒๖๐)

ฤาษี หมายถึง ผู้แสวงธรรม ได้แก่ นักบวชนอกพระศาสนาซึ่งอยู่ในป่า ซีไพร ผู้แต่งคัมภีร์พระเวท (พ.ศ. หน้า ๒๕๖)

สติปัฏฐาน ๔ ที่ตั้งของสติ การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริงคือ ตามสิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมันเอง มี ๔ ประการ คือ ๑. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณา กายให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงกาย ไม่ใช่สัตว์บุคคล ตัวตนเราเขา) ท่านจำแนกวิธีปฏิบัติได้หลายอย่าง คือ อานาปานสติ กำหนดลมหายใจ ๑ อิริยาบถ กำหนดรู้ทันอิริยาบถ ๑) สัมปชัญญะ

สร้างสัมปชัญญะในการกระทำความเคลื่อนไหวทุกอย่าง ๑) ปฏิกุณฺณสิการ พิจารณาส่วนประกอบอันไม่สะอาดทั้งหลายที่ประชุมเข้าเป็นร่างกายนี้ ๑) ธาตุมนสิการ พิจารณาเห็นร่างกายของตน โดยสักว่าเป็นธาตุแต่ละอย่างๆ ๒. เวทนานุปัสสาสติปฏิฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่า เป็นแต่เพียงเวทนา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดเวทนาอันเป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี เฉย ๆ ก็ดี ทั้งที่เป็นสามิสและเป็นนิรามิสตามที่เป็นไปอยู่ขณะนั้น ๆ ๓. จิตตานุปัสสนาสติปฏิฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิต ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงจิต ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา) คือ มีสติรู้ชัดจิตของตนที่มีราคะ ไม่มีราคะ มีโทสะ ไม่มีโทสะ มีโมหะ ไม่มีโมหะ เศร้าหมองหรือผ่องแผ้ว ฟุ้งซ่านหรือเป็นสมาธิลาชอย่างไร ๆ ตามที่เป็นไปอยู่ในขณะนั้น ๆ ๔. อัมมานุปัสสนาสติปฏิฐาน (การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม ให้รู้เห็นตามเป็นจริงว่าเป็นแต่เพียงธรรม ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนของเรา) คือ มีสติรู้ชัดธรรมทั้งหลาย ได้แก่ นีวรณ ๕ ชั้น ๕ อายตนะ ๑๒ โพขฌงค์ ๗ อริยสัจ ๔ ว่า คืออะไร เป็นอย่างไร มีในตนหรือไม่ เกิดขึ้น เจริญบริบูรณ์และดับได้อย่างไร เป็นต้น ตามที่เป็นจริงของมันอย่างนั้น ๆ (พ.ธ. หน้า ๑๖๕)

สมณะ หมายถึง ผู้สงบ หมายถึงนักบวชทั่วไป แต่ในพระพุทธศาสนา ท่านให้ความหมายจำเพาะ หมายถึงผู้ระดับบวช ได้แก่ พระอริยบุคคล และผู้ปฏิบัติเพื่อระงับบวช ได้แก่ ผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นพระอริยบุคคล (พ.ศ. หน้า ๒๙๙)

สมบัติ ๔ คือ ความเพียบพร้อมสมบูรณ์แห่งองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งช่วยเสริมส่งอำนวยโอกาสให้กรรมดีปรากฏผล และไม่เปิดช่องให้กรรมชั่วแสดงผล มี ๔ อย่าง คือ ๑. คติสมบัติ สมบัติแห่งคติ ถึงพร้อมด้วยคติ หรือคติให้ คือ เกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศที่เจริญ เหมาะหรือเกื้อกูล ตลอดจนในระยะสั้น คือ ดำเนินชีวิตหรือไปในถิ่นที่อำนวย ๒. อุภิสสมบัติ สมบัติแห่งร่างกาย ถึงพร้อมด้วยร่างกาย คือมีรูปร่างสวย ร่างกายสง่างาม หน้าตาทำทางดี น่ารัก น่านิยมเลื่อมใส สุขภาพดี แข็งแรง ๓. กาลสมบัติ สมบัติแห่งกาล ถึงพร้อมด้วยกาลหรือกาลให้ คือ เกิดอยู่ในสมัยที่บ้านเมืองมีความสงบสุข ผู้ปกครองดี ผู้คนมีคุณธรรมยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ตลอดจนในระยะเวลานั้น คือ ทำอะไรถูกกาลเวลา ถูกจังหวะ ๔. บิโยคสมบัติ สมบัติแห่งการประกอบ ถึงพร้อมด้วยการประกอบกิจ หรือกิจการให้ เช่น ทำเรื่องตรงกับที่เขาต้องการ ทำกิจตรงกับความสามารถของตน ทำการถึงขนาดถูกหลักครบถ้วน ตามเกณฑ์หรือเต็มอัตรา ไม่ใช่ทำครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือเหยาะแหยะ หรือไม่ถูกเรื่องกัน รู้จักจัดทำ รู้จักดำเนินการ (พ.ธ. หน้า ๑๖๑ - ๑๖๒)

สมาบัติ ภาวะสงบประณีตซึ่งพึงเข้าถึง; สมาบัติมีหลายอย่าง เช่น ฌานสมาบัติ ผลสมาบัติ อนุปปพวิหารสมาบัติ (พ.ศ. หน้า ๓๐๓)

สติ ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจได้กับกิจ หรือคุมจิตใจไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง จำการที่ทำ และคำพูดแม่นยำได้ (พ.ศ. หน้า ๓๒๗)

สังฆคุณ ๙ คุณของพระสงฆ์ ๑. พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเป็นผู้ปฏิบัติดี ๒. เป็นผู้ปฏิบัติตรง ๓. เป็นผู้ปฏิบัติถูกทาง ๔. เป็นผู้ปฏิบัติสมควร ๕. เป็นผู้ควรแก่การค้ำับ คือ ควรกับของที่เขานำมาถวาย ๖. เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ ๗. เป็นผู้ควรแก่ทักษิณา ควรแก่ของทำบุญ ๘. เป็นผู้ควรแก่การกระทำอัญชลี ควรแก่การกราบไหว้ ๙. เป็นนาคบุญอันยอดเยี่ยมของโลก เป็นแหล่งปลูกฝังและเผยแพร่วรรณธรรมที่ยอดเยี่ยมของโลก(พ.ธ. หน้า ๒๖๕-๒๖๖)

สังเวชนียสถาน สถานที่ตั้งแห่งความสังเวช ที่ทำให้เกิดความสังเวช มี ๔ คือ ๑. ที่พระพุทธเจ้าประสูติ คือ อุทยานลุมพินี ปัจจุบันเรียกลุมพินีหรือรัมมินเด (Lumbini หรือ Rummidei) ๒. ที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คือ ควงโพธิ์ ที่ตำบลพุทธคยา (Buddha Gaya หรือ Bodh - Gaya) ๓. ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา คือป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ปัจจุบันเรียกสารนาถ ๔. ที่พระพุทธเจ้า

ปรีนิพพาน คือที่ศาลาโนทยาน เมืองกุสินารา หรือกุสินคร บัดนี้เรียกกาเซีย (Kasia หรือ Kusinagara) (พ.ศ. หน้า ๓๑๗)

สันโดษ ความยินดี ความพอใจ ยินดีด้วยปัจจัย ๔ คือ ผ่านงุ่มห่ม อาหารที่นอนที่นั่ง และยาตามมีตามได้ ยินดีของของตน การมีความสุข ความพอใจด้วยเครื่องเลี้ยงชีพที่หามาได้ด้วยเพียรพยายามอันชอบธรรมของตน ไมโลภ ไมริษยาใคร (พ.ศ. หน้า ๓๒๔)

สันโดษ ๓ ๑. ยถาลภสันโดษ ยินดีตามที่ได้ คือ ได้สิ่งใดมาด้วยความเพียรของตน ก็พอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ได้เดือดร้อนเพราะของที่ไม่ได้ ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของคนอื่นไม่ริษยาเขา ๒. ยถาพลสันโดษ คือ ยินดีตามกำลัง คือ พอใจเพียงแค่ว่าพอแก่กำลังร่างกาย สุขภาพ และขอบเขตการใช้สอยของตน ของที่เกินกำลังก็ไม่หวงแหนเสียดายไม่เก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝืนใช้ให้เป็นโทษแก่ตน ๓. ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควร คือ พอใจตามสมควร คือ พอใจตามสมควรแก่ภาวะฐานะแนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกษุพอใจแต่ของอันเหมาะสมกับสมณภาวะ หรือได้ของใช้ที่ไม่เหมาะสมกับตน แต่จะมีประโยชน์แก่ผู้อื่นก็นำไปมอบให้แก่เขา เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๓๒๔)

สัทธรรม ๓ ธรรมอันดี ธรรมที่แท้ ธรรมของสัตบุรุษ หลักหรือแก่นศาสนา มี ๓ ประการ ได้แก่

๑. ปรียัติสัทธรรม (สัทธรรมคือคำสั่งสอนอันจะต้องเล่าเรียน ได้แก่ พุทธพจน์)
๒. ปฏิบัติสัทธรรม (สัทธรรมคือสิ่งพึงปฏิบัติ ได้แก่ ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา)
๓. ปฏิเวธสัทธรรม (สัทธรรมคือผลอันจะพึงเข้าถึง หรือบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน (พ.ศ. หน้า ๑๒๕)

สัพบุริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี

๑. อัมมัญญุตตา คือ ความรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง ๒. อัตถัญญุตตา คือ ความรู้จักผล คือ รู้ความมุ่งหมาย ๓. อตตัญญุตตา คือ ความรู้จักตน คือ รู้ว่าเรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น ๔. มัตตัญญุตตา คือ ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี ๕. กาลัญญุตตา คือ ความรู้จักกาล คือ รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม ๖. ปริสัญญุตตา คือ ความรู้จักบริษัทคือรู้จักชุมชนและรู้จักที่ประชุม ๗. ปุคคลัญญุตตา หรือ ปุคคลปโรปรัญญุตตา คือ ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคล (พ.ศ. หน้า ๒๔๔)

สัมปชัญญะ ความรู้ตัวทั่วพร้อม ความรู้ตระหนักรู้ชัดเข้าใจชัด ซึ่งสิ่งนี้ได้ มักมากคู่กับสติ

(พ.ศ. หน้า ๒๔๔)

สาราณียธรรม ๖ ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน หลักการอยู่ร่วมกัน เรียกอีกอย่างว่า “สาราณียธรรม” ๑. เมตตาทายกรรม มีเมตตาทายกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๒. เมตตาวจีกรรม มีเมตตาวจีกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๓. เมตตานิกรกรรม มีเมตตามโนกรรมทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๔. สาธารณโภคี แบ่งปันสิ่งของที่ได้มาไม่หวง แขน ใช้ผู้เดียว ๕. สีสสามัญญุตตา มีความประพฤติร่วมกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นสิ้นทุกข์หรือขจัดปัญหา ๖. ทิฏฐิสามัญญุตตา มีความเห็นชอบดั่งใจ เช่นเดียวกับหมู่คณะ (พ.ศ. หน้า ๒๓๓-๒๓๕)

สุข ๒ ความสบาย ความสำราญ มี ๒ อย่าง ได้แก่ ๑. กายิกสุข สุขทางกาย ๒. เจตสิกสุข สุขทางใจ อีกหมวดหนึ่งมี ๒ คือ ๑. สามิสสุข สุขอิงอามิส คือ อาศัยกามคุณ ๒. นีรามิสสุข สุขไม่อิงอามิส คือ อิงเนกขัมมะ (พ.ศ. หน้า ๓๔๓)

ศรัทธา ความเชื่อ ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม (พ.ศ. หน้า ๒๙๐)

ศรัทธา ๔ ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ๔ ประการคือ ๑. กัมมศรัทธา (เชื่อกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไรโดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งที่รู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่ว ความดี มีขึ้น ในตน เป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่ว่างเปล่า และเชื่อว่าผลที่ต้องการจะ

สำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนวอนหรือนอนคอยโชค เป็นต้น ๒. วิปากสัทธา (เชื่อวิบาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่สำเร็จต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลที่เกิดจากกรรมดี และผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว ๓. กัมมัสสกตาสัทธา (ความเชื่อที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของจะต้องรับผิดชอบเสวยวิบากเป็นไปตามกรรมของตน ๔. ตถาคตโพธิสัทธา (เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง ๙ ประการ ตรัสธรรม บัญญัติวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็นผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิหลุดพ้นได้ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้ (พ.ธ. หน้า ๑๖๔)

สงเคราะห์ การช่วยเหลือ การเอื้อเฟื้อเกื้อกูล (พ.ศ. หน้า ๒๒๘)

สังคหัตถุ ๔ เรื่องสงเคราะห์กัน คุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก ได้แก่ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ ดุจสลักเกาะยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถ และวิ่งแล่นไปได้มี ๔ อย่างคือ ๑. ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ๒. ปิยวาจา พูดจាន่ารัก น่านิยมนับถือ ๓. อุตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ๔. สมานัตตนา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุข ร่วมทุกข์กัน เป็นต้น (พ.ศ. หน้า ๓๑๐)

สัมมัตตะ ความเป็นถูก ภาวะที่ถูก มี ๑๐ อย่าง ๘ ข้อต้น ตรงกับองค์มรรคทั้ง ๘ ข้อ เพิ่ม ๒ ข้อท้าย คือ ๙. สัมมาญาณ รู้ชอบได้แก่ผลญาณ และปัจจเวกขณญาณ ๑๐. สัมมาวิมุตติ พ้นชอบได้แก่ อรหัตตผลวิมุตติ; เรียกอีกอย่าง อเสขธรรม ๑๐ (พ.ศ. หน้า ๓๒๙)

สุจริต ๓ ความประพฤติดี ประพฤติชอบตามคลองธรรม มี ๓ คือ ๑. กายสุจริต ประพฤติชอบทางกาย ๒. วาสุจริต ประพฤติชอบทางวาจา ๓. มโนสุจริต ประพฤติชอบทางใจ (พ.ศ. หน้า ๓๔๕)

หิริ ความละอายต่อการทำชั่ว (พ.ศ. หน้า ๓๕๕)

อกุศลกรรมบถ ๑๐ ทางแห่งอกุศลกรรม ทางความชั่ว กรรมชั่วอันเป็นทางนำไปสู่ความเสื่อม ความทุกข์ หรือทุกข์ ๑. ปาณาติบาต การทำชีวิตให้ตกลง ๒. อทินนาทาน การถือเอาของที่เขามิได้ให้ โดยอาการขโมย ลักทรัพย์ ๓. กาเมสุมิจฉาจาร ความประพฤติผิดทางกาม ๔. มุสาวาท การพูดเท็จ ๕. ปิสุณวาจา วาจาใส่ร้าย ๖. มรสุวาจา วาจาหยาบ ๗. สัมผัสปลลาปะ พูดเพื่อเจ้า ๘. อภิขมา เฟื่องเล็งอยากได้ของเขา ๙. พยาบาท คิดร้ายผู้อื่น ๑๐. มิจฉาทิฎฐิ เห็นผิดจากคลองธรรม (พ.ธ. หน้า ๒๗๙, ๓๐๙)

อกุศลมูล ๓ รากแห่งของอกุศล ต้นตอของความชั่ว มี ๓ คือ ๑. โลภะ (ความอยากได้) ๒. โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) ๓. โมหะ (ความหลง) ๘ (พ.ธ. หน้า ๘๙)

อคติ ๔ ฐานะอันไม่พึงถึง ทางความประพฤติที่ผิด ความไม่เที่ยงธรรม ความลำเอียง มี ๔ อย่างคือ

๑. ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะชอบ) ๒. โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง) ๓. โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง พลาดผิดเพราะเขลา) ๔. ภยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว) (พ.ธ. หน้า ๑๗๔)

อนัตตา ไม่ใช่อัตตา ไม่ใช่ตัวตน (พ.ศ. หน้า ๓๖๖)

อบายมุข ช่องทางของความเสื่อม เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ทางแห่งความพินาศ (พ.ศ. หน้า ๓๗๗)

อบายมุข ๔ ๑. อิตถิธุตตะ (เป็นนักเลงหญิง นักเที่ยวผู้หญิง) ๒. สุราธุตตะ (เป็นนักเลงสุรา นักดื่ม) ๓. อักขธุตตะ (เป็นนักการพนัน) ๔. ปาปมิตตะ (คบคนชั่ว) (พ.ศ. หน้า ๓๗๗)

อบายมุข ๖ ๑. ติดสุราและของมีนเมา ๑.๑ ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ๑.๒ ก่อการทะเลาะวิวาท ๑.๓ เป็นบ่อเกิดแห่งโรค ๑.๔ เสียเกียรติ เสียชื่อเสียง ๑.๕ ทำให้ไม่รู้อาย ๑.๖ ทอนกำลังปัญญา ๒. ชอบเที่ยวกลางคืน มีโทษ ๖ อย่างคือ ๒.๑ เชื่อว่าไม่รักษาตน ๒.๒ เชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย

๒.๓ ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ ๒.๔ เป็นที่ระแวงสงสัย ๒.๕ เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวดู ๒.๖ เป็นที่มาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก ๓. ชอบเที่ยวดูการละเล่น มีโทษ โดยการงานเสื่อมเสียเพราะมีใจกังวลคอยคิดจ้อง กับเสียเวลาเมื่อไปดูสิ่งนั้น ๆ ทั้ง ๖ กรณี คือ ๓.๑ รำที่ไหนไปที่นั่น ๓.๒ - ๓.๓ ขับร้อง ดนตรี เสภา เพลงเถิดเทิงที่ไหนไปที่นั่น ๔. ติดการพนัน มีโทษ ๖ คือ ๔.๑ เมื่อชนะยอมก่อนเวลา ๔.๒ เมื่อแพ้ก็เสียตายทรัพย์ที่เสียไป ๔.๓ ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ ๔.๔ เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถือถ้อยคำ ๔.๕ เป็นที่หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง ๔.๖ ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยงลูกเมียไม่ได้ ๕. คบคนชั่ว มีโทษโดยนำให้กลายเป็นคนชั่วอย่างที่ตนคบ ทั้ง ๖ ประเภท คือ ได้เพื่อนที่จะนำให้กลายเป็น ๕.๑ นักการพนัน ๕.๒ นักเลงหญิง ๕.๓ นักเลงเหล่า ๕.๔ นักลวงของปลอม ๕.๕ นักหลอกลวง ๕.๖ นักเลงหัวไม้ ๖. เกียจคร้านการงาน มีโทษโดยทำให้ยากเหตุต่าง ๆ เป็นข้ออ้างผัดผ่อน ไม่ทำการงานโภคะใหม่ก็ไม่เกิด โภคะที่มีอยู่ก็หมดสิ้นไป คือให้อ้างไปทั้ง ๖ กรณีว่า ๖.๑-๖.๖ หนาวนัก ร้อนนัก เย็นไปแล้ว ยังเข้านัก หิวนัก อิ่มนัก แล้วไม่ทำการงาน (พ.ธ. หน้า ๑๗๖ - ๑๗๘)

อธิปหานิยธรรม ๗ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมี ๗ ประการ ได้แก่ ๑. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๒. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมที่พึงทำ ๓. ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ๔. ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ ควรเคารพนับถือท่านเหล่านั้น ๕. บรรดากุลสตรี กุลกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูก ช่มเหง หรืออุดคร่า ชื่นใจ ๖. เคารพสักการบูชา เจตีย์หรืออนุสาวรีย์ประจำชาติ ๗. จัดให้ความอารักขาคุ้มครอง ป้องกันอันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (รวมถึงพระภิกษุ ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบด้วย) (พ.ธ. หน้า ๒๔๖ - ๒๔๗)

อธิปไตย ๓ ความเป็นใหญ่ มี ๓ อย่าง คือ ๑. อัตตอธิปไตย ความมีตนเป็นใหญ่ ถือตนเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนาเป็นประมาณ ๒. โลกาธิปไตย ความมีโลกเป็นใหญ่ ถือโลกเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนานิยมของโลกเป็นประมาณ ๓. ธัมมาธิปไตย ความมีธรรมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นใหญ่, กระทำการด้วยปรารถนาความถูกต้อง เป็นจริง สมควรตามธรรมเป็นประมาณ (พ.ธ. หน้า ๑๒๗-๑๒๘)

อริยสัง ๔ ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะมี ๔ คือ ๑. ทุกข์ (ความทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ขัดแย้ง บกพร่อง ขาดแก่นสารและความเที่ยงแท้ ไม่ให้ความพึงพอใจแท้จริง ได้แก่ชาติ ชรา มรณะ การประจวบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความปรารถนาไม่สมหวัง โดยย่อว่า อุปาทานขันธ ๕ เป็นทุกข์ 3. ทุกขสมุทัย (เหตุเกิดแห่งทุกข์ สาเหตุให้ทุกข์เกิด ได้แก่ ตัณหา ๓ คือ กามตัณหา ภวตัณหา และ วิภวตัณหา) กำจัดอวิชชา สำรอกตัณหา สิ้นแล้ว ไม่ถูกข้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ ปลอดภัย เป็นอิสระ คือ นิพพาน) 4. ทุกขนิโรธ (ความดับทุกข์ ได้แก่ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชา สำรอกตัณหาสิ้นแล้ว ไม่ถูกข้อม ไม่ติดขัด หลุดพ้น สงบ เป็นอิสระ คือ นิพพาน) ๕. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา (ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับแห่งทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ อริยอัฐังคิก มรรค หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มัชฌิมปฏิปทา แปลว่า ทางสายกลาง มรรคมืองค์ ๘ นี้ สรุปลงในไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา) (พ.ธ. หน้า ๑๘๑)

อริยอัฐังคิกมรรค ทางสายกลาง มรรคมืองค์ ๘ (ศีล สมาธิ ปัญญา) (พ.ธ. หน้า ๑๖๕)

อัญญาณูปกขา เป็นอุปกขาฝ่ายวิบัติ หมายถึง ความไม่รู้เรื่อง เผลอไม่รู้เรื่อง เผลอโง่ เผลอเมฆ (พ.ธ. หน้า ๑๒๖)

อตฺตา ตัวตน อาตมัน ปุถุชนยอมยึดมั่นมองเห็นขันธ ๕ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดเป็นอตฺตา หรือยึดถือว่า มีอตฺตา เนื่องด้วยขันธ (พ.ศ. หน้า ๓๙๘)

อรรถะ เรื่องราว ความหมาย ความมุ่งหมาย ประโยชน์ มี ๒ ระดับ คือ ๑. ทิฏฐิธัมมิกัตถะ ประโยชน์ในชีวิตนี้ หรือประโยชน์ในปัจจุบัน เป็นที่มุ่งหมายกันในโลกนี้ ได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ รวมถึงการแสวงหา สิ่งเหล่านี้มาโดยทางที่ชอบธรรม ๒. สัมปรายิกัตถะ ประโยชน์เบื้องหน้า หรือประโยชน์ที่ล้ำลึกกว่าที่จะมองเห็นกันเฉพาะหน้า เป็นจุดหมายขั้นสูงขึ้นไป เป็นหลักประกันชีวิตเมื่อละจากโลกนี้ไป ๓. ปรมัตถะ ประโยชน์สูงสุด หรือประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของชีวิตเป็นจุดหมายสูงสุดหรือที่หมายขั้นสุดท้าย คือ พระนิพพาน อีกประการหนึ่ง หมายถึง ๑. อัตตัตถะ ประโยชน์ตน

๒. ปรัตถะ ประโยชน์ผู้อื่น ๓. อุภยัตถะ ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย (พ.ธ. หน้า ๑๓๑ – ๑๓๒)

อายตนะ ที่ต่อ เครื่องติดต่อ แตนต่อความรู้ เครื่องรู้ และสิ่งที่ถูกรู้ เช่น ตาเป็นเครื่องรู้ รูปเป็น สิ่งที่รู้ หูเป็นเครื่องรู้ เสียงเป็นสิ่งที่รู้ เป็นต้น จัดเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๒. อายตนะภายใน ๖ อายตนะภายนอก ๖ ๒. อายตนะภายนอก หมายถึง เครื่องต่อภายนอก สิ่งที่ถูกรู้ มี ๖ คือ ๒.๑ รูป คือ รูป ๒.๒ สัททะ คือ เสียง ๒.๓ คันธะ คือ กลิ่น ๒.๔ รส คือ รส ๒.๕ โผฏฐัพพะ คือ สิ่งต้องกาย ๓.๖ ธัมมะ หมายถึง ธรรมารมย์ คือ อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับใจ หรือสิ่งที่ใจรู้ อารมณ์ ๖ ก็เรียก (พ.ศ. หน้า ๔๑๑)

อายตนะภายใน เครื่องต่อภายใน เครื่องรับรู้ มี ๖ คือ ๑. จักขุ คือ ตา ๒. โสตะ คือ หู ๓. ชานะ คือ จมูก ๔. ชิวหา คือ ลิ้น ๕. กาย คือ กาย ๖. มโน คือ อินทรีย์ ๖ ก็เรียก (พ.ศ. หน้า ๔๑๑)

อริยวัฑฒิ ๕ ความเจริญอย่างประเสริฐ หลักความเจริญของอารยชน มี ๕ คือ ๑. ศรัทธา ความเชื่อ ความมั่นใจในพระรัตนตรัย ในหลักแห่งความจริง ความดีอันมีเหตุผล ๒. ศีล ความประพฤติดี มีวินัย เลี้ยงชีพสุจริต ๓. สุตะ การเล่าเรียน สดับฟัง ศึกษาหาความรู้ ๔. จาคะ การเผื่อแผ่เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังและร่วมมือ ไม่คับแคบ เอาแต่ตัว ๕. ปัญญา ความรอบรู้ รู้คิด รู้พิจารณา เข้าใจเหตุผล รู้จักโลกและชีวิตตามความเป็นจริง (พ.ธ. หน้า ๒๑๓)

อิทธิบาท ๔ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ ๑. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอแล้วปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ๒. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ๓. จิตตะ ความคิด คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทลอง คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง ตัวอย่างเช่น ผู้ทำงานทั่ว ๆ ไปอาจจำสั้น ๆ ว่า รักงาน สู้งาน ใส่ใจงาน และทำงานด้วยปัญญา เป็นต้น (พ.ธ. หน้า ๑๘๖-๑๘๗)

อุบาสกธรรม ๗ ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญของอุบาสก ๑. ไม่ขาดการเยี่ยมเยียนพบปะพระภิกษุ ๒. ไม่ละเลยการฟังธรรม ๓. ศึกษาในอริสัจ ๔. มีความเลื่อมใสอย่างมากในพระภิกษุทุกระดับ ๕. ไม่ฟังธรรมด้วยตั้งใจจะคอยฟังโทษติเตียน ๖. ไม่แสวงหาบุญนอกหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ๗. กระทำการสนับสนุน คือ ขวนขวายในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา (พ.ธ. หน้า ๒๑๙ – ๒๒๐)

อุบาสกธรรม ๕ สมบัติของอุบาสก ๕ คือ ๑. มีศรัทธา ๒. มีศีลบริสุทธิ์ ๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว เชื้อกรรมไม่เชื่อมงคลคือมุ่งหวังผลจากการกระทำ และการงานมิใช่จากโชคกลาง และสิ่งที่ตื่นกันว่าลัทธิลัทธิ ๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพระพุทธศาสนา ๕. ขวนขวายในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา (พ.ศ. หน้า ๓๐๐)

อุบาสกธรรม ๗ ผู้ใกล้ชิดพระศาสนาอย่างแท้จริง ควรตั้งตนอยู่ในธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญของอุบาสก มี ๗ ประการ ได้แก่ ๑. ไม่ขาดการเยี่ยมเยียนพบปะพระภิกษุ ๒. ไม่ละเลยการฟังธรรม ๓. ศึกษาในอริสัจ คือ ฝึกอบรมตนให้ก้าวหน้าในการปฏิบัติรักษาศีลขั้นสูงขึ้นไป ๔. พรั่งพร้อมด้วยความเลื่อมใส

ในพระภิกษุทั้งหลายทั้งที่เป็นเถระ นวกะ และปุณกลาง ๕. ฟังธรรมโดยความตั้งใจ มิใช่ มาจับผิด
 ๖. ไม่แสวงหาทักษิณภายนอก หลักคำสอนนี้ คือ ไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพระพุทธ ศาสนา
 ๗. กระทำความสนับสนุนในพระพุทธศาสนานี้ คือ เอาใจใส่ทำนุบำรุงและช่วยกิจการม (ธรรมนุญชีวิต, หน้า ๗๐-๗๐)

อุเบกขา มี ๒ ความหมายคือ ๑. ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยชอบหรือชัง ความวางใจเฉยได้ ไม่ยินดี ยินร้าย เมื่อใช้ปัญญาพิจารณาเห็นผลอันเกิดขึ้นโดยสมควรแก่เหตุและรู้ว่าพึงปฏิบัติต่อไปตามธรรม หรือตามควรแก่เหตุนั้น ๒. ความรู้สึกเฉย ๆ ไม่สุข ไม่ทุกข์ เรียกเต็มว่าอุเบกขาเวทนา (อทุกขมสุข) (พ.ศ. หน้า ๔๒๖ – ๔๒๗)

อุปาทาน ๔ ความยึดมั่น ความถือมั่นด้วยอำนาจกิเลส ความยึดติดอันเนื่องมาแต่ตัณหา ผูกพันเอาตัวตนเป็นที่ตั้ง ๑. กามุปาทาน ความยึดมั่นในกาม คือ รูป เสียง กลิ่น รส โสภณรูปพะที่นำใคร่ นำพอใจ ๒. ทิฏฐุปาทาน ความยึดมั่นในทิฏฐิหรือทฤษฎี คือ ความเห็น ลัทธิ หรือหลักคำสอนต่าง ๆ ๓. สีสัพพตูปาทาน ความยึดมั่นในศีลและพรต คือ หลักความประพฤติ ข้อปฏิบัติ แบบแผน ระเบียบวิธี ขนบธรรมเนียมประเพณี ลัทธิพิธีต่าง ๆ กัน ไปอย่างงมงายหรือโดยนิยมน่ากลัว ว่าศักดิ์สิทธิ์ มิได้เป็นไป ด้วยความรู้ ความเข้าใจตามหลักความสัมพันธ์แห่งเหตุและผล ๔. อัตตวาทูปาทาน ความยึดมั่นในวา ทะว่าตัวตน คือ ความถือหรือสำคัญ หมายอยู่ในภายในว่ามีตัวตน ที่จะได้ จะมีจะเป็น จะสูญสลาย ถูก บีบคั้น ทำลายหรือเป็นเจ้าของ เป็นนายบังคับบัญชาสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่มองเห็นสภาวะของสิ่งทั้งปวง อัน รวมทั้งตัวตนว่าเป็นแต่เพียงสิ่งที่ประชุมประกอบกันเข้า เป็นไปตามเหตุปัจจัยทั้งหลายที่มาสัมพันธ์กัน ล้วน ๆ (พ.ศ. หน้า ๑๘๗)

อุปนิสัย ๔ ธรรมที่พึงพิง หรือธรรมช่วยอุดหนุน ๑. สงขยาเยกั ปฏิวเสวติ พิจารณาแล้วจึงใช้สอยปัจจัย ๔ คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช เป็นต้น ที่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องและมีประโยชน์ ๒. สงขยาเยกั อธิวาเสติ พิจารณาแล้วอดกลั้นได้แก่ อนิฏฐารมณั ต่าง ๆ มีหนาร้อน และทุกขเวทนา เป็นต้น ๓. สง ขาเยกั ปริวชเชติ พิจารณาสิ่งที่เป็นโทษ ก่ออันตรายแก่ร่างกาย และจิตใจแล้ว หลีกเว้น ๔. สงขยาเยกั ปฏิวโนเทติ พิจารณาสิ่งที่เป็นโทษ ก่ออันตรายเกิดขึ้นแล้ว เช่น อกุศลวิตกมีกาม วิตก พยาบาทวิตก และวิหิงสาวิตก และความชั่วร้ายทั้งหลายแล้วพิจารณาแก้ไข บำบัดหรือขจัดให้สิ้นไป (พ.ศ. หน้า ๑๗๙)

โอตตปะ ความเกรงกลัวต่อความชั่ว (พ.ศ. หน้า ๔๓๙)

โอวาท คำกล่าวสอน คำแนะนำ คำตักเตือน โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ คือ ๑. เว้นจากทุจริต คือ ประพฤติชั่ว ด้วยกาย วาจา ใจ (ไม่ทำชั่วทั้งปวง) ๒. ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ (ทำแต่ ความดี) ๓. ทำใจของตนให้หมดจดจากเครื่องเศร้าหมอง โลก โกรธ หลง เป็นต้น (ทำจิตของตนให้ สะอาดบริสุทธิ์) (พ.ศ. หน้า ๔๔๐)

สังคมาศตวรรษ การศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์ โดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

คุณธรรม(virtue) และจริยธรรม(moral or morality or ethics) คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี **จริยธรรม**มีความหมายเช่นเดียวกับ**ศีลธรรม** หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติกรรมปฏิบัติความ ประพฤติหรือหน้าที่ที่ชอบ ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรม จึงหมายถึง สภาพ คุณงามความดีที่ประพฤติปฏิบัติหรือหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในการครองชีวิต หรือคุณธรรมตามกรอบ จริยธรรม ส่วน**ศีลธรรมและจริยธรรม** มีความหมายใกล้เคียงกัน คุณธรรมจะมีความหมายที่เน้นสภาพ ลักษณะ หรือคุณสมบัติที่แสดงออกถึงความดีงาม ส่วนจริยธรรม มีความหมายเน้นที่ ความประพฤติ หรือการปฏิบัติที่ดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม นักวิชาการมักใช้คำทั้งสองคำนี้ในความหมายนัย

เดียวกันและมักใช้คำสองคำดังกล่าวควบคู่กันไป เป็นคำว่า **คุณธรรมจริยธรรม** ซึ่งรวมความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม นั่นคือมีความหมายเน้นทั้งสภาพ ลักษณะหรือคุณสมบัติ และความประพฤติอันดีงาม เป็นที่ยอมรับของสังคม (โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย ศูนย์คุณธรรม หน้า ๑๑ -๑๒)

การเมือง ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในการจัดระเบียบสังคมเพื่อประโยชน์และความสงบสุขของสังคม มีความสัมพันธ์ต่อกันโดยรวมทั้งหมดในบางส่วนของชีวิตในพื้นที่หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอำนาจชอบธรรม หรืออิทธิพล และมีความสามารถในการดำเนินการได้

ข้อมูล สิ่งที่ได้รับรู้และยังไม่มีการจัดประมวลให้เป็นระบบ เมื่อจัดระบบแล้วเรียกว่า สารสนเทศ

ค่านิยม การกำหนดคุณค่าและพัฒนาจนเป็นบุคลิกภาพประจำตัว

คุณค่า ลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความดี ความงาม ความดีเป็นคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ สิ่งที่ตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มีความคุณค่า คุณค่าเป็นสิ่งเปลี่ยนแปลงได้ คุณค่าเปลี่ยนไปได้ตามเวลา และคุณค่ามักเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญ

บทบาท การกระทำที่สังคมคาดหวังตามสถานภาพที่บุคคลครองอยู่

หน้าที่ เป็นความรับผิดชอบทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สถานภาพ ตำแหน่งที่แต่ละคนครองอยู่ในสถานที่หนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง

บรรทัดฐาน ข้อตกลงของสังคมที่กำหนดให้สมาชิกประพฤติ ปฏิบัติ บางที่เรียกบทสถาน สามารถใช้บรรทัดฐานของสังคม (social norms) เป็นมาตรฐานความประพฤติในทางจริยธรรมได้ ซึ่งแยกออกเป็น

ก. วิถีประชา (folkways) ได้แก่ แบบแผนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันซึ่งสังคมยอมรับ และได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา มักเกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าในชีวิต และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะไม่มีกฎหมายเคร่งครัดแน่นอนตายตัว

ข. กฎศีลธรรมหรือจารีต (mores) เป็นมาตรฐานความประพฤติของสังคมที่มีการกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมที่เข้มขึ้น ในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนอาจมีการลงโทษ แม้ว่าในบางครั้งจะไม่มีลายลักษณ์อักษรก็ตาม เช่น การลวนลามสตรีในชนบท ต้องลงโทษด้วยการเสียผี

ค. กฎหมาย (law) เป็นมาตรฐานความประพฤติที่รัฐกำหนดให้สมาชิกของรัฐพึงปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ และกำหนดวิธีการปฏิบัติการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน

สิทธิ ข้อเรียกร้องของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

สิทธิทางศีลธรรม เป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมของปัจเจกชนซึ่งสังคมยอมรับ

ประเพณี เป็นความประพฤติของคนหมู่หนึ่ง อยู่ในที่แห่งหนึ่ง ถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกันและสืบกันมานาน ประเพณี คือ กิจกรรมที่มีรูปแบบของชุมชนหรือสังคมหนึ่งที่เกิดขึ้นมาด้วยจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง และกำหนดการจัดกิจกรรมในช่วงเวลาแน่นอนสม่ำเสมอ กิจกรรมที่เป็นประเพณีอาจมองได้อีกประการหนึ่งว่าเป็นแบบแผนการปฏิบัติของกลุ่มเฉพาะหรือทางศาสนา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights sinv UDHR) คือการประกาศเจตนารมณ์ ในการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ให้การรับรองตามข้อมติที่ ๒๑๗ A (III) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๑ โดยประเทศไทยออกเสียงสนับสนุน

วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย เป็นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมา ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของมนุษยชาติโลก ความสำคัญ และผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและมนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สัมมาชีพ การประกอบอาชีพสุจริตและเหมาะสมในสังคม

ประสิทธิภาพ ความสามารถในการทำงานจนสำเร็จ หรือผลการกระทำที่ได้ผลออกมาดีกว่าเดิม รวมทั้งการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่า โดยไม่ให้เกิดความสูญเปล่าหรือความสูญเสีย ทรัพยากรต่างๆ พิจารณาได้จากเวลา แรงงาน วัตถุดิบ เครื่องจักร ปริมาณและคุณภาพ ฯลฯ

ประสิทธิผล ระดับความสำเร็จของวัตถุประสงค์ หรือ ความสำเร็จของงาน

สินค้า หมายความว่าสิ่งของที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือโอนกันได้ ไม่ว่าจะเกิดโดยธรรมชาติหรือเป็นผลิตผลทางการเกษตร รวมตลอดถึงผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรมและอุตสาหกรรม

ภูมิปัญญา ส่วนหนึ่งของประเพณี หรือเป็นกิจกรรมเฉพาะตัวก็ได้ เช่น พิธีถวายสังฆทาน พิธีบวชนาค พิธีบวชลูกแก้ว พิธีขอฝน พิธีไหว้ครู พิธีแต่งงาน

มนุษยชาติ การเกิดเป็นมนุษย์มาจาก มนุษย์ = ผู้มีจิตใจสูง กับชาติ = เกิด โดยปกติหมายถึง มนุษย์ทั่ว ๆ ไป

มรรยาท พฤติกรรมที่สังคมกำหนดว่าควรประพฤติเป็นวัฒนธรรม วัตจากความเหมาะสมและไม่เหมาะสม

ระบบ การนำส่วนต่าง ๆ มาปรับเรียงต่อให้ทำงานประสานต่อเนื่องกันจนดูเป็นสิ่งเดียวกัน

กระบวนการ กรรมวิธีหรือลำดับการกระทำซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง

วิเคราะห์ การแยกแยะให้เห็นคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบ

เศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับการกิน การอยู่ของมนุษย์ในสังคม ว่าด้วยทรัพยากรที่มีจำกัดการผลิต การกระจายผลผลิต และการบริโภค

สหกรณ์ แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม (พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคมและสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิตดาลัย ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖)

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิด ของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญา อาจเป็นสิ่งที่จับต้องได้ เช่นสินค้า ต่าง ๆ หรือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวความคิด กรรมวิธีและทฤษฎีต่าง ๆ เป็นต้น ทรัพย์สินทางปัญญามี ๒ ประเภท ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial property) และลิขสิทธิ์ (Copyright)

๑. **ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม** มีสิทธิบัตร แบบผังภูมิของวงจรรวม เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า ชื่อทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็น สินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

๒. **ลิขสิทธิ์** คือ งานหรือความคิดสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม งานภาพยนตร์ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี หรือแผนกศิลปะ แผนกวิทยาศาสตร์ ลิขสิทธิ์ยังรวมทั้งสิทธิข้างเคียง (Neighbouring Right)

เหตุ ภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นที่ทำให้สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นตามมา เรียกว่า ผล

เหตุการณ์ ปรากฎการณ์ที่เกิดขึ้น

อำนาจ ความสามารถในการบีบบังคับให้สิ่งหนึ่ง (คนหนึ่ง...) กระทำตามที่ปรารถนา

อิทธิพล อำนาจบังคับที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เอกลักษณ์ ลักษณะที่มีความเป็นหนึ่งเดียว ไม่มีที่ใดเหมือน

ตำนาน เป็นเรื่องเล่าต่อกันมาและถูกบันทึกขึ้นภายหลัง

พงศาวดาร คือ การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่กับพระมหากษัตริย์และราชสำนัก

อดีต คือ เวลาที่ล่วงมาแล้ว ความสำคัญของอดีต คือ อดีตจะครอบงำความคิดและความรู้ของเราอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง อดีตที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน/ความสำคัญที่มีต่อเหตุการณ์และกลุ่มคนจะถูกนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

นักประวัติศาสตร์ เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้สร้างประวัติศาสตร์ขึ้นจากหลักฐานประเภทต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายและวิธีการคิด ซึ่งงานเขียนอาจนำไปสู่การเป็นวิชาประวัติศาสตร์ได้ในที่สุด

ความมุ่งหมายในการเขียนประวัติศาสตร์

- นักประวัติศาสตร์รุ่นเก่า มุ่งสู่การรวมชาติ/รับใช้การเมือง
- นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่ มุ่งที่จะหาความจริง (truth) จากอดีตและตีความโดยปราศจากอคติ (bias)

หลักฐานประเภท ต่าง ๆ จะให้ข้อเท็จจริงบางประการ ซึ่งจะนำไปสู่ความจริงในที่สุดโดยมีวิธีการแบ่งประเภทของหลักฐานหลายแบบ เช่น หลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์และหลักฐานสมัยประวัติศาสตร์แบบหนึ่ง หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษรและหลักฐานที่ไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรแบบหนึ่ง หรือหลักฐานชั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง (หรือหลักฐานชั้นที่หนึ่ง ชั้นที่สอง ชั้นที่สาม) อีกแบบหนึ่ง หลักฐานที่จะถูกประเมินว่าน่าเชื่อถือที่สุด คือ หลักฐานที่เกิดร่วมสมัยหรือเกิดโดยผู้รู้เห็นเหตุการณ์นั้น ๆ แต่กระนั้นนักประวัติศาสตร์ก็ต้องวิเคราะห์ทั้งภายในและภายนอกก่อนด้วยเช่นกัน เนื่องจากผู้ที่อยู่ร่วมสมัยก็ย่อมมีจุดมุ่งหมายส่วนตัวในการบันทึก ซึ่งอาจทำให้เลือกบันทึกเฉพาะเรื่องบางเรื่องเท่านั้น

อคติ คือ ความลำเอียง ไม่ตรงตามความเป็นจริง เป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ซึ่งผู้ที่เป็นนักประวัติศาสตร์จะต้องตระหนักและควบคุมให้ได้

ความเป็นกลาง คือ การมองด้วยปราศจากความรู้สึกอคติจะเกิดขึ้นได้หากเข้าใจธรรมชาติของหลักฐานแต่ละประเภท เข้าใจปรัชญาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ เข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน ผู้บันทึกประวัติศาสตร์ (นั่นคือ เข้าใจว่าบันทึกเพื่ออะไร เพราะเหตุใด)

ความจริงแท้ (real truth) คือ ความจริงที่คงอยู่นอนนิรันดร์ เป็นจุดหมายสูงสุดที่นักประวัติศาสตร์มุ่งแสวงหาซึ่งจะต้องอาศัยความเข้าใจและความจริงที่อยู่เบื้องหลังการเกิดพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ (ที่มนุษย์เป็นผู้สร้าง) ซึ่งการแสวงหาความจริงแท้ ต้องอาศัยความสมบูรณ์ของหลักฐานและกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ละเอียด ถี่ถ้วน กินเวลายาวนาน แต่นี่คือ ภาระหน้าที่ของนักประวัติศาสตร์

ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ คือ ผู้นำความรู้ทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เจตคติและทักษะในการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความจริงและความจริงแท้จะต้องศึกษาผลงานของนักประวัติศาสตร์และเลือกเนื้อหาประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยต้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและสอดคล้องธรรมชาติของประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องการนับเวลา และการแบ่งช่วงเวลาตามระบบต่าง ๆ ทั้งแบบไทยสากล ศักราชที่สำคัญ ๆ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานสำหรับการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถเข้าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตระหนักถึงความสำคัญในความต้องการเวลา อิทธิพลและความสำคัญของเวลาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์

- วิธีการทางประวัติศาสตร์** หมายถึงกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากวิธีวิจัย เอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้
- หนึ่ง** การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นคำถามที่ต้องการศึกษา แสวงหาคำตอบด้วยเหตุ และผล (ศึกษาอะไร ช่วงเวลาไหน สมัยใด และเพราะเหตุใด)
- สอง** การค้นหาและรวบรวมหลักฐานประเภทต่าง ๆ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งได้แก่ วัตถุโบราณ ร่องรอยถิ่นที่อยู่อาศัยหรือการดำเนินชีวิต
- สาม** การวิเคราะห์หลักฐาน (การตรวจสอบ การประเมินความน่าเชื่อถือ การประเมินคุณค่าของหลักฐาน) การตีความหลักฐานอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความเป็นกลาง และปราศจากอคติ
- สี่** การสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบคำถาม ด้วยการเลือกสรรข้อเท็จจริงจากหลักฐานอย่างเคร่งครัดโดยไม่ใช้ค่านิยมของตนเองไปตัดสินพฤติกรรมของคนในอดีต โดยพยายามเข้าใจความคิดของคนในยุคนั้นหรือนำตัวเข้าไปอยู่ในยุคสมัยที่ตนศึกษา
- ห้า** การนำเสนอเรื่องที่ศึกษาและอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผล โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีความต่อเนื่อง น่าสนใจ ตลอดจนมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้งานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นการศึกษาเรื่องราวของสังคม มนุษย์ในบริบทของเวลา และสถานที่ โดยทั่วไปจะแยกเรื่องศึกษาออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาในกลุ่มสังคม มนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น ในท้องถิ่น/ประเทศ/ภูมิภาค/โลก โดยมุ่งศึกษาว่าสังคมนั้น ๆ ได้เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตามลำดับเวลาได้อย่างไร เพราะเหตุใด จึงเกิดความเปลี่ยนแปลงมีปัจจัยใดบ้าง ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และปัจจัยแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อพัฒนาการหรือการสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และผลกระทบของการสร้างสรรค์ของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลาและความต่อเนื่อง

ภูมิศาสตร์ เป็นคำที่มาจากภาษากรีก (Geography) หมายถึงการพรรณนาลักษณะของโลกเป็นศาสตร์ทางพื้นที่ เป็นความรู้ที่ว่าด้วยปฏิสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตหนึ่ง

ลักษณะทางกายภาพ ของภูมิศาสตร์ หมายถึง ลักษณะที่มองเห็นเป็นรูปร่าง รูปทรง โดยสามารถมองเห็นและวิเคราะห์ไปถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะของธรณีสัณฐานวิทยาภูมิอากาศวิทยา ภูมิศาสตร์ดิน ชีวภูมิศาสตร์พืช ภูมิศาสตร์สัตว์ ภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หมายถึงวิธีการศึกษา หรือวิธีการวิเคราะห์ พิจารณาสำหรับศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ ได้ใช้สำหรับการศึกษาพิจารณา คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อกันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ (Environment) ทางกายภาพ ด้วยวิธีการศึกษา พิจารณาถึงความแตกต่าง ความเหมือนระหว่างพื้นที่หนึ่งๆ กับอีกพื้นที่หนึ่ง หรือระหว่างภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาคหนึ่ง โดยพยายามอธิบายถึงความแตกต่าง ความเหมือน รูปแบบของภูมิภาค และพยายามขีดเส้นสมมุติ แบ่งภูมิภาคเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ ดูสัมพันธ์ภาพของภูมิภาคเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร

ภูมิศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของธรรมชาติ มนุษย์ และวัฒนธรรม รูปแบบต่าง ๆ ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยทางธรรมชาติ จะเป็น**ภูมิศาสตร์กายภาพ** (Physical Geography) ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น ประชากร วิถีชีวิต ศาสนา ความเชื่อ การเดินทาง การอพยพจะเป็น**ภูมิศาสตร์มนุษย์** (Human Geography)

ถ้าพิจารณาเฉพาะปัจจัยที่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การตั้งถิ่นฐาน การคมนาคม การค้า การเมือง จะเป็น**ภูมิศาสตร์วัฒนธรรม** (Cultural Geography)

ภูมิอากาศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบอุตุนิยมวิทยา รูปแบบต่าง ๆ เช่น ภูมิอากาศ แบบร้อนชื้น ภูมิอากาศแบบอบอุ่นชื้น ภูมิอากาศแบบร้อนแห้งแล้ง ฯลฯ

ภูมิประเทศ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบแผ่นดิน เช่น หิน ดิน ความต่างระดับ ทำให้เกิดภาพลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น พื้นที่แบบภูเขา พื้นที่ระบบลาดเชิงเขา พื้นที่ราบ พื้นที่ลุ่ม ฯลฯ

ภูมิพฤษศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของพืชพรรณ อากาศ ภูมิประเทศ ดิน สัตว์ป่า ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป่าดิบ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าทุ่งหญ้า ฯลฯ

ภูมิธรณี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน โครงสร้างทางธรณี ทำให้เกิดรูปแบบทางธรณีชนิดต่าง ๆ เช่น ภูเขา แบบทบตัว ภูเขาแบบยกตัว ที่ราบน้ำท่วมถึง ชายฝั่งแบบยุบตัว ฯลฯ

ภูมิปรุพี คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแร่ หิน ภูมิประเทศลักษณะอากาศ พืชพรรณ ทำให้เกิดดินรูปแบบต่าง ๆ เช่น แดนดินดำ มอดินแดง ดินทรายจัด ดินกรด ดินเค็ม ดินพรุ ฯลฯ

ภูมิอุทก คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของแผ่นดิน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิธรณี พืชพรรณ ทำให้เกิดรูปแบบแหล่งน้ำชนิดต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย หนอง บึง ทะเล ทะเลสาบ มหาสมุทร น้ำใต้ดิน น้ำบาดาล ฯลฯ

ภูมิดาราศาสตร์ คือ ภาพปฏิสัมพันธ์ของดวงดาว กลุ่มดาว เวลา การเคลื่อนการโคจรของ ดาวฤกษ์ ดาวเคราะห์ ทำให้เกิดรูปแบบปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น การเกิดกลางวันกลางคืน ช้างขึ้น-ช้างแรม สุริยุปราคา ตะวันอ้อมเหนือ ตะวันอ้อมใต้ ฯลฯ

ภัยพิบัติ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียอย่างรุนแรง เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติและกระทำของมนุษย์ จนชุมชนหรือสังคมที่เผชิญปัญหาไม่อาจรับมือ เช่นดินถล่ม สึนามิ ไฟป่า ฯลฯ

แหล่งภูมิศาสตร์ หมายความว่า พื้นที่ของประเทศ เขต ภูมิภาคและท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงทะเล ทะเลสาบ แม่น้ำ ลำน้ำ เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่อื่นทำนองเดียวกันด้วย

เทคนิคทางภูมิศาสตร์ หมายถึง แผนที่ แผนภูมิ แผนภาพ และกราฟ ภายถ่ายทางอากาศ และภาพถ่ายจากดาวเทียม เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ สื่อที่สามารถค้นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ได้

มิติทางพื้นที่ หมายถึง การวิเคราะห์ พิจารณาในเรื่องขององค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา สถานที่ ปัจจัยแวดล้อม และการกระจายของพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความกว้าง ยาว สูง ตามขอบเขตที่กำหนด หรือสมมุติพื้นที่ขึ้นมาพิจารณา

การศึกษารูปแบบทางพื้นที่ หมายถึง การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่หรือมิติทางพื้นที่ของ สังคมมนุษย์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ มีการใช้และกำหนดหน่วยเชิงพื้นที่ ที่ชัดเจน มีการอาศัยเส้นที่เราสมมุติขึ้น อาศัยหน่วยต่าง ๆ ขึ้นมากำหนดขอบเขต ซึ่งมีองค์ประกอบลักษณะทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และลักษณะทางพัฒนาการของมนุษย์ที่เด่นชัด สอดคล้องกันเป็นพื้นฐานในการศึกษา แสวงหาข้อมูล

ภูมิศาสตร์กายภาพ หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับระบบธรรมชาติ ถึงความเป็นมา ความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการไปตามยุคสมัย โดยมีขอบเขตที่กล่าวถึง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ภูมิปรุพี (ดิน) ภูมิอากาศ (ลมฟ้าอากาศ บรรยากาศ) และภูมิพฤษศาสตร์ (พืชพรรณ ป่าไม้ ธรรมชาติ) รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มีผลต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของมนุษย์

สิ่งแวดล้อม สิ่งที่อยู่รอบ ๆ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีอิทธิพลต่อสิ่งนั้น อาทิ อากาศ น้ำ ดิน ต้นไม้ สัตว์ ซึ่งสามารถถูกทำลายได้โดยการขาดความระมัดระวัง

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ** หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่าง ยกเว้นตัวมนุษย์และผลงาน และมนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ภูมิอากาศ ดิน พืชพรรณ สัตว์ป่า ธรณีสัณฐาน (ภูเขาและที่ราบ) บรรยากาศ มหาสมุทร แร่ธาตุ และน้ำ
- อนุรักษ์** การรักษา จัดการ ดูแลทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือการรักษาป้องกันบางสิ่งไม่ให้เปลี่ยนแปลง สูญหายหรือถูกทำลาย
- ภูมิศาสตร์มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม** หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมด้านสังคมทั้งในเมืองและท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุและผลกระทบที่มีต่อมนุษย์ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาทางสังคม
- กรอบทางพื้นที่ (Spatial Framework)** หมายถึง การวางข้อกำหนดหรือขอบเขตของพื้นที่ในการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือแบบรูปแบบกระจายของสิ่งต่าง ๆ บนผิวโลกส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อให้เราเข้าใจลักษณะโลกของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์ดีขึ้น เช่น การกำหนดให้มนุษย์ และวัฒนธรรมของมนุษย์กรอบพื้นที่ของโลกที่มีลักษณะเป็นภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ สำหรับการวิเคราะห์ หรือศึกษาองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง เฉพาะเรื่อง
- รูปแบบทางพื้นที่ (Spatial Form)** หมายถึง ข้อเท็จจริง เครื่องมือ หรือวิธีการ โดยเฉพาะกลุ่มของข้อมูลที่ได้อมา เป็นต้นว่า ความสัมพันธ์ทางพื้นที่แบบรูปแบบของการกระจาย การกระทำระหว่างกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ
- พื้นที่หรืออวกาศ (Space)** หมายถึง ขอบเขตทางพื้นที่ในการวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ตามระยะทางที่ (Spatial study) ที่กำหนดขึ้นมีขอบเขตชัดเจน อาจจะมีการกำหนดเป็นเขตบริเวณ สถานที่ นำมิติของความกว้าง ความลึก ความสูง ความยาว รวมทั้งมิติทางเวลา ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ ตามที่เรากำหนด ขอบเขตระหว่างที่ ด้วยเครื่องมือ เส้นสมมติและเทคนิคทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ เช่น แผนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ อาจจะทำเป็นเขต ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด เมือง ชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ ที่เฉพาะเจาะจงไป มีการพิจารณา วิเคราะห์ถึงการกระจายและสัมพันธ์ภาพของมนุษย์บนผิวโลก และลักษณะทางพื้นที่ของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์จากถิ่นฐานของมนุษย์ และการที่ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก สัมพันธ์ภาพระหว่างสังคมมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความแตกต่างเชิงพื้นที่ (Area difference)
- มิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง** หมายถึง การศึกษาความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสังคมมนุษย์ในแต่ละสถานที่ ในฐานะที่ความแตกต่างและเหมือนกันนั้นอาจมีความเกี่ยวเนื่องกับความแตกต่างและความเหมือนกันในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางการเมือง และการศึกษาภูมิทัศน์ที่ต่างกันในเรื่ององค์ประกอบ ปัจจัย ตลอดจนแบบรูปการกระจายของมนุษย์บนพื้นโลก และการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากพื้นโลก เหตุไรมนุษย์จึงใช้ประโยชน์จากพื้นโลก แตกต่างกันในสถานที่ต่างกัน และในเวลาที่แตกต่างกัน มีผลกระทบอย่างไร
- ภาวะประชากร** รายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรในเรื่องสำคัญ ๓ ด้าน คือขนาดประชากร การกระจายตัวเชิงพื้นที่ และองค์ประกอบของประชากร
- ขนาดของประชากร** จำนวนประชากรทั้งหมดของเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง
- การกระจายตัวเชิงพื้นที่** การที่ประชากรกระจายตัวกันอยู่ในส่วนต่างๆ ของพื้นที่หนึ่งพื้นที่ ณ เวลาที่กล่าวถึง
- องค์ประกอบของประชากร** ลักษณะต่าง ๆ ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดหรือจำนวนประชากร องค์ประกอบของประชากรเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพของประชากร องค์ประกอบประชากรที่สำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การสมรส

การเปลี่ยนแปลงประชากร องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประชากร คือ การเกิด การตาย และการย้ายถิ่น

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ**คณะทำงาน** กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. นายวัชรินทร์	กิ่งมณี	ประธานกรรมการ
2. นางวิชชุดา	ชัยชนะ	กรรมการ
3. นายประเสริฐ	เมืองไสย	กรรมการ
4. นางจรรย์ญา	เชิดรัมย์	กรรมการและเลขานุการ

คำสั่งโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์

ที่ ๑๙๖ /๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหนังสือ ชักข้อความเข้าใจเกี่ยวกับตัวชี้วัดระหว่างทาง และตัวชี้วัดปลายทาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทาง และเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards - based Curriculum) โดยประกาศใช้ทั่วประเทศ ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ มีจำนวนตัวชี้วัดใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งสิ้น ๒,๑๖๕ ตัวชี้วัด เพื่อการเรียนรู้ในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษา เพื่อส่งเสริมการนำหลักสูตรที่ใช้อยู่ไปสู่การปฏิบัติ ในชั้นเรียนอย่างยืดหยุ่นและคล่องตัว โดยกำหนด ตัวชี้วัดระหว่างทางเป็นตัวชี้วัดระหว่างการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัดปลายทางเป็นตัวชี้วัดผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ ให้เกิดกับผู้เรียน จากจำนวนตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทั้งสิ้น ๒,๐๕๖ ตัวชี้วัด จำแนกเป็นตัวชี้วัดระหว่างทาง ๑,๒๘๕ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดปลายทาง ๗๗๑ ตัวชี้วัด ทั้งนี้ จำนวนตัวชี้วัดยังคงครบถ้วน และผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางฯ ๒๕๕๑ กำหนด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลของครูเกิดความยืดหยุ่น คล่องตัว และผู้เรียนได้เข้าถึงองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทาง และเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาได้นำมาเป็นกรอบในการปรับปรุงหลักสูตร ดังนั้นโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์จึงได้นำกรอบและแนวทางในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)ขึ้น โรงเรียนจึงแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก เสนอแนะและแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

๑.๑ นายประเสริฐ สันทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์	ประธานกรรมการ
๑.๒ นางสาวกาญจนา วงศ์ทิมารัตน์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ญพิทยาสรรค์	รองประธานกรรมการ
๑.๓ นางรัชดาภรณ์ ศรีทอง	หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป	กรรมการ
๑.๔ นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ	กรรมการ
๑.๕ นางสาวธัญญารัตน์ ยาเงิน	หัวหน้ากลุ่มบริหารงานบุคคล	กรรมการ
๑.๖ นางสาวจันทร์เพ็ญ อินปัญญา	หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ	กรรมการและเลขานุการ

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน ทำหน้าที่วางแผนและดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์ พ.ศ. ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ประกอบด้วย

๒.๑ นายประเสริฐ สันทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์	ประธานกรรมการ
๒.๒ นางสาวกาญจนา วงศ์ทิมารัตน์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์	รองประธานกรรมการ
๒.๓ นางสาวจันทร์เพ็ญ อินปัญญา	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ภาษาต่างประเทศ	กรรมการ
๒.๔ นางบุญนิภา ยาเงิน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ การงานอาชีพ	กรรมการ
๒.๕ นางสุพร แห่ส่งนาม	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ภาษาไทย	กรรมการ
๒.๖ นายวัฒนา คงทน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ คณิตศาสตร์	กรรมการ
๒.๗ นางสุขใจ ชมชื่น	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สุขศึกษา	กรรมการ
๒.๘ นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา	กรรมการ
๒.๙ นายทองศักดิ์ อินทร์ชัย	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ศิลปะ	กรรมการ
๒.๑๐ นายประเสริฐ เมืองไสย	หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
๒.๑๑ นางสุวรรณา ประคองใจ	หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	กรรมการ
๒.๑๒ นายวีระชัย พรหมบุตร	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ วิทยาศาสตร์ฯ	กรรมการและเลขานุการ
๒.๑๓ นางประภารัตน์ การรัมย์	นายทะเบียนโรงเรียน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓. คณะกรรมการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรและระเบียบวัดและประเมินผล มีหน้าที่ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร ปรับตัวชี้วัดระหว่างทางตัวชี้วัดปลายทางและระเบียบวัดผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) เสนอต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และต่อคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

๓.๑ นางสาวกาญจนา วงศ์ทิมารัตน์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์	ประธานกรรมการ
๓.๒ นางสาวจันทร์เพ็ญ อินปัญญา	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ภาษาต่างประเทศ	รองประธานกรรมการ
๓.๓ นางสุพร แห่ส่งนาม	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ภาษาไทย	กรรมการ
๓.๔ นายวัฒนา คงทน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ คณิตศาสตร์	กรรมการ
๓.๕ นายวีระชัย พรหมบุตร	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ วิทยาศาสตร์ฯ	กรรมการ
๓.๖ นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สังคมศึกษา	กรรมการ
๓.๗ นางสุขใจ ชมชื่น	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สุขศึกษา	กรรมการ
๓.๘ นายทองศักดิ์ อินทร์ชัย	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ศิลปะ	กรรมการ
๓.๙ นางบุญนิภา ยาเงิน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ การงานอาชีพ	กรรมการ
๓.๑๐ นายประเสริฐ เมืองไสย	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
๓.๑๑ นางประภารัตน์ การรัมย์	นายทะเบียนโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ
๓.๑๒ นางสุวรรณา ประคองใจ	หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

๑. นางสุพร แห่ส่งนาม	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางอรอุมา ป่องหมู่	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นางสาวเขมิกา เจริญสมบูรณ์	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๔. นางสาวสุชาติ ชินวงศ์	พนักงานราชการ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย

๑. นายวัฒนา คงทน	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวรณมา ประคองใจ	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นายไวยทยะ นิมมวล	ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
๔. นางสาวสุกัญญา บุญล้อม	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย

๑. นายวีระชัย พรหมบุตร	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางประภารัตน์ การรัมย์	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นางรัชดาภรณ์ ศรีทอง	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔. นางสาวธัญลักษณ์ แซ่จิ่ง	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๕. นายสมยศ ระคนจันทร์	ครูชำนาญการ	กรรมการ
๖. นายอภิชาติ จินพละ	ครูชำนาญการ	กรรมการ
๗. นางสาวสุมาลี โสนุช	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาฯ ประกอบด้วย

๑. นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางวิชชุดา ชัยชนะ	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นายประเสริฐ เมืองไสย	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๒. นางจิรัญญา เชิดรัมย์	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

๑. นางสุขใจ ชมชื่น	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวพรรณิ แสนแก้ว	ครูชำนาญการ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย

๑. นายทองศักดิ์ อินทร์ชัย	ครูชำนาญการ	ประธานกรรมการ
๒. นางวิมล เสียงหวาน	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ประกอบด้วย

๑. นางบุณิกา ยาเงิน	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นางสาวชिरาภรณ์ มีสัจย์	ครูอัตราจ้าง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย

๑. นางสาวจันทร์เพ็ญ อินปัญญา	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
๒. นายเสนอ เท่าเทียม	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นางสาวธัญญารัตน์ ยาเงิน	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔. นางวิมล เสียงหวาน	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๕. นางสาวนীরบล อนุกุล	ครูชำนาญการ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย

๑. นายประเสริฐ เมืองไสย	ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๓. นางสุพร แผล่งสนาม	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
๔. นางรัชดาภรณ์ ศรีทอง	ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ ปรับปรุงตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทางของหลักสูตรของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) และรูปแบบที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุรินทร์ กำหนด เสนอต่อคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ และต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

๕. คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์และทำรูปเล่มหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

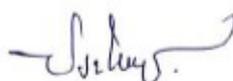
๕.๑	นางสาวจันทร์เพ็ญ อินปัญญา	หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ	ประธานกรรมการ
๕.๒	นางสุพร แผล่งสนาม	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ภาษาไทย	กรรมการ
๕.๓	นายวัฒนา คงทน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ คณิตศาสตร์	กรรมการ
๕.๔	นายวีระชัย พรหมบุตร	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ วิทยาศาสตร์ฯ	กรรมการ
๕.๕	นายวัชรินทร์ กิ่งมณี	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สังคมศึกษาฯ	กรรมการ
๕.๖	นางสุขใจ ชมชื่น	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ สุขศึกษาฯ	กรรมการ
๕.๗	นายทองศักดิ์ อินทร์ชัย	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ ศิลปะ	กรรมการ
๕.๘	นางบุณิกา ยาเงิน	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ การงานอาชีพ	กรรมการ
๕.๙	นายประเสริฐ เมืองไสย	หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
๕.๑๐	นางประภารัตน์ การรัมย์	นายทะเบียนโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ
๕.๑๑	นางสุวรรณา ประคองใจ	หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕.๑๒	นางจิริญา เชิดรัมย์	ผู้ช่วยหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่ จัดพิมพ์และทำรูปเล่มหลักสูตรโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ให้สอดคล้องกับแนวทาง ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๐) และตามรูปแบบที่สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์กำหนด

ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งนี้ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ให้ถูกต้องตามระเบียบแบบ แผนของทางราชการ อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดผลดีต่อต่อทางราชการ โรงเรียน นักเรียน สืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายประเสริฐ สันทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์

โรงเรียนเบ็ดพิทยาสรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

